

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL
CİNSİYET ALGISI İLE HEMŞİRELİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Saynur EŞİYOK

Enstitü Ana Bilim Dalı :HEMŞİRELİK

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zekiye TURAN

MAYIS - 2025

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL
CİNSİYET ALGISI İLE HEMŞİRELİK MESLEĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Saynur EŞİYOK

Enstitü Ana Bilim Dalı :HEMŞİRELİK

“Bu tez .../.../2025 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ	İMZA

BEYAN

Bu çalışma T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 17/04/2024 tarihli ve 61923333-050.99-354096 sayılı onay olarak hazırlanmıştır. Bu tezin kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları kaynaklar listesine aldığımı, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Tarih
.../.../2025
Saynur EŞİYOK
İmza

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamın her basamağında yanımda olan, değerli bilgileri ile yoluma ışık tutan, merhameti, vicdanı, sabrı ve mesleki ahlakı ile kendime örnek aldığım çok kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Zekiye TURAN'a,

Yüksek lisans eğitim hayatımda yollarımızın kesiştiği bana çok şey katan ve emek veren sevgili hocam Dr. Öğretim Üyesi Funda AKDURAN'a,

Tüm hayatım boyunca yanımda olan, attığım her adımda desteklerini hissettiğim, beni sevgi ve sonsuz emekle yetiştiren kıymetlilerim anne ve babama,

Her daim destekleyen, güç veren ablam ve abime,

Tez çalışmamın yürütülmesinde desteğini esirgemeyen, bana inanan ve yanımda olan çok değerli arkadaşlarım Hilal GÜRDOĞAN, Esmâ KOÇLU, Derya Nur UZUN, Beyza TEZCAN ve Ezgi KURTARAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Saygılarımla

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	i
TEŞEKKÜR	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR VE SİMGELER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	viii
SUMMARY	ix
1. GİRİŞ VE KURAMSAL ÇERÇEVE	1
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1. TOPLUMSAL CİNSİYET.....	5
2.1.1. Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kalıp Yargılar	5
2.1.1.1. Psikanalitik kuram.....	7
2.1.1.2. Bilişsel kuram	8
2.1.1.3. Sosyal öğrenme kuramı.....	9
2.1.1.4. Toplumsal cinsiyet şema kuramı.....	9
2.1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Meslekler.....	9
2.1.3. Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik Mesleği	12
2.2. PROFESYONELLİK.....	15
2.2.1. Mesleki Profesyonellik	15
2.2.2. Hemşirelik Mesleği ve Profesyonellik	16
2.2.3. Hemşirelerin Profesyonel Değerleri.....	18
2.2.3.1. Eğitimsel hazırlık	19
2.2.3.2. Yeterlilik ve sürekli eğitim.....	20
2.2.3.3. Araştırma.....	21
2.2.3.4. Yayın	21
2.2.3.5. Toplumsal hizmet.....	22
2.2.3.6. Otonomi	22
2.2.3.7. Teori	23
2.2.3.8. Mesleki örgütlere katılım:	23

2.2.3.9. Hemşirelik kodları.....	24
2.3. HEMŞİRELİKTE İMAJ	25
2.4. TUTUM	28
2.4.1. Mesleki Tutum	28
2.4.2. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum.....	29
3. GEREÇ VE YÖNTEM	32
3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI:.....	32
3.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ÖZELLİKLERİ.....	32
3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ	33
3.3.1. Örneklem Dâhil Edilme ve Örneklemden Dışlanma Kriterleri.....	33
3.4. ARAŞTIRMA SORULARI	33
3.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	34
3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	34
3.6.1. Kişisel Bilgi Formu	34
3.6.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği	34
3.6.3. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği	35
3.7. VERİLERİN TOPLANMASI.....	35
3.8. VERİLERİN ANALİZİ	36
3.9. ARAŞTIRMANIN ETİK BOYUTU	36
4. BULGULAR	37
4.1. İSTATİSTİKSEL ANALİZ	37
4.2. ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR	37
4.3. ÖLÇEKLERE AİT BULGULAR.....	40
4.4. ARAŞTIRMA SORULARINA AİT BULGULAR.....	50
5. TARTIŞMA	53
6.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	69
KAYNAKLAR	72
EKLER.....	94
Ek - 1 ETİK KURUL ONAYI	94
Ek - 2 ETİK KURUL KURUM İZNİ	96
Ek - 3 TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ.....	97

Ek - 4 HEMŞİRELİK MESLEĞİNİ YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ.....	98
Ek - 5 KİŞİSEL BİLGİ FORMU	99
Ek - 6 TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI ÖLÇEĞİ.....	101
Ek - 7 HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	103
ÖZGEÇMİŞ.....	105

KISALTMALAR VE SİMGELER

TCAÖ	: Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği
HMTÖ	: Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
ICN	: Uluslararası Hemşireler Konseyi
ANA	: Amerikan Hemşireler Birliği
CNA	: Kanada Hemşireler Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1 Çalışmaya Katılan Bireylerin Medikal ve Demografik Özelliklerinin Dağılımı	38
Tablo 4.2. TCAÖ ve HMTÖ Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	40
Tablo 4.3. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre TCAÖ Puanlarının Karşılaştırılması	41
Tablo 4.4. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması.....	43
Tablo 4.5. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	45
Tablo 4.6. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması	47
Tablo 4.7. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ Toplam Puanlarının Karşılaştırılması	49
Tablo 4.8. “TCAÖ” ile “HMTÖ” Alt Boyutları, Yaş ve Sınıf Arasındaki Korelasyon Katsayıları	50
Tablo 4.9. TCAÖ’yü Öngören Değişkenler	51
Tablo 4.10. HMTÖ’yü Öngören Değişkenler	52

ÖZET

GİRİŞ VE AMAÇ: Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

GEREÇ VE YÖNTEM: Tanımlayıcı nitelikte yürütülen çalışma, Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde öğrenim gören 346 öğrenci ile 13.05.2024–31.05.2024 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Veriler “Kişisel Bilgi Formu”, “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ)” ve “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (HMTÖ)” aracılığıyla toplanmış; analizde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR: Öğrencilerin %85’i kadın, %15’i erkektir. TCAÖ toplam puan ortalaması $104,50 \pm 14,43$ bulunmuştur. TCAÖ puan ortalamaları, kadın öğrencilerde erkek öğrencilere; sosyal güvencesi olanlarda ise sosyal güvencesi olmayan öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puan ortalaması $78,92 \pm 9,45$, “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut puan ortalaması $46,59 \pm 8,88$, “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puan ortalaması $34,21 \pm 3,38$ ve toplam puan ortalaması $159,73 \pm 17,68$ ’dir. Kadın öğrencilerin HMTÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarda puanı erkeklere kıyasla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. İsteyerek tercih edenler HMTÖ toplam puanı ve tüm alt boyutlarda anlamlı biçimde daha yüksek puan almıştır. Sosyal güvencesi olanlarda HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puan ortalaması ve toplam puanları olmayanlara göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. 3.sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları, 1 ve 4. sınıf öğrencilerine göre anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur.

SONUÇ: TCAÖ ile HMTÖ toplam puanı ve alt boyutları arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, Hemşirelik Öğrencileri, Mesleki Tutum, Toplumsal Cinsiyet, Toplumsal Cinsiyet Algısı

SUMMARY

Relationship Between Nursing Students' Gender Perception And Their Attitudes Towards The Nursing Profession

INTRODUCTION AND PURPOSE: The objective of this study is to examine the relationship between nursing students' perceptions of gender roles and their attitudes toward the nursing profession.

MATERIALS AND METHODS: This descriptive study was conducted with 346 students enrolled in the Department of Nursing at Sakarya University Faculty of Health Sciences between May 13 and May 31, 2024. Data were collected using the "Personal Information Form," the "Gender Perception Scale (GPS)," and the "Attitude Scale Toward the Nursing Profession (ASNP)." Descriptive statistical methods were used in the analysis, and the level of significance was set at $p < 0.05$.

RESULTS: 85% of the participants in the study were female and 15% were male. The mean total score of the GPS was 104.50 ± 14.43 . The GPS scores were found to be significantly higher among female students compared to male students, and among students with health insurance compared to

those without. For the ASNP The mean score of "characteristics of the nursing profession" was 78.92 ± 9.45 , The mean score of "tendency to choose the nursing profession" was 46.59 ± 8.88 , The mean score of "general attitude toward the nursing profession" was 34.21 ± 3.38 , The total ASNP score was 159.73 ± 17.68 . Female students had significantly higher scores than male students in the sub scales of "characteristics of the nursing profession," "tendency to choose the profession," and the total

ASNP score. Students who chose the nursing department willingly had significantly higher scores in both the total ASNP and all sub scales. Similarly, students with health insurance had significantly higher scores in the "characteristics of the nursing profession" sub scale and the total ASNP score

compared to those without. Third-year students' scores in the "general attitude toward the nursing profession" sub scale were found to be significantly lower than those of first- and fourth-year students.

CONCLUSION: A positive and significant correlation was found between GPS scores and both the total ASNP scores and all sub scales.

Keywords: Nursing, Nursing Students, Gender, Gender Perception, Professional attitude

1. GİRİŞ VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Toplumsal cinsiyet; biyolojik cinsiyetten farklı olarak sosyal ve kültürel normlar çerçevesinde şekillenen, bireylere toplum tarafından atfedilen rol, sorumluluk ve beklentileri ifade eden bir kavramdır. Kadınlık ve erkekliğe dair toplumsal bağlamda inşa edilmiş beklentileri içermektedir. Bu kavram; toplumun kültürel, sosyal ve ekonomik dinamikleri içerisinde erkek ve kadın rollerinin nasıl yapılandırıldığını ifade eder (Bardakçı ve Oğlak 2022). Toplumsal cinsiyet aynı zamanda toplumun değerleri ile ilişkili birtakım tutumlar ve stereotipik yargılar da içermektedir (Prosen 2022). Cinsiyet stereotipleri, toplumun erkek ve kadına biçtiği kalıplaşmış, genellikle basmakalıp yargılar ve beklentilerdir (Limon, Kara ve Antalyalı 2018). Aileden başlayarak sosyalleşme ile tüm toplumsal kurumlar aracılığı ile bireyler bu kuralları öğrenmektedirler (Abiç, Sekizler ve Yılmaz 2022). Toplumsal bağlamda bireylerden bu roller ile bağlantılı kişilik göstermeleri beklenmektedir. Günümüz toplumlarında cinsiyet rolleri; aile, eğitim, medya, sağlık ve iş hayatı gibi pek çok alanda kendini göstermektedir. Bu noktada bireylerin yaşam biçimlerini, ilişkilerini ve mesleki seçimlerini etkileyen önemli bir unsur olmaktadır (Soylu ve Esen 2022).

Toplumsal cinsiyet ile çeşitli sorumluluklar, işler ve görevler erkek ve kadın olma temelinde ayrılmıştır (Soylu ve Esen 2022). Hemşirelik mesleği de toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinde kalmış meslek gruplarından biri olarak öne çıkmaktadır. Hemşirelik, sağlık hizmetlerinin sunumunda önemli bir role sahip olmakla birlikte tarihsel gelişim sürecinde ataerkil toplum yapısının etkisinde kalmıştır. Florence Nightingale gibi öncü isimlerin önderliğinde şekillenen hemşirelik, başlangıçta ev içi rollerin bir yansıması olarak kabul edilmiştir. En nihayetinde bu durum mesleğin kamuoyunda algılanış biçimini belirlemiştir. Bu süreçte, kadınların doğal olarak bakım ve şefkat sunma özelliklerine sahip oldukları varsayımı, hemşirelik mesleğinin “kadın işi” olarak kalıplaşmasına yol açmıştır. Ancak 20. yüzyılın ilerleyen dönemlerinde, sağlık hizmetlerinde bilimsel ve teknolojik gelişmelerin etkisiyle hemşirelik mesleği,

sadece duygusal ve bakım yönüyle değil; aynı zamanda bilimsel yönleri ile de vurgulanır hâle gelmiştir (Zeren ve Köşgeroğlu 2020). Yine de tarihsel olarak yerleşmiş olan toplumsal cinsiyet kalıpları, hemşirelik mesleğinin imajını ve meslek içerisindeki cinsiyet dağılımını etkilemeye devam etmektedir. Bu durum, mesleki kimlik oluşumunda önemli sorunlara yol açmakta ve cinsiyet temelli bir ayrımcılığa sebep olmaktadır. Aynı zamanda hemşirelik mesleğinin profesyonelleşme sürecinde yaşanan zorlukları artırmakta, mesleğin çağdaş sağlık sistemlerindeki rolünü ve prestijini olumsuz yönde etkilemektedir (Zeren ve Köşgeroğlu 2020; Tülek Deniz, Kaplan ve Başer 2023).

Çağdaş toplumlarda dijitalleşme ve teknolojik ilerlemeler ile birlikte mesleklerde profesyonellik kavramı ön planda tutulmaktadır (Daştan, Can, Demirağ ve Hintistan 2023). Bu bağlamda bilimsel temellere dayalı ve multidisipliner bir yaklaşım içerisinde hemşirelik mesleğinin icra edilmesi kaliteli ve güvenli bir hemşirelik bakımı sunmak adına önemli bir gereklilik hâline gelmiştir.

Modern hemşirelik anlayışı; birey merkezli bakım, etik ilkeler ve kanıta dayalı uygulamalar üzerine inşa edilmiştir. Günümüzde hemşirelik yalnızca klinik bakım sağlayan bir meslek olmanın ötesine geçmiştir. Bu bağlamda hemşirelik mesleğinin rol ve işlevlerinde değişiklikler olmuştur. Sağlık politikalarının şekillendirilmesinde, sağlık eğitiminin geliştirilmesinde ve toplum sağlığının iyileştirilmesinde aktif rol oynamaktadırlar. Kanıta dayalı uygulamaların artması ve bilimsel temelde uzmanlaşma alanlarının artması, mesleğin profesyonel statüye ulaşmasına katkı sağlamaktadır (Gedük 2018). Literatürde hemşireliğin profesyonel bir kimliğe sahip olmasının, öncelikle birey bazında bir profesyonel tutum ile mümkün olabileceği belirtilmektedir (Küçük 2016). Bu noktada, özellikle bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları; mesleki bağlılıklarını ve mesleki rollerini yerine getirme tarzlarını etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet normları, meslek mensuplarının kendi rollerini benimseme biçimlerini şekillendirmektedir. Hemşirelikte kadın ve erkek rollerine ilişkin toplumsal beklentiler, meslek içindeki statü dağılımını ve kariyer ilerlemesini belirleyen önemli faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir (Bilgen ve Korkmaz 2024).

Hemşirelik mesleğinin bilimsel ve etik temellere dayanan bir imaj kazanması ve meslek üyelerinin profesyonel bir tutuma sahip olması noktasında eğitim süreçleri önemli bir rol oynamaktadır (Sümen ve ark 2022). Hemşirelik öğrencilerinin eğitim sürecinde edindikleri deneyimler iletişim, karar verme, gözlemlleme ve etik ilkeleri benimsemelerine katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin klinik ortamlardaki deneyimleri doğrultusunda mesleki kimliklerini güçlendirdikleri ve hemşireliğe yönelik profesyonel tutumlarının şekillendiği çeşitli araştırmalarda vurgulanmaktadır (Demir ve Kocaman 2014, Ak 2018). Eğitim sürecinde hemşirelikte gelişen yeni rollerin benimsenmesi, onların mesleklerine olan bağlılıklarını artırarak profesyonel hemşire kimliği geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Çakı ve Sönmez 2020). Toplumsal cinsiyet algıları; bireylerin meslek seçimleri, mesleki rolleri ve mesleğe yönelik tutumlarını şekillendiren önemli faktörlerden biridir. Bu durum hem mesleki kimlik gelişimi hem de mesleki profesyonel duruş açısından kritik bir rol oynamaktadır (Brown and Green 2020). Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin daha eğitim aşamasındayken profesyonel tutum ve değerleri benimsemeleri gerekmekte ve cinsiyete bağımlı kalıpların ötesinde bir mesleki bilinç geliştirmeleri önem arz etmektedir. Hemşirelik “kadın işi, yardımcı rol” olarak görüldüğünde mesleğin bağımsız ve uzmanlık gerektiren yönleri gölgede kalmaktadır. Eğitim sürecinde toplumsal cinsiyet duyarlılığının artırılması, öğrencilerin stereotipik düşüncelerden arınarak mesleki kimliklerini güçlendirmelerine katkı sağlayacaktır (Park, Kwon, Kim and Kim 2019).

Literatürde, toplumsal cinsiyetin hemşirelik mesleği üzerindeki etkilerine dair yapılan çalışmalar, farklı boyutlara dikkat çekmektedir. Bazı çalışmalar, mesleğin toplumsal cinsiyet stereotipleri tarafından nasıl şekillendirildiğini ve bu durumun hemşirelik eğitiminde, mesleki gelişimde, kariyer planlamasında ve bireylerin rol ve tutumlarında ne tür yansımaları olduğunu analiz etmektedir (Bayır, Ay ve Özcihan 2022; Akkaya ve Pınar 2025; Crawford, Brandt, Kramer, Ristock and Schultz 2024; Turan, Öner ve Atasoy 2021; Ekrem ve Küçükkaya 2025; Devrim ve Beydağ 2022). Diğer çalışmalarda ise erkek hemşirelerin karşılaştıkları toplumsal ön yargılar ve toplumsal cinsiyet bağlamında mesleki imaj konusu tartışılmaktadır (Öner ve Utkualp 2024, Dağcı ve ark 2023, Olgun ve Kaptan 2022; Kızılcık-Özkan, Ünver, Avcıbaşı, Semerci

ve Yıldız-Fındık 2017; Seval ve Sönmez 2020). Ancak literatürde hemşirelik öğrencilerinin cinsiyet algıları ile mesleki tutumları arasındaki ilişkiyi doğrudan ortaya koyan çalışmaların sınırlı olması bu konuyu araştırmayı hem bilimsel hem de mesleki açıdan önemli hâle getirmektedir.

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu çalışma, söz konusu ilişkiyi aydınlatarak hemşirelik eğitiminde toplumsal cinsiyet eşitliğini ve profesyonel kimlik gelişimini destekleyecek stratejilere katkı sağlamayı hedeflemektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. TOPLUMSAL CİNSİYET

Toplumsal cinsiyet; bireylerin kadın ya da erkek olmaya ilişkin toplum tarafından nasıl algılandığını ifade eden ve bu algı çerçevesinde toplumsal rollerin, beklentilerin şekillenmesini ifade eden bir kavramdır (Uğurlu 2022). Dinamik bir kavram olmakla birlikte zamandan zamana ve kültürden kültüre farklılık gösterebilmektedir (Esen, Soylu, Siyez ve Demirgürz 2017). Ann Oakley tarafından literatüre kazandırılan toplumsal cinsiyet, yalnızca kadınlarla değil, erkeklerle ve genel olarak tüm bireylerle ilgili sosyal roller ve yordayıcıları ile bağlantılı bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet, bireyler arasındaki biyolojik farklılıklardan ötürü değil, toplumun kültürel yapısı tarafından oluşturulan ve erkeklik ve kadınlık hakkında algı, düşünce ve inançları temsil etmektedir (Altınova ve Duyan 2013). Toplumun kültürel norm ve değerleri ile anlam kazanan bir öğrenme sürecini kapsamakta ve bu bağlamda aileden başlayarak çeşitli sosyal kurumlar rol oynamaktadır (Öngen ve Aytaç 2013). Bireyler cinsiyetlerine uygun olduğu düşünülen beklenti ve davranış biçimlerini toplumsallaşma süreci ile aşama aşama içselleştirmektedir. Bu noktada toplumsal cinsiyetin toplumun sosyokültürel yaşantısı sonucunda oluştuğu söylenebilir. Kültür ve toplumsal yapı ile birlikte şekillenen toplumsal cinsiyet; kadın ve erkeğin toplumdaki yeri, statüsü ve rolleri üzerinde önemli bir belirleyici olmaktadır (Şahin 2019).

2.1.1. Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kalıp Yargılar

Toplumsal cinsiyet rolleri, toplumun bireylere attığı özellikleri ve davranışları tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Bu bağlamda toplum tarafından cinsiyete özgü birtakım davranış kalıpları ve beklentileri içermektedir (Bardakçı ve Oğlak 2022). Bu beklentiler ise toplumda birtakım kalıp yargıları oluşturmaktadır. Kalıp yargıların oluşumunda toplumsallaşma sürecinin etkisi olmaktadır. Bireylerin

etkileşimde oldukları insanlar ve topluma ait sosyal, kültürel, ekonomik ve ahlaki düşünce sistemleri kalıp düşüncelerin oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Altınova ve Duyan 2013).

Toplumsal cinsiyet rollerinin sosyalleşme süreci ile ilk edinildiği yer aile olmaktadır. Ataerkil bir yapının olduğu Türkiye’de özellikle aileler cinsiyet temelli bir yetiştirme tarzına girmekte ve buna bağlı olarak da çocuğun küçük yaşlardan itibaren cinsiyet rolüne özgü davranışları geliştirmesine neden olmaktadır (Özçelik ve Koyuncu Şahin 2023). Erken çocukluk döneminden itibaren çocuklar, çevrelerinde gözlemlemiş oldukları cinsiyete özgü birtakım davranışları zihinlerinde şekillendirerek belirli cinsiyet şemaları oluşturmaktadır. Bu şemalar ile kendilerini de davranışsal açıdan bu doğrultuda belirleme eğiliminde olmaktadır. Bu dönemde güçlü ve esneklikten uzak kalıp yargılar gözlemlenebilmekle birlikte ilerleyen dönemlerde daha esnek hâle gelebilmektedir (Özçelik ve Koyuncu Şahin 2023, Saygan ve Uludağlı 2021).

Toplumsal cinsiyet rolleri çocuklara ebeveynleri tarafından sözel ifadeler ile aktarılabildiği gibi örtük mesajlar aracılığıyla da aktarılabilmektedir (Saygan ve Uludağlı 2021). Yapılan bir çalışmada çocuklara alınan hediye türleri incelenmiş ve erkek çocuklarına genellikle güç, rekabet, aktiflik temalı hediyeler alınırken kız çocuklarına ise bakım verme, fiziksel çekicilik ve iş birliği temalı hediyeler alındığı belirlenmiştir (Leaper and Friedmann 2007). Erken çocukluk döneminden ergenliğe geçişte ise bireyler kendi cinsiyetlerine uygun davranışları daha fazla sergilemektedirler. Ebeveynlerin çocuklarına özerklik sağlama konusundaki tutumları kendi cinsiyet rolleri ile bağlantılı olmaktadır. Ailelerinden edindikleri geleneksel veya eşitlikçi tutumlar, bireylerin ileri yaşam dönemlerindeki hedef, meslek seçimi ve kariyer planlarını etkileyebilmektedir (Saygan ve Uludağlı 2021).

Toplumsal cinsiyet rollerinin bireyler tarafından içselleştirilmesinde yalnız aile değil kitle iletişim araçları ve kitaplar da etkili olmaktadır. Özellikle çizgi filmlerde toplumsal cinsiyet rollerinin gösterimi, çocukların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin fikirlerinin oluşmasında etkili bir rol oynamaktadır. Çizgi filmler, bu bağlamda toplumsal cinsiyet noktasında belirli düşünce kalıplarının, inançların, tutumların ve

değerlerin iletildiği bir araç olmaktadır. Çocuklar buradaki karakterleri rol model olarak onlarla özdeşim kurmaktadır (Yağan Güder, Ay, Saray ve Kılıç 2017). Türkiye’de yapılan bir araştırmada çocukların rol model seçimlerinde hangi etkenlerin olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre kız çocuklarının seçtikleri rol modelde yemek yapma ve temizlik gibi hususlar göze çarparken erkek çocuklarının rol model olarak genellikle asker, polis rollerindeki çizgi film karakterlerini seçtiği görülmüştür (Oruç, Tecim ve Özyürek 2011). Benzer şekilde bir çalışmada Niloya çizgi filmi toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmiş ve kadınların ev içi işlerde ve çocuk bakımı ile temsil edildiği, erkeklerin ise akıl ve güç gerektiren şekilde figürlendiği gözlenmiştir (Saraç 2018).

Toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimini açıklayan birçok kuram bulunmaktadır.

2.1.1.1.Psikanalitik kuram

Freud’un toplumsal cinsiyetin oluşumuna ilişkin kuramı, libido kavramlaştırmasına dayanmakta ve toplumsal cinsiyetin gelişimi hakkında bilgi veren ilk teorik çerçevelerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda kuramsal olarak cinsiyet kimliği gelişimi; bireyin çocukluk döneminde ebeveynleriyle yaşadığı çatışmalar, kıskançlık deneyimleri ve bu figürlerle kurduğu özdeşleşme ilişkileri temelinde açıklanmaktadır (Özdemir, Batga ve Uçar 2019).

Psikanalitik kuramda toplumsal cinsiyetin gelişimi üç temel evrede ele alınır. İlk evre olan erken çocukluk döneminde, kız ve erkek çocuklar arasında toplumsal cinsiyete ilişkin belirgin bir fark bulunmamaktadır. Bu dönemde çocuklar, henüz cinsiyet rollerine dair farkındalık geliştirecek düzeyde değildir, dolayısıyla toplumsal cinsiyetle ilgili beklentiler henüz oluşmamıştır (Yurtsever 2020). Çocuklar yaklaşık beş yaşına geldiklerinde ikinci evreye girmekte ve bu süreçte kadın ile erkek arasındaki farklılıkları kavramaya başlamaktadır. Freud’a göre, bu evrede kız ve erkek çocukların cinsiyet algısı temelde aynıdır ancak bu algı, erkek merkezli bir çerçevede şekillenmeye başlar. Çünkü çocuklar, cinsiyeti değerlendirme sürecinde penisin varlığına ya da yokluğuna dayalı farkındalık geliştirirler. Kız ve erkek çocuklar cinsel organlarını keşfederken sadece erkek çocuklarda penisin bulunduğunu gözlemler ve

bu, cinsel kimliklerini nasıl şekillendireceklerinin temelini oluşturur. Özellikle kız çocuklarında kadın kimliğinin erkek kimliğine kıyasla ikincil ya da daha az değerli olduğu yönünde bir algının gelişmesine zemin hazırlayabilmektedir. Üçüncü evre ise ödipal dönemdir. Bu dönemde erkek çocuklar, babalarıyla yaşadıkları çatışmaları çözümleyerek annelerine duydukları duygusal ilgiyi bastırırlar ve babalarıyla özdeşleşerek eril kimliklerini inşa ederler. Benzer şekilde, kız çocukları da anneleriyle kurdukları özdeşleşme yoluyla kadınsı toplumsal rolleri içselleştirirler. Aile içindeki bu özdeşleşme süreci, çocuğun toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmesinde temel bir mekanizma olarak değerlendirilir (Ayçiçek 2020, Başar 2012).

Psikanalitik kuramın toplumsal yansımaları, özellikle hemşirelik gibi geleneksel olarak kadınsı niteliklerle özdeşleştirilen mesleklerde de gözlemlenebilmektedir. Bu bağlamda ailede edinilen cinsiyet rolleri, hemşirelik mesleğinde de benzer biçimde, bireylerin mesleki kimliklerini ve davranış kalıplarını etkilemektedir. Bu kuramsal bakış açısı, toplumsal cinsiyet rollerinin yalnızca bireysel psikolojide değil, aynı zamanda toplumsal yapıda ve mesleki alanlarda özellikle de hemşirelik gibi, geleneksel olarak kadınsı roller ile özdeşleştirilen mesleklerde nasıl yer bulduğunu anlamamıza yardımcı olmaktadır.

2.1.1.2. Bilişsel kuram

Cinsiyet rol gelişimi bilişsel gelişim perspektifinden açıklanmaktadır. Kohlberg toplumsal cinsiyet anlamında rol öğrenme sürecinin üç aşamada gerçekleştiğini vurgulamaktadır.

İlk dönem temel cinsellik kişiliği olarak adlandırılmakta ve bu dönemde birey, kadın ve erkek arasındaki fiziksel farklılıkları kavramaktadır. Aynı zamanda kendinin de bir cinsiyete sahip olduğunu anlamaktadır. İkinci basamak olan cinsiyet kararlılığı döneminde ise çocuklar kız ya da erkek olarak büyüyeceklerini anlamakta ve son olarak cinsel korunum döneminde çocuklar fiziksel değişiklikler karşısında cinsiyetin etkilenmediğini kavramış olmaktadır (Ünlü 2017).

2.1.1.3. Sosyal öğrenme kuramı

Toplumsal cinsiyet rollerinin bireyler tarafından kazanımını çevresel faktörlerle açıklayan bir kuramdır. Pekiştirme ve ceza yöntemleriyle toplumsal cinsiyet davranışlarının öğrenildiğini ileri sürmektedir. Çocuk davranışlarını çocuğa öğretilenler, kalıp yargılar ve sunulanlar doğrultusunda şekillendirmeye başlar. Bu kurama göre bir model alma süreci ve bu çerçevede davranış düzeni oluşmaktadır. Kız çocuğu anneyi rol model alırken erkek çocuğu babayı model alır. Bireylerin cinsiyeti algılama biçimleri yaşam sürecinde sosyal ilişkilerini, evlilik sürecini, meslek seçimini ve daha birçok durumu etkilemektedir (Kalan 2010).

2.1.1.4. Toplumsal cinsiyet şema kuramı

Toplumsal cinsiyet şema kuramına göre çocuklar, erkek ve kız ayrımını yapmaya başladıkları andan itibaren bireylerin cinse özgü tüm davranışlarını gözlemleyerek ve zihinsel süzgeçlerden geçirerek algılamaya başlar ve kendi davranış kalıplarını oluştururlar. Kendi cinsiyetlerine özgü atfedilenleri toplumsal cinsiyet şemasından öğrenirler (Özdemir ve ark. 2019, Aydoğdu 2017: 83).

2.1.2. Toplumsal Cinsiyet ve Meslekler

Toplumsal cinsiyet kavramı ile kadına ve erkeğe atfedilen roller toplumun sosyal norm ve beklentileri tarafından belirlenmekte ve sosyalleşme süreci ile bireyler kimliklerini içselleştirmektedirler. Toplumun kültürel değerleri ile cinsiyetlere yüklenen anlamlar farklılaşmakta ve cinsiyete özgü kalıp yargılar bireylerin yaşamını şekillendirmektedir. Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin yeri ve statüsü noktasında önemli bir belirleyici olma rolü üstlenmiştir (Dikici 2017: 10-11). Bu bağlamda kadın ve erkeğin yapması gereken işler ve meslekler arasında toplum tarafından bir ayrım oluşmuştur.

Cinsiyete dayalı iş bölümü; toplumda cinsiyet temelli bir iş, görev ve sorumluluk ayrıştırılmasını kapsamaktadır (Soylu ve Esen 2022). Bu durumun tarihsel arka planında erkeklerin doğuştan itibaren erillik, bağımsızlık ve atak gibi daha çok bireysel değerler ile kadınların ise daha çok hizmet ve bakıma yönelik (toplulukçu, dişil, insana değer verme) değerler ile toplumda var olması yer almaktadır. Kadının doğurganlık

yapısının olması ve annelik ruhu onun daha çok ev ile ilişkilendirilmesine neden olmuştur. Kadınlar evin yönetimi, çocuk yetiştirme ve aile bağlarının devam edebilmesi gibi roller ile erkekler ise genellikle ailenin ekonomik sürdürülebilirliğini sağlamakla yükümlü olmuşlardır (Gökcan ve Kavas 2018).

Toplumsal normlar ve beklentiler doğrultusunda kadınlara ve erkeklere özgü işler / meslekler yaklaşımı oluşmakta ve bu da toplumsal cinsiyet bazlı bir ayrışmaya sebep olmaktadır (Ecevit 2021). Doktorluk, mühendislik ve askerlik gibi meslekler toplumda erkeklere uygun görülmüş ve bu bağlamda bu mesleklerin erkeksilik ile bağdaştırılan teknik beceri, mantıksallık ve fiziksel güç içermesi etkili olmuştur. Kadının yoğun olduğu mesleklerin ise kadınsı olduğu kabul edilen bakım, duygusallık ve sosyal beceriler gibi özellikler gerektirdiği kabul edilmektedir (Gönç 2016). Tüm bu mesleki toplumsal cinsiyet kalıp yargıları ve öğrenilmiş kültüre ilişkin sosyal değerler bireylerin meslek seçiminde etkili olmaktadır (Bulut ve Başfıncı, 2021).

Bireylerin, küçük yaşlardan itibaren edindikleri mesleki algılar ile zihinlerinde kadın ve erkeğin yapacağı meslekler üzerine kalıp şemalar oluşmaktadır. Okul öncesi dönemde çocukların mesleklere ilişkin algılarının nasıl olduğunu ortaya koymak amacıyla yapılan bir nitel çalışmada sadece kadınların yapabileceği düşünülen mesleklere ilişkin kız çocuklarının görüşlerinde öğrencilerden bazıları terziilik ve aşçılık gibi meslekleri kızlara özel ve kızların yapması gerektiğini ifade etmişlerdir. Babalarının mesleğini annelerinin yapmasına yönelik görüşleri sorulduğunda kadınların tamir ederken ellerinin acıyabileceği ancak erkeklerin güçlü olduğu için ellerinin acımayacağı şeklinde görüş bildirmişlerdir. Resim çizme yolu ile öğrencilerin algıları yorumlanmaya çalışılmış ve kız çocukları tarafından çizilen resimlerde kadınlara en uygun meslek hekimlik, erkek çocukları tarafından çizilen resimlerde ise erkeklere en uygun meslekler itfaiyecilik ve pilotluk olarak resmedilmiştir (Karabekmez, Yıldırım, Akamca, Ellez ve Üner 2018). Model olarak öğrenmenin yoğun olduğu bu dönemde toplumsal cinsiyetin çocukların mesleklere ilişkin bakış açısını etkilemekte olduğu görülmüştür.

Kariyer ve meslek tercihinin yapıldığı lise yıllarında da öğrencilerin mesleki tercihlerinde de benzer şekilde toplumsal cinsiyetin bireyler üzerinde bir etkisi söz konusu olmaktadır. Nitekim İtalya’da bir grup lise öğrencisi ile yapılan bir araştırmada öğrencilerin meslek seçiminde kalıp yargıların etkisi incelenmiş ve erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran kendilerini askerî, zirai alanlarda ve güvenlik alanında daha uygun bulmuşlardır. Kız öğrenciler kadın mesleği olarak görülen öğretmenlik ve hemşirelik gibi alanlara yönelmişlerdir (Ramaci et al 2017). Dikmen ve Öner (2024) tarafından yürütülen araştırmada, üniversite öğrencilerinin mesleki yönelimlerinde toplumsal cinsiyet rollerinin belirleyici bir unsur olduğu saptanmıştır. Araştırma bulgularına göre, kadın öğrencilerin çoğunlukla kadın egemen mesleklere yönelme eğiliminde oldukları; erkek öğrencilerin ise geleneksel olarak erkek egemen olarak kabul edilen meslek gruplarını tercih ettikleri belirlenmiştir. Bu araştırmalar, özellikle toplumsal cinsiyetin meslek seçimi üzerindeki rolünü daha da görünür kılmaktadır. Türkiye’de meslek seçimi düşünüldüğünde toplumsal cinsiyetin öneminin yadsınamaz olduğu açıktır.

Meslek seçiminde toplumsal cinsiyet temelli tercihler kırılıyor olsa da hâlen kadın ve erkeklerin yoğunlukla seçtiği meslekler söz konusudur. Okul öncesi öğretmenliği kadın yoğun olarak seçilen alanlardan biridir. Nitekim 2022-2023 MEB istatistiklerine bakıldığında Türkiye geneli eğitim göstergelerinde okul öncesi eğitimi öğretmeni kadın öğretmen 82.255, erkek öğretmen sayısı ise 5.068 olarak işlenmiştir (MEB 2023). Bu duruma ilişkin olarak okul öncesi öğretmenliğinin kadın yoğun bir meslek olmasında mesleki cinsiyet kalıp yargılarının etkisi söz konusu olmaktadır. Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada erkek okul öncesi öğretmenlerine veliler tarafından ön yargı ile yaklaşıldığı ve ailelerin birtakım kalıp yargılara sahip olduğunu belirtilmiştir (Temiz ve Cin 2017). Mesleği icra eden meslek üyeleri tarafından ise okul öncesi öğretmenliği kavramı annelik ile özdeşleştirilebilmektedir (Akgün 2016). Benzer şekilde hemşirelik gibi bakımı merkeze alan bir meslek grubu da kadının doğasına uygun bir meslek olarak algılanmaktadır. Hemşirelik mesleğinin feminizasyonunda mesleğin kadın ve annelik ile özdeşleştirilmesi etkili olmuştur (Gauci, Luck, O'Reilly and Peters 2023). Bu bağlamda hemşirelik mesleği kadınlara atfedilen bakım verme rolünün devamı sayılmaktadır.

2.1.3. Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik Mesleği

Multidisipliner bir meslek grubundan olan hemşireler, tarih boyunca sağlıklı ve hasta bireylerin sağlığını koruma ve geliştirme noktasında kilit bir rolde olmuş ve hâlen günümüzde de sağlık sektöründe bireylerin fiziksel, ruhsal ve sosyal iyilik hâlini desteklemek için gerekli bilgi ve beceri ile donatılmış bir sağlık profesyoneli. Hemşireler, hastalara bakım ve destek verme süreçlerinde empatik yaklaşım, nazik ve vicdanlı olmak gibi duygusal beceriler ile ön planda olmaktadır. Bu gibi özellikler ise toplumsal cinsiyet kalıp yargıları nedeniyle daha çok kadınlara atfedilen nitelikler olmakta ve erkek hemşirelere ilişkin bir ön yargıya neden olmaktadır (Yalçın ve Bekâr 2023). Toplum nezdinde kadınlarla özdeşleştirilen bir meslek grubu olsa da tarihsel olarak hemşireliğin ilk başlangıcında erkeklerin aktif rolü göze çarpmaktadır. Orta Çağ'da ve Haçlı Seferleri sırasında, Bizans ve Roma Dönemlerinde sağlık hizmetleri büyük oranda erkekler tarafından sağlanmış ve erkekler; askerlerin, şövalyelerin ve yaralıların bakımından sorumlu olmuşlardır. İlk sistemli hasta bakım hizmetleri manastırlarda dekon olarak adlandırılan erkekler ve dekones olarak adlandırılan kadınlar tarafından yürütülmüştür. Amerikan İç Savaşı (1861-1865) sırasında erkek ve kadın hemşireler yaralanan askerlere birlikte bakım sunmuşlardır. 1941 yılında Amerikan ordusunda kadınlardan oluşan Hemşire Birlikleri'nin kurulması ile hemşirelik mesleğinde kadınlar daha baskın hâle gelmiş ve meslek, kadınlarla özdeşleşmeye başlamıştır (Kahraman, Tunçdemir ve Özcan 2015). Modern hemşireliğin kurucusu kabul edilen Florence Nightingale ile birlikte bu algı daha da yerleşmiştir. Hemşirelik, Nightingale tarafından kadınlara uygun bir meslek olarak tanımlanmıştır. Nightingale, iyi bir hemşire olmak için hanımefendi olma gibi özelliklerin bulunması gerektiğini vurgulamıştır (O'Connor 2015). Nightingale'in hemşirelik mesleğini profesyonelleştirme çabaları, Victorya Dönemi toplumsal cinsiyet normları ile iç içe geçmiş bir şekilde şekillenmiştir (Gauci et al 2023). Bu doğrultuda hemşireliğin bakım verme, şefkat ve duygusal destek gibi kadınsı nitelikler ile özdeşleştirilmesi mesleğin toplumsal algısını etkilemiş ve bu algı hemşireliği büyük ölçüde "feminen" bir meslek olarak konumlandırmıştır.

Ülkemizde 1954 yılında çıkarılan Hemşirelik Kanunu ile hemşirelik yalnızca kadınların yapabileceği bir meslek olarak sınırlandırılmış ve erkeklerin hemşire olarak

alışmasına olanak sağlanmamıştır. 2007’de “Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile bu madde değiştirilmiş ve erkeklerin de hemşirelikte yer almasının önü açılmıştır (Zeren ve Köşgeroğlu, 2020). Erkek hemşirelerin de meslekte yer alması cinsiyetçi bakış açısının önündeki engeli ortadan kaldırmak adına önemli bir adım olmuştur (Bayır, Ay ve Özcihan 2023).

Günümüzde her ne kadar yasal olarak cinsiyet farkı gözetilmese de toplumsal açıdan geleneksel hemşirelik algısı devam etmektedir (Erişen, Akman Dömbeki ve Güzel 2019). Yapılan bir araştırmada erkek hemşire olarak cinsiyet bazlı bir etiketlemenin bireyleri hoşnut etmediği belirtilmiş ve böyle bir söylemin profesyonellik ile bağdaşmadığı ifade edilmiştir. Yalnızca hemşire olarak anılmak istediklerini belirtmişlerdir (Petges and Sabio 2020). “Hemşire” kelimesinin anlam olarak kadına ait kız kardeş, ebe, sütanne vb. kavramlar olarak kullanılması hemşireliğin bir kadın mesleği olduğu algısını sürdürmektedir (Zeren ve Köşgeroğlu 2020). Bir diğer nokta ise bazı erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşire olma isteklerini dile getirdiklerinde aileleri, arkadaşları, toplum ve diğer sağlık profesyonelleri tarafından reddedilmeleri olmuştur. Bu reddedilme konusu erkek hemşireleri, hemşire kelimesi yerine sağlık profesyoneli gibi belirsiz terimler kullanmaya itmiştir (Teresa-Morales, Rodríguez-Pérez, Araujo-Hernández ve Feria-Ramírez 2022). Türkiye’de İstanbul ili örnekleminde hastaların erkek hemşire algısını belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada, kadın hastaların erkeklere kıyasla hemcinsleri olmayan hemşireden bakım almaya utandıkları belirlenmiştir. Hastalar, mesleği her iki cinsiyetin de yapabileceğini düşünmüşlerdir ancak kadın cinsiyete sahip kişilerden bakım almak istediklerini ifade etmişlerdir (Dağcı ve ark. 2023). Bir diğer nitel çalışma, hemşirelik bölümünde okuyan erkek öğrenciler ile yapılmıştır. Araştırma öğrencilerin mesleği algılama biçimleri, doğum ve kadın hastalıkları dersindeki deneyimleri ve bakım kalitesi için görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Doğum ve kadın hastalıkları dersinde klinik deneyimlerine göre kadın hastaların erkek hemşirelerden bakım almaya çekindiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler, özellikle kadın doğum servislerinde iyi bir bakım veremediklerini dile getirmişlerdir (Öner ve Utkualp 2024).

Kaplan, Gürler ve Var (2020) yaptığı çalışmaya göre öğrencilerin kadın sağlığı alanında erkek eğitimci rol modeline ihtiyaç duydukları belirtilmiştir. Erkek hemşire adaylarının hemşirelik mesleğine yönelik algı ve tutumlarının değerlendirildiği benzer nitelikte bir çalışmada, hemşirelik mesleğine ilişkin toplumun cinsiyetçi yaklaşımı nedeniyle erkek hemşirelerin klinik alanda birtakım zorluklarla karşılaştığı belirtilmiştir. Bu noktada özellikle kadın doğum alanındaki stajlar esnasında hastaların erkek hemşirelere karşı cinsiyetçi bir tutum sergilediği ortaya konulmuştur (Erişen ve ark. 2019). Hung ve arkadaşlarının (2019) gerçekleştirdiği çalışmada ise toplumsal cinsiyet ile ilişkili engellerin öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik imajlarını olumsuz etkilediği ve bakım davranışlarını azalttığı tespit edilmiştir (Hung et al 2019). Erkek hemşirelere ilişkin stereotiplerden biri de eşcinsellik olarak tanımlanmıştır. Avusturalya’da bir sağlık kurumunun yataklı servisinde erkek hemşire ve hastalar ile gerçekleştirilen bir araştırmada erkek hastalar, erkek hemşirelerin genellikle eşcinsel olduklarına inanmıştır. Erkek hemşirelerin eşcinsel olduğuna dair inanç, hastanın hemşireliğin bir kadın mesleği olduğuna dair inancına dayanmaktaydı. Hastalar, hemşirelik bakımı sağlanırken erkek hemşirelerin bedenlerine bakması ve dokunması konusunda endişelenmişlerdir (Baker, Fisher and Pryor 2022).

Tüm bu çalışmalar toplumsal cinsiyetin hemşirelik mesleği üzerine önemli bir etkisinin olduğunu ortaya koymaktadır. Yalnızca meslek seçimi ve mesleğin icrası noktasında değil liderlik bağlamında da hemşirelik mesleğinde toplumsal cinsiyete ilişkin birtakım kalıp yargıların etkisi söz konusu olmaktadır. Hemşirelikte liderlik; hastayı, aileyi ve toplumu etkileyerek ortak amaç ve vizyonu gerçekleştirmeyi sağlayacak güç ve eğilimin kullanılmasıdır (Avcı ve Başer 2019, Girvin 1996: 20-22). Toplumumuzda yöneticilik, erkeklere uygun bir konum olarak görülmektedir. Bu algının temelinde ise kararlılık, sertlik ve rasyonellik gibi yönetimde gerekli görülen özelliklerin toplumsal olarak erkeklik ile özdeşleştirilmesi yer almaktadır (Kontaş ve Özen 2024). Geçmişte yönetim, bir güç ve otorite kaynağı olarak görülmüş ve bu gücü gerçek anlamda taşıyabilecek cinsiyetin erkek olduğuna dair ataerkil bir ön kabul varlığını sürdürmüştür (Aktan, Sarı, Çilci ve Şentürk 2023). Hemşirelikte liderlik konumunda duygusallıktan uzak olmak, aranan bir nitelik olarak kabul edilmekte ve bu durum erkek hemşirelerin kendilerini kadın meslektaşlarından ayıran bir fark olarak

öne sürdükleri bir özellik olarak değerlendirilmektedir (Gönç 2016). Farklı çalışmalarda, erkek hemşirelerin mesleki ilerlemelerinde liderlik pozisyonlarına öncelik verdikleri ve toplumsal cinsiyet normları doğrultusunda, kadın meslektaşlarına kıyasla bu pozisyonlara daha hızlı erişim sağladıkları vurgulanmaktadır (O'Lynn and Tranberger 2006, Hader 2005). Bu durum, hemşirelikte cinsiyet temelli kariyer ilerleme farklılıklarına işaret etmektedir. Literatürde kavramsal açıdan “cam asansör” olarak isimlendirilen bu durum, kadınların egemen olduğu meslek gruplarında erkeklerin kariyer basamaklarını daha hızlı bir şekilde çıktığı şeklinde açıklanmıştır (Alhas 2020, Bayat ve Baykal 2021).

2.2. PROFESYONELLİK

2.2.1. Mesleki Profesyonellik

Kökeni İngilizce olan profesyonellik kavramı, sosyologlar tarafından bir mesleğin gerektirdiği rol ve sorumlulukları yerine getirmek ve hizmetin niteliğini yüksek standartlara ulaştırmak için ortaya konan bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmak şeklinde tanımlanmaktadır (Mokk et al 2009, Swisher and Page 2005, Karakuyu 2024). Profesyonellik yalnızca mesleki teknik bilgi ve beceriye sahip olmayı değil, aynı zamanda mesleği etik ilkeler çerçevesinde icra etmeyi gerektirmektedir (Tüfekçi ve Sorucuoğlu 2015). Bu kavram, insana ve topluma yönelik olarak anlam bakımından dinamik ve tartışılabilir bir niteliktedir (Ozga and Lawn 2017).

Günümüzde çağdaş toplumların en çok önem verdiği konulardan birisi profesyonelliktir. Bilgi dünyasında, bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmelerle günlük hayatımızdaki birçok alan da değişime uğramıştır. İnsanlığın gelişiminin ve toplumsal dönüşümlerin hızla arttığı bu yüzyılda profesyonellik kavramı ön planda tutulmaktadır (Karakuyu 2024, Adıgüzel Tanrıverdi ve Özkan 2011). Bu bağlamda tüm disiplinlerde profesyonel bir statüye ulaşmak ve topluma nitelikli hizmet sunmak son derece önemlidir (Sabancıoğulları ve Doğan 2012).

Profesyonellik noktasında atılacak ilk adım öncelikle bireyin kendi öz kimliğinde ve algısında kendisini profesyonel olarak görmesi ve ona yönelik davranışlar

sergilemesidir (Adıgüzel ve ark. 2011). Gelişmiş ve özgün çözümler üreterek devamlı ilerleme çabasında olmak da profesyonellik anlamında gösterilebilir. Profesyonellik alanında yapılan pek çok araştırmada profesyonelliğin kazanılması noktasında belirli ölçütlerin gerekli olduğu vurgulanmaktadır. Barber profesyonelliğin davranışsal boyutunu incelemiş ve dört temel nitelik üzerine açıklamıştır.

- Normal eğitim süreçlerinden farklı olarak belirli ilke ve prensiplere göre planlanmış daha nitelikli eğitim
- Topluma yönelik bir misyonda bireysel çıkarlardan ziyade toplumsal çıkarları göz önünde tutma
- Bireylerin gönüllü olarak mesleki örgüt kurmaları, mesleki etik kuralları oluşturmaları ve davranışların etik kurallar uyarınca denetlenmesi
- Çalışanların motivasyonlarını artırmaya yönelik ödül ve teşvik sistemlerinin bulunması (Hendekçi 2020, Adıgüzel ve ark. 2011)

Sosyolog Hall, 1968 yılında profesyonellik üzerine yaptığı çalışmalarda mesleklerin genel bir profesyonellik standardı oluşturmak yerine kendi bağlamlarına özgü ölçüm yöntemleri geliştirmesi gerektiğini savunmaktadır (Köse 2018). Mesleklerin profesyonel bir düzeye gelmesi meslek üyelerinin iş alanlarına zamanla daha fazla destek ve nitelik kazandırmasına yardımcı olacaktır (Gökçora 2005, Altıok ve Üstün 2014) .

2.2.2. Hemşirelik Mesleği ve Profesyonellik

Son yıllarda bilim ve teknolojiye yaşanan gelişmeler sağlık sistemini de etkilemiş ve hizmet sunumunda değişim ve dönüşümü de beraberinde getirmiştir. Hızlı nüfus artışı, beklenen ortalama yaşam süresinin uzaması, hastalık önleme ve tanı tedavi süreçlerinde yaşanan gelişmeler ile birlikte sağlık hizmetlerinin de daha nitelikli bir şekilde sunulması gündeme gelmiştir (Can 2017).

Sağlık sisteminin önemli bir kısmını oluşturan hemşirelerin de bu doğrultuda rol ve işlevlerinde değişiklikler meydana gelmiştir. Sağlık uygulamalarında değişen

koşullara ve değişen ihtiyaçlara ayak uydurmak profesyonelleşme ile kazanılan yetkinlikler vasıtası ile olmaktadır (Daştan ve ark. 2023).

Birey, aile ve toplum sağlığını koruma ve geliştirme, fiziksel, sosyal, ruhsal ve her yönden iyilik hâlini sağlayacak bakımı sağlama gibi birçok görevi amaç edinen bir disiplin olan hemşirelik mesleğinde geleneksel hemşirelik modelinden profesyonelliğe doğru bir süreç yaşanmaktadır (Yılmaz ve Polatdemir 2020). Hemşirelik tarihsel süreç içerisinde kadınların üstlendikleri bir meslek olarak ve daha çok şefkat, şifa vericilik, fedakârlık gibi duygusal kavramlarla içselleştirilmiş bir konumda olmuştur (Kaya, Turan ve Öztürk 2011). Günümüzde sağlık sektöründe tedavi edici hizmetlerden çok sağlığı koruma ve geliştirmeye yönelik hizmetlerin ön plana çıkması ile sağlık ve hastalık kavramlarından ziyade sağlıklı birey ve ailesi odak nokta olmuştur.

Hemşireliğin özünü oluşturan bakım rolü dışında eğiticilik, karar vericilik, savunuculuk ve liderlik gibi rolleri ön plana çıkmaktadır (Adıgüzel ve ark. 2011). Hemşirelik aynı zamanda bilimsel temelde araştırmalar yapma, kanıta dayalı uygulamaları sahaya yansıtma ve mesleki örgütlere katılım gibi çok geniş bir perspektifte hizmet sunmaktadırlar. Diğer alanlarda olduğu gibi hemşirelikte de profesyonel bir tutum topluma sunulan hizmetin niteliğini etkileyebilir. Alan yazında özellikle hemşirelerin profesyonel tutumlarının ve mesleki anlamda güçlü kimliğe sahip olmalarının sundukları bakımın kalitesinin artmasını, mesleki değerlere bağlılığının yükselmesini, mesleğin toplumdaki statüsünün yükselmesini ve meslektaşlar arasında dayanışmanın artmasını sağladığı belirtilmiştir (Bilgen ve Korkmaz 2024; Tarhan, Kılıç ve Yıldız 2016).

Yapılan bir araştırmada hemşirelerin profesyonel değerleri ile örgütsel vatandaşlık davranış düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular hemşirelerin profesyonel değerleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Tanrıverdi 2017). Hemşirelerin mesleğe yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bir araştırmada hemşirelerin profesyonel tutum puanları arttıkça mesleğe yönelik tutum puanlarının da pozitif yönde anlamlı olarak arttığı bulunmuştur (Tarhan

ve ark. 2016). Hemşirelerde profesyonellik düzeyinin tıbbi hata yapma eğilimi üzerine etkisinin araştırıldığı bir çalışmada ise bireylerin mesleki profesyonellikleri ile tıbbi hataya eğilimleri arasında güçlü ve oldukça anlamlı negatif bir ilişki bulunmuştur (İşçi ve Altuntaş 2019). Profesyonel kimliğin güçlenmesi mesleki bilimselliğe dayanan bilgi ve birikimle eş güdümlü olarak iş doyumunu da etkilemektedir (Bilgin, Kocabey, Yeşilyurt ve Öztürk 2017). Psikiyatri kliniklerinde görev yapan hemşirelerle gerçekleştirilen bir çalışmada mesleki profesyonellik ile harici doyum, dâhilî doyum ve genel anlamda iş tatmini arasında olumlu yönde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Küçük 2016).

Hemşirelik mesleğinde meslek üyelerinin profesyonellik değerlerini bilmeleri ve bu ölçütte gereklerini yerine getirmesi hemşireliğin profesyonelleşmesinde son derece önem taşımaktadır (Adıgüzel ve ark. 2011).

2.2.3. Hemşirelerin Profesyonel Değerleri

Değerler; bireylerin yaşamına rehberlik eden, hayatı anlamlandırma biçimine göre tercih edilen ilke, inanç, tutum ve standartlar olarak tanımlanmaktadır (Dikmen 2016, Erim ve Çevirme 2018). Problem çözme sürecinde önemli rol oynayan bireyin doğru ve yanlış, ahlaki ve ahlaki olmayanı ayırt etmesini sağlayan ve aynı zamanda hayata bakış açısını da şekillendiren inançlar bütünüdür (Bölüktaş, Özer ve Yıldırım 2018). Her birey kişisel, sosyal, toplumsal, kültürel ve mesleki birtakım değerlere sahiptir (Acaroğlu 2014). Mesleki değerler, bir mesleğe ilişkin eylem ve amaçları sorgulamada bir standart sağlarken aynı zamanda meslek mensupları arasında ortak bir anlayış oluşturur. Meslek etiğinin ayrılmaz bir parçası olan mesleki değerler akran etkileşimleri, eğitim süreçleri ve mesleki tecrübeler sonucunda oluşmaktadır (Bölüktaş ve ark. 2018).

Hemşireler bireylere bakım sunarken ve mesleki karar verme süreçlerinde etik ikilemlerle karşılaştığında mesleki değerler ve etik ilkelere gereksinim duymaktadır. Bu bağlamda profesyonel değerler bir rehber niteliğinde olmakta ve meslek üyelerinin yol göstericisi olmaktadır (Can ve Acaroğlu 2015). Uluslararası Hemşireler Birliği (Uluslararası Hemşireler Konseyi-ICN) ve Amerikan Hemşireler Birliği (Amerikan

Hemşireler Birliği-ANA), bireyin esenliğinin en önemli durumuna ve "yararlılık" ilkesinin temel değer olduğuna dikkat çekmiştir. Hemşirelik mesleğindeki beş temel değer insan onuru ve saygı, eşitlik, adalet, alturizm ve doğruluk olarak belirlenmiştir (Subaşı ve Güven 2022). Bu değerler mesleğe ilişkin eylem ve amaçlarda bir standart oluşturmaktadır. Hemşirelik mesleğinin güçlü bir profesyonel nitelik kazanabilmesi ve ilerleyebilmesi büyük ölçüde meslek mensuplarının profesyonel kimliği ve meslek ideolojisini içselleştirmesine bağlıdır. Bu bağlamda yalnızca temel eğitimle kalmayıp güncel bilgi, beceri ve donanım ile kendini sürekli yenileme gayretinde olan mesleğe ilişkin yasal ve etik sorumluluklarının bilincinde meslek üyelerine sahip olmak ile mümkündür (Küçük 2016). Hemşirelikte profesyonellik, holistik bir biçimde değer, inanç ve tutumların sağlık bakım hizmetlerinde yüksek kaliteyi sağlamak adına ortak bir amaç ile kullanılabilmesidir (Bilgen ve Korkmaz 2024).

Hemşirelik mesleğinde profesyonelleşmeye ilişkin günümüzde Miller tarafından geliştirilen model kullanılmaktadır. Bu modelde profesyonelliğin merkezinde hemşirelik eğitimi ve bilimsel temel yer almakta, çevresinde ise hemşirelik mesleğinde önemli 8 destekleyici tutum yer almaktadır (Can 2017).

2.2.3.1. Eğitimsel hazırlık

Miller'in geliştirmiş olduğu modelin merkezinde nitelikli eğitim yer almaktadır. Bir mesleğe özel uzmanlık bilgisi herhangi bir işin meslek sayılabılme şartlarından biridir (Adıgüzel ve ark. 2011). Bu bağlamda profesyonelleşme sürecinde eğitim önemli bir etmen olarak yer almakta ve bu eğitimin en az lisans düzeyinde olması gerektiği vurgulanmaktadır (Yelekçi ve Kutlu 2020). Lisans düzeyinde hemşirelik eğitimi ilk olarak Amerika'da Minnesota Üniversitesinde verilmiştir. Ülkemizde ise Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu ile hemşirelik eğitimlerine başlanmıştır (Adıgüzel ve ark. 2011).

Literatürde eğitim seviyesinin artmasının bireylerin mesleki profesyonellikleri üzerinde etkili olduğu ile ilgili çalışmalar mevcuttur (Yelekçi ve Kutlu 2020; Dündar, Özsoy, Topbaş ve Aksu 2019; Daştan ve ark. 2023, Subaşı ve Güven 2022, Öz 2015, Gassas and Salem 2022). Daştan ve arkadaşlarının hemşirelikte profesyonel değerler

algısı ve bu algıyı etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada yüksek lisans eğitimi alan hemşirelerin anlamlı olarak profesyonel değerler ölçeğinden aldığı puan daha yüksek çıkmıştır (Daştan ve ark. 2023). Benzer şekilde Türkiye’de Uslu ve Kızılkaya’nın (2021) yapmış olduğu çalışmada hemşirelerin eğitim düzeyi arttıkça mesleki görev ve yetkiler konusunda daha fazla sorumluluk aldıkları belirlenmiştir (Uslu ve Kızılkaya 2021).

2.2.3.2. Yeterlilik ve sürekli eğitim

Son yıllarda hemşirelik alanında artan bilimsel araştırmalar ve teknolojik gelişmeler hemşirelerin mesleki yeterliliklerini ve güncel bilgi düzeylerini geliştirebilmeleri için sürekli eğitim almalarını ve yenilikleri takip etmeyi gerekli kılmaktadır (Hendekçi 2020). Kanıta dayalı uygulamalar profesyonel gelişimi teşvik etmektedir. Hemşireliğin profesyonel anlamda gelişebilmesi ancak bilimsel bilginin özümstenerek uygulamada kullanılması ile mümkündür (Üner ve Baykal 2024).

Profesyonel hemşirelerin etkili, güvenli ve faydalı bir bakım sunabilmeleri için mevcut kanıtlara dayanan bilgi ve beceriler ile sahada olmaları gerekmektedir (Kahveci Ceylan ve Mete 2023). Sürekli öğrenmeyi sağlayacak yöntem ve uygulamalar arasında; kongre, konferans, seminerler, hizmet içi eğitimler, mesleki derneklere üyelik, uzaktan eğitim ve kurum dışı kurslar gibi faaliyetler yer almaktadır. Yaşam boyu devam eden öğrenme süreci hemşirelerin becerilerini sürekli geliştirme, mesleki uygulamalarını zenginleştirme ve bu sayede de yüksek standartlarda bakım hizmeti sunmayı sağlamaya yardımcı olur (Adıgüzel ve ark. 2011). Görüş, Kılıç, Ceyhan ve Şentürk’ün (2014) yaptıkları çalışmada, çalışmaya katılan hemşireler içerisinde dernek üyeliği bulunanların, profesyonel değerler anlamında eğitim alanların ve bilimsel toplantılara katılanların profesyonel değerler ölçeğinden aldıkları puan daha yüksek çıkmıştır (Görüş ve ark. 2014). Benzer şekilde yapılan bir çalışmada bilimsel faaliyetlere düzenli olarak katılan hemşirelerin hiç katılmayan ve bazen katılan hemşirelere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde profesyonel değerlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Uslu ve Kızılkaya 2021).

2.2.3.3. Araştırma

Bilimsel araştırmaların temelinde toplumun sorunlarına çözüm bulma amacı vardır ve neden, niçin, nasıl, ne zaman, nerede sorularına yanıt aranır. Bu süreçte planlı ve sistematik bir biçimde veriler toplanır, analiz edilip yorumlanarak değerlendirilir ve rapor edilir (Can 2017). Hemşirelikte yapılan araştırmalar da bilimsel araştırma basamakları kullanılarak kanıta dayalı uygulamalara temel oluşturmak amacıyla yapılmaktadır. Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama, sistematik incelemelerle elde edilen bilgilerin klinik uzmanlık ve hasta değerleri ve tercihleri ile birlikte bilinçli bir şekilde bilginin kullanılmasını ve uygulanmasını içerir (Horntvedt, Nordsteien, Fermann and Severinsson 2018).

Kanıta dayalı uygulamaların kullanımı sağlık bakım hizmetlerinin etkililiğini ve güvenliğini arttıran temel unsurlardan biridir. Hasta merkezli bir bakım anlayışı olup bakım kalitesinin artması, hasta memnuniyetinin artması ve maliyetlerin azalması açısından oldukça önemlidir (Doğan, Cin, Demirağ ve Uçan 2021; Daştan ve Hintistan 2018). Hemşirelerin kanıta dayalı uygulamaların kullanımına ilişkin tutumlarının araştırıldığı bir çalışmada araştırma yapan ve bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan daha yüksek bulunmuştur. Çalışmada kanıta dayalı uygulamalara ilişkin tutum genel olarak olumlu bulunmuş ancak araştırma sonuçlarının kullanımında yeterli zaman ve imkân olmayışı engel olarak tespit edilmiştir (Yılmaz ve ark. 2018). Benzer şekilde literatürde yapılan bir araştırmada bilimsel bir araştırma yapan hemşirelerin bilimsel araştırma yapmayan hemşirelere göre kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir (Doğan ve ark. 2019).

2.2.3.4. Yayın

Hemşireliğin profesyonelleşmesinde araştırmaların ve bilimsel yayınların önemli bir rolü vardır. Yapılan çalışmaların bilimsel platformlarda yayına dönüştürülmesi hemşirelik mesleğinin bilimsel bir disiplin olarak kabul edilmesini güçlendirmektedir. Mesleğin akademik ve klinik boyutunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmakla beraber mesleki kimliğin güçlenmesine ve en nihayetinde sağlık bakım hizmetlerinin

iyileşmesine katkı sağlamaktadır. Hemşirelerin yalnızca sahada bakım verici rolünde değil aynı zamanda araştırmacı rolleri ile bilimsel temelli çalışmalar yapan profesyoneller olduğu gerçeğini pekiştirmektedir (Can 2017, Adıgüzel ve ark. 2011).

2.2.3.5. Toplumsal hizmet

Hemşirelik mesleği tarihsel süreç içerisinde topluma hizmet sunma amacı ile ortaya çıkmış ve başlangıçta gönüllülük esasına dayalı olarak icra edilmiştir. Ancak günümüzde modern sağlık sistemlerinin gelişimi ile birlikte para karşılığı yürütülen bir meslek hâline dönüşmüştür (Adıgüzel ve ark. 2011). Toplumsal hizmet, bireylerin toplum yararını gözeterek biçimde bir örgütte çalışma veya bu tür örgütlerin faaliyetlerine katılım olarak tanımlanmaktadır (Demir ve Yıldırım 2014). Hemşireler toplum sağlığının korunmasında ve yükseltilmesinde önemli rolleri olan; bireylere, ailelere ve gruplara hemşirelik bakım hizmeti sunan bir meslek grubudur (Korkmaz 2011).

2.2.3.6. Otonomi

Otonomi; bir diğer deyişle özerklik, bireyin veya bir meslek grubunun karar alma ve uygulama süreçlerinde bağımsızlığını ifade eden bir kavramdır. Hemşirelikte özerklik ise hemşirelerin kendi uzmanlık alanlarında bağımsız kararlar alabilme ve bu kararın sorumluluğunu üstlenebilmesidir. Hemşirelikte otonomi mesleğin profesyonelleşmesi, statüsünün artması ve bakım kalitesinin artması açısından önemli bir değerdir (Açıkgöz ve Baykal 2023).

Hemşirelerin karar verme süreçlerinde etkin olabilmesinde eleştirel düşünceleri gerekmektedir. Bu bağlamda hasta merkezli olarak bireyin mevcut ve olası sağlık sorunlarını saptama, gerekli bakımı planlama, uygulama ve değerlendirme noktasında eleştirel düşünme becerilerini kullanmaları otonomilerine katkıda bulunmaktadır (Uyar ve Güven 2020). Yapılan bir çalışmada hemşirelerin otonomi düzeylerinin artmasının kanıta dayalı uygulamaları desteklediği bildirilmiştir. Klinik kararları kanıta dayalı bilgiler ışığında almak hem hasta bakım kalitesi sonuçlarını hem de güvenliğini artırır (Mousavizadeh ve Mohtashami 2018). Türkiye’de yapılan bir araştırmada lisansüstü eğitim düzeyine sahip, mesleki bir derneğe üye olan ve mesleki

bilimsel toplantılara katılan hemşirelerin otonomi puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (Dikmen, Yılmaz ve Usta 2016).

2.2.3.7. Teori

Hemşirelik teorileri ve kavramsal modeller hemşirelik uygulamalarına bilimsel bir temel sağlayarak mesleğin standartlaşmasını ve gelişmesini desteklemektedir. Hemşirelik teorileri, bakım sũrecini amaçlı ve sistematik bir hãle getirerek hemşirelik bakımı uygulamalarının kalitesini artırır. Mesleki iletişimi gũçlendiren ortak bir dil oluşturmaya fayda sağlar. Klinik kararlarını gũvenle uygulamaya ve sağlık ekibi içinde yerinin gũçlenmesine yardımcı olur (Kaya 2011).

2.2.3.8. Mesleki örgũtlere katılım:

Mesleki örgũtler, belirli bir meslek alanında çalışan bireyleri bir araya getiren, meslek üyelerini temsil eden kuruluşlardır. Bir mesleğin gũçlenmesi için meslek üyelerinin bir araya gelerek örgũtlenmesi gerekmektedir. Mesleki standartları belirleyen meslek üyelerinin haklarını ve çıkarlarını koruyan etik kurallar ve mesleki anlayışla üyeler arasında birlik oluşturan ve mesleğin toplumsal statũsũnũn gũçlenmesine fayda sağlayan yapılarıdır (Tozak, Demirtaş ve Aba 2024).

Bir mesleğin profesyonelleşme sũrecinde mesleki örgũtlenmenin önemli bir yeri vardır. Tũm mesleklerde olduğu gibi hemşirelik mesleğinde de mesleğin gelişiminde ve profesyonel bir statũye ulaşmasında kritik bir role sahiptir. Hemşirelikte mesleki örgũtlenme, hemşirelerin mesleki gelişimini destekleyerek hasta gũvenliđini ve bakım kalitesini yũkseltmeye ve bağımsız karar alma mekanizmalarına katkıda bulunarak otonomi kazanmalarına yardımcı olur. Aynı zamanda mesleki birlik beraberlik ve dayanışma içinde meslek üyelerinin ortak standartlar ile hareket etmelerini sağlar (Karabey, Gũrsoy ve Yıldırım 2020). Yapılan bir çalışmada hemşirelik alanında mesleki bir derneğe üye olmayan hemşirelerin profesyonel davranışlara yũnelik tutum puanları dũřũk olarak bulunmuştur (Dikmen ve ark. 2014). Hemşirelerin mesleki derneklere ilişkin bakış açılarının incelendiği başka bir çalışmada mesleki örgũtlere olan ihtiyaçın farkında olduklarını ancak mevcut örgũtlerin yeterince etkili olmadığına inandıklarını ifade etmişlerdir. Hak savunuculuğu yapan, mesleki dayanışmayı

sağlayan, mesleğin gelişimine öncülük eden ve toplumdaki saygınlığını artıran tek çatı altında bir mesleki örgüt modeli oluşturulması beklentisinde olmuşlardır (Altuntaş ve Yetginler 2020).

2.2.3.9. Hemşirelik kodları

Hemşirelik kodları meslek üyelerinin etik yükümlülüklerini belirleyen ve hizmet vermiş oldukları bireylere karşı sorumluluklarını netleştiren temel ilkelerdir (Demir ve Yıldırım 2014). Hemşireler, bireylerin holistik bir şekilde sağlık durumunu iyileştirme, koruma ve geliştirme noktasında girişimlerde bulunurken birçok etik sorunla karşı karşıya kalabilmektedirler. Sağlık hizmetlerindeki değişimler ve hasta haklarına verilen önemin artması nedeniyle etik konusu her geçen gün daha da önemli hâle gelmektedir (Adıgüzel ve ark. 2011).

Hemşirelikte etik kodlar hemşirelerin karar alma süreçlerinde belirli standartlara uygun bir biçimde hareket etmelerine yardımcı olmaktadır. Hemşirelik mesleğinde ilk etik kodlar Florence Nightingale'in Hemşirelik Yemini olarak bilinmektedir. Amerikan Hemşireler Birliği (ANA) tarafından ise ilk etik bildirge yayınlanmıştır. Günümüzde Uluslararası Hemşireler Konseyi (ICN) ve Kanada Hemşireler Birliği (CNA), hemşirelik mesleğinde etik eğitimi ve uygulamalarına rehberlik eden etik teorilere dayalı etik kodlar yayınlamaktadır. Bu kodlar, hemşirelerin karşılaştıkları etik ikilemleri çözmelerine yardımcı olmak, profesyonelliği güçlendirmek ve hasta bakımında etik standartları belirlemek amacıyla oluşturulmuştur. Zarar vermeme, yararlılık ilkesi, adalet, eşitlik ilkesi, özerklik, bireye saygı, mahremiyet ve sır saklama ilkeleri başlıca etik ilkelerdendir (İncesu 2024, Adıgüzel ve ark. 2011).

2.3. HEMŞİRELİKTE İMAJ

İmaj; duyular vasıtası ile algılanan, bir bireyin, toplumun ya da kurumun kendisi hakkında başkalarında oluşturmak istediği veya oluşturduğu izlenim olarak tanımlanmaktadır (Koçak, Demirsoy, Bayraktar ve Çatal 2023). Mesleki imaj ise bir meslek grubu üzerinde toplum belleğinde oluşan inanç, tutum ve algıları ifade etmektedir. Bir mesleğin diğer disiplinlere ve kamuya nasıl görüldüğü ile ilgili bir değerdir. Bu bağlamda mesleğin toplum tarafından algılanışı ve imajı; o mesleğin topluma yararlılık düzeyi, meslek mensuplarının sergilemiş oldukları profesyonel tutumlar, etik değerler, bilgi, beceri düzeyi gibi unsurlardan etkilenmektedir (Yurtsever, Duran ve Alan 2022). Meslek üyelerinin vermiş oldukları sözlü ve sözsüz mesajlar yalnızca bireysel kimliklerini değil temsil ettikleri mesleğin de genel imajını etkileyerek mesleğe yönelik toplumsal algıları şekillendirmekte rol oynamaktadır (Bağçeci, Çetin ve Ünsal 2013). Bir mesleğin toplumdaki imajı ise bu doğrultuda meslek mensuplarının iş motivasyonlarını ve organizasyonel bağlılıklarını etkileyebilmesi ve profesyonel bir statü kazanması adına önemli bir kavramdır (Dost ve Bahçecik 2015).

Hemşirelik imajı mesleğin toplumdaki algılanış biçimini ve itibarını ifade eden ve her meslek grubunda olduğu gibi hemşireliğin de profesyonelleşmesini etkileyen faktörlerden biridir. Hemşirelik; bilimsel bilgi ve beceriye dayalı olarak birey, aile ve topluma holistik bakım sunan bir sağlık disiplini (Engin, Güler, Şimşek, Polat ve Dağlı 2022). Bu anlamda hemşirelik imajı toplumun hemşireliğe bakış açısından etkilenmekte olup kültürel yapı ve sağlık sistemindeki gelişmelere bağlı olarak şekillenmektedir. Geçmişte hemşirelik mesleği yalnızca hasta bakımı ve tedavi odaklı iken günümüzde multidisipliner bir çerçevede eğitim, araştırma, danışmanlık, hasta savunuculuğu ve yöneticilik gibi pek çok farklı rolde gelişim sağlamaktadır. Ancak sağlık hizmetlerinin sunumunda kritik rol oynayan hemşirelik mesleği toplumsal ve mesleki imaj açısından hâlen hak ettiği konuma gelememiştir (Bozdoğan, Demirci, Ceylan ve İnkaya 2021).

Hemşirelik imajını etkileyen faktörler arasında mesleki risklerin fazla olması, yetersiz otonomi, düşük ücret ve olumsuz çalışma koşulları, akademik alan haricinde klinik branşlaşmanın yeterli olmayışı, hemşirelerin mesleklerini bağımsız bir sağlık disiplini olarak sağlayabilecekleri yeterli yasal düzenlemelerin yapılmaması ve hemşirelikte farklı düzeyde eğitim alan (ön lisans, lisans, yüksek lisans, doktora) aynı yetki ve sorumluluklara sahip olması yer almaktadır (Engin ve ark. 2022; Karadeniz, Durmuş, Gündüz, Bilgiç ve Gürkan 2022; Dost ve Bahçecik 2015). Aynı zamanda hemşirelik imajı toplumsal birtakım kalıp yargılardan etkilenmektedir. Medya aracılığı ile de kalıp yargılar mesleğin toplumdaki imajını bu doğrultuda şekillendirmektedir. Literatürde hemşirelik mesleğine yönelik kalıp yargılar üzerine yapılan araştırmalarda hemşireleri hekim yardımcısı, iğne yapan ve tansiyon ölçen ve melek olarak nitelendirdikleri belirlenmiştir (Yurtsever ve ark. 2022, Kocabaş ve Erdem 2019; Eşer, Orkun ve Çetin 2017). Hemşireliğin toplumsal olarak bir kadın mesleği olarak görülmesi de hemşirelik imajını etkileyen unsurlardan birisidir. Hemşireler profesyonel bir meslek üyesi olma çerçevesinde ilerlerken toplumsal cinsiyet rolleri karşılaştıkları engellerden birisi olmuştur. Mesleğin icrasında ataerkil bir yapının olması hemşireliğin toplumsal imajı ile profesyonel imajının eşleşmemesine sebep olmaktadır. Hemşirelik mesleğinin tarihsel süreç boyunca şefkat, merhamet, fedakârlık gibi toplumda kadın ile özdeşleştirilen yönler ile var olması mesleğin zaman içerisinde gelişmekte olan bilimsel ve profesyonel kimliğinin gölgede kalmasına neden olmuştur (Tülek Deniz, Kaplan ve Başer 2023). Gordon ve Nelson hemşireliğin “erdem senaryosundan” ayrılarak duygusal değerlere dayalı değil, bilgi temelli bir kimliğe ilerlemesi gerektiğini vurgulamışlardır (Yılmaz, Gölbaşı, Türk ve Hançer 2019; Gordon and Nelson 2005). Florence Nightingale hemşireliği tıp bilgisinden farklı kendi sistematiğine sahip bağımsız bir disiplin olarak görmesine karşın hemşirelik mesleği uzun yıllar tıp mesleğinin bir uzantısı olarak görülmüş ve bu doğrultuda yardımcı konumunda bir imaj sergilemişlerdir (Yılmaz ve ark. 2019).

Hemşireliğin mesleki imajını belirlemeye yönelik literatürde farklı gruplar ile çalışmalar yapılmıştır. Yapılan bir çalışmada bireylerin hemşireleri hasta bakımında görev alan doktor yardımcısı ve bağımsız bir disiplinden ziyade yardımcı bir meslek grubu olarak algıladıkları sonucuna varmışlardır (Keçeci, Çelik Durmuş, Oruç ve Öner

Kapısız 2014). Güncel bir araştırma sonucuna göre hemşireliğin pratikte, eğitimde, politikada, yönetimde, araştırmada ulusal küresel halk sağlığı girişimlerindeki çok yönlü rollerine ilişkin Çin gibi gelişmekte olan ülkelerde veya İspanya ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) gibi gelişmiş ülkelerde kamuoyu tarafından yeterince anlaşılmadığı ifade edilmiştir (Zhou, Godsey, Kallmeyer, Hayes and Cai 2024). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki imaj algılarının araştırıldığı bir çalışmada hemşirelik mesleğine yönelik olarak orta düzeyde imaj algılarının olduğu belirlenmiştir (Karaman ve ark. 2020). Hemşirelik birinci sınıf öğrencileri ile yapılan benzer bir çalışmada ise imaj algıları iyi düzeyde bulunmuştur. Araştırmada kadın öğrencilerin ölçek puan ortalamaları erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Erkek öğrenci sayısının hemşirelikte artışına rağmen mesleki imaj açısından cinsiyet bazlı bir bakış açısının da etkilerinin devam etmekte olduğu söylenebilir (Ergezen ve Ergezen 2024).

Başarılı bir imajın temeli öncelikli olarak bireylerin kendileri ile ilgili olumlu bir imaja sahip olmaları ile mümkün olmaktadır (Sümen ve ark. 2022). Meslek üyelerinin mesleklerini güçlü, bağımsız ve değerli bilimsel bir disiplin olarak görmeleri profesyonel bir imaj sergilemek adına önemlidir (Karadeniz, Durmuş, Gündüz, Bilgiç ve Gurkan 2022). Toplumun hemşirelik mesleğini nasıl algıladığı ise hem meslek tercihlerini hem de meslekteki tutumlarını etkilemektedir (Yılmaz ve ark. 2019). Meslek seçimi noktasında hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin genellikle mesleği tam olarak bilmeden geldikleri bilinmektedir. Bu noktada mesleğin toplumsal imajı bireylerin meslek seçiminde rol oynayan faktörlerden birisi olmaktadır. Eğitim süreçlerinin başında bireyler daha çok hemşireliğe ilişkin kalıplaşmış inançlar etkisindeyken sonrasında klinik deneyimler, eğitmenler ve çevre etkisi mesleki gelişimlerini etkilemektedir. Bilimsel ve etik ilkelere dayanan profesyonel bir imaj kazanılması adına eğitim süreci önemli rol oynamaktadır (Sümen ve ark. 2022). Gelecekte sağlık bakım profesyoneli olarak bu mesleği icra edecek olan hemşirelik öğrencilerinin güçlü bir profesyonel kimlik edinmeleri oldukça önemlidir. Profesyonel kimliğe sahip meslek üyeleri de mesleğin toplumsal statüsünü yükseltmede etkili olacaktır (Taşkiran, Kalı, Kıvrak, Türkseven ve Yıldırım 2020).

2.4. TUTUM

Tutum, bireyin çevresinde yer alan kişi, nesne, olgu, düşünce ve kurumlara yönelik sergilediği duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yönelimlerin bütüncül bir ifadesidir. Psikoloji literatüründe temel kavramlardan biri olarak kabul edilen bu yapı, bireyin değer yargıları, inanç sistemi, kişilik özellikleri ve birtakım motivasyonel unsurları ile şekillenmektedir. Tutumlar bireyin duygu, düşünce ve davranışlarında belirginleşerek karar verme ve eyleme geçme süreçlerinde etkili bir rol oynamaktadır (Köksal ve Çiftci 2023). Tutumlar, bireyin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını içeren bilişsel, duyuşsal ve davranışsal üç temel ögeden oluşmaktadır (Jain 2014). Tutumların durağan bir yapıdan ziyade, bireyin içinde bulunduğu sosyal çevre, kültürel değerler, ailevi ilişkiler ve kişisel deneyimlerin etkisiyle şekillenen ve zamanla değişebilen dinamik bir özellik taşıdığı vurgulanmaktadır (Albarracin and Shavitt 2018). Bireyin çevresiyle kurduğu ilişkilerde yönlendirici bir işlev gören tutumlar, yalnızca günlük yaşantıda değil, aynı zamanda yaşamın yönünü belirleyen kritik karar süreçlerinde de belirleyici rol oynamaktadır. Bu karar süreçlerinin başında ise bireyin meslek seçimi, mesleki gelişimi ve iş yaşamındaki davranış örüntüleri gelmektedir. Bireyin bir mesleğe atfettiği değer ve anlamlar ile mesleki rollere ilişkin özdeşimi mesleki tutumu oluşturan etkenler arasında yer almaktadır (Polat, Ardiç ve Özdemir 2016).

2.4.1. Mesleki Tutum

Meslek, insanların ilgi ve yeteneklerine göre şekillenen, toplum hayatının bir parçası olan ve kişiye hem sosyal hem ekonomik anlamda sorumluluk kazandıran önemli bir faaliyet olarak tanımlanmaktadır. Bu bağlamda meslekler hem kişisel hem de toplumsal anlamda önemli bir konuma sahiptir (Eraslan ve Çakıcı 2011). Bireyler, bir olaya, nesneye ya da duruma yönelik geliştirdikleri tutumları, mesleklerine karşı da sergileyebilmektedir. Kişinin mesleki tutumu, iş yaşamında hangi davranışların benimseneceğini, mesleki görevlerin nasıl yerine getirileceğini ve çeşitli durumlara yönelik tepkilerin biçimini belirlemektedir (Deniz 2020).

Mesleki tutumlar, bireyin yalnızca mesleki görevlerini yerine getirme biçimini değil, aynı zamanda mesleki gelişime açıklığını, meslek etiğine uygun davranış sergileme

düzeyini ve mesleki doyumunu da etkileyen belirleyici bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bir mesleğin tercih edilmesinden eğitim sürecine ve mesleğin icrasına kadar uzanan tüm süreçlerde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır (Demir Sarier 2020). Tercih edilen meslekler zaman içerisinde bireylerin belirli tutumlar geliştirmesini sağlamaktadır. Bu anlamda edinilen deneyimlerin etkisi olmaktadır. Türkiye’de gerçekleştirilen bir araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, okula aidiyet duyguları ve içsel/dışsal motivasyon düzeyleri anlamında incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre bireylerin özellikle okulda aidiyet hissine sahip olması olumlu mesleki tutum ile ilişkili bulunmuştur (Pekmezci ve Ertaş 2024). Literatürde yapılan başka bir araştırmada ise öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki incelenmiş ve bu bağlamda orta düzeyde pozitif bir ilişki görülmüştür (Aydemir 2021). Hemşireler ile yürütülen bir çalışmada ise mesleki bağlılık düzeyi yüksek olan hemşirelerin işlerinden daha fazla doyum sağladığı ifade edilmiştir. Mesleki bağlılık, bireylerin mesleklerine yönelik aidiyet duyguları ile ilgili bir kavram olup mesleki tutum ile ilişkilendirilmektedir (Moradi, Khatoon, Jahanı, Zeighami and Sheikh 2013). Bir mesleğin profesyonel statü kazanması ve sunduğu hizmetin niteliğinin artırılması, büyük ölçüde meslek mensuplarının geliştirdiği profesyonel kimlik ve mesleğe yönelik tutumlarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu doğrultuda mesleki tutum yalnızca bireysel performansı değil, aynı zamanda mesleğin toplumsal algısı ve itibarı üzerinde de belirleyici bir etkiye sahip olmaktadır (Tarhan ve ark. 2016).

2.4.2. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum

Hemşirelik, bireysel ve toplumsal sağlık düzeyinin yükseltilmesinde, hastalıkların önlenmesinde ve hastaların bakımı ile rehabilitasyon süreçlerinde önemli rollere sahip olan bir sağlık disiplini. Bireyin ve toplumun sağlık gereksinimlerini multidisipliner çerçevede tanımlayarak bu doğrultuda bakım sunmaktadır. Günümüzde bakım süreçlerini standardize etmek amacıyla hemşirelik hizmetlerinde kanıta dayalı uygulamalar önem kazanmıştır. Bilgi ve teknolojiye yaşanan değişimler ile hemşirelerin de mesleki rol ve işlevleri genişlemiş ve profesyonellik temelli hizmet anlayışı ön plana çıkmıştır (Gedük 2018). Bu değişim süreci hemşirelerin yalnızca

bilgi ve beceri düzeyinde değil aynı zamanda mesleki kimlik açısından da mesleğe yönelik tutumlarını da güçlendirmelerini gerekli kılmıştır (Korkmaz ve Bilgen 2023).

Hemşirelikte mesleki tutum, bakım kalitesinin yükseltilmesi, hasta memnuniyetinin artırılması ve mesleğin toplumsal itibarı üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir. Nitekim literatürde yapılan çalışmalarda hemşirelerin sergiledikleri tutum ve davranışların mesleğin toplumdaki saygınlığı üzerinde doğrudan etkili olduğu vurgulanmıştır (Al Jarrah 2013, Midilli ve Durgun 2017). Hemşirelerin gösterdiği bilinçli tutum ve davranışlar, hem hemşirelik mesleğinin bağımsız bir disiplin olarak gelişimine hem de profesyonel kimlik oluşumuna katkıda bulunmaktadır (Açıkgöz ve Baykal 2023). Yapılan bir çalışmada hemşirelerin mesleki özerkliklerini nasıl algıladıklarını ve bu özerkliğin bakım kalitesiyle ilişkisini niteliksel olarak araştırmıştır. Araştırma sonucunda hemşirelerin bakımda bağımsız karar verebilme yeteneklerinin artmasının mesleki gelişimi ve bakım kalitesini desteklediği sonucuna varılmıştır (Göçmen Baykara 2010). Öte yandan, hemşirelerin mesleki tutumlarındaki zayıflama, bakım kalitesinin düşmesine, hasta güvenliğinin riske atılmasına ve mesleki tükenmişlik düzeylerinde artışa yol açabilmektedir. Mesleki bağlılık ve profesyonel değerlerin desteklenmesi ise hemşirelerin iş doyumunu artırmada ve mesleği bırakma durumlarını azaltmada etkili olabildiği bildirilmiştir (Hoseini, Rahmani, Tatari, Kashani and Modanloo 2022).

Hemşirelikte mesleki tutum, mesleki yaşamda olduğu kadar, hemşirelik öğrencilerinin eğitim sürecinde de kritik bir rol oynamaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe ilişkin tutumları, mesleğin gelecekteki ilerleyişini ve elde edeceği başarıları önemli ölçüde etkilemektedir (Terzioğlu, Temel, Uslu Şahan 2016). Hemşirelik eğitimi ve buna ilişkin uygulamaların yapılabilmesi adına hemşirelik öğrencilerinin mesleki tutumları ve etkileyen faktörlerin bilinmesi gerekmektedir. Literatürde, öğrencilerin hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etme durumlarının klinik uygulamalarda edinilen deneyimlerin niteliği mesleki imaj algıları ve öğrencilerin profesyonel değer algıları gibi faktörlerin mesleki tutumu etkilediği belirtilmiştir (Seval ve Sönmez 2020, Erden 2024, Zencir ve Eşer 2016).

Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirmeleri, mesleki kimliklerinin güçlenmesini ve görevlerini daha motive ve etkin bir şekilde yerine getirmelerine destek olmaktadır. Yapılan bir araştırmada hemşirelik öğrencilerinin mesleki anlamda motivasyon düzeyleri ile klinik uygulamalara yönelik tutumları arasındaki ilişki incelenmiş ve araştırma sonucunda bireylerin klinik uygulamalara ilişkin tutumlarının mesleki motivasyonlarını etkilediği sonucuna varılmıştır. Bireylerin klinik ortamda edindikleri deneyimlerin niteliği ve rol modeller ile mesleğe ilişkin tutumları da şekillenmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin mesleki tutumlarının güçlendirilmesi amacıyla, eğitim süreçlerinin yalnızca teorik bilgi ve teknik beceri kazandırmakla sınırlı kalmayıp aynı zamanda profesyonel kimlik oluşumunu destekleyen yaklaşımlarla planlanması gerekmektedir (Erden 2024).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI:

Bu araştırmanın amacı, hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir.

3.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ÖZELLİKLERİ

Araştırma Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde yapılmıştır.

Fakülte, eğitim öğretime ilk olarak 1997-1998 eğitim öğretim yılında hemşirelik bölümü ile başlamış olup 8 Nisan 2016 tarihinden bu yana Sağlık Bilimleri Fakültesi olarak akademik faaliyetlerini sürdürmektedir.

Hemşirelik lisans bölümü öğrencileri sekiz yarı yılda toplam 240 AKTS ile eğitimlerini tamamlamaktadır. Bölümün eğitimsel ve profesyonel amaç ve hedefleri; mezun verilen hemşirelik öğrencilerinin mesleğin gerektirdiği profesyonel görevleri yerine getirebilen, etik ilkelere ve hasta haklarına saygı duyan, yasal sorumluluklarını bilen ve bunlara sahip çıkan, kişiler arası etkili ilişki kurabilen, eleştirel düşünme becerilerini kullanarak bireyin ve toplumun sağlığını korumak ve geliştirmek adına bakım planlayabilen, kendine güvenen, girişimci, ülkemizin adını ulusal ve uluslararası platformlarda duyurabilecek uygulayıcı ve lider bireyler yetiştirmeyi sağlamaktır.

Meslek dersleri (Hemşirelik Esasları, İç Hastalıkları Hemşireliği, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Halk Sağlığı Hemşireliği, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği, Hemşirelikte Yönetim) hem teorik hem de

uygulamalı olarak verilmektedir. Dönem staj uygulamalarına ek olarak son sınıfta intörnlik yapılmaktadır.

3.3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini 2023-2024 eğitim öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde eğitim alan tüm sınıflardan toplam 700 öğrenci oluşturmuştur.

Veri toplama aşamasından önce araştırma için gerekli örneklem sayısı G*Power 3.1 (Faul, Erdfelder, Lang, and Buchner 2007) programı kullanılarak belirlenmiştir. Etki büyüklüğü (effect size) 0,25, alfa düzeyi 0,05 ve güç (power) %80 olarak alındığında örneklem sayısı 216, güç %95 olarak alındığında ise 324 olarak bulunmuştur. Her sınıfın temsilinin olması için tabakalı olarak her sınıftan minimum 81 örneklem alınarak 324 örnekleme ulaşılması hedeflenmiştir. Araştırmanın sonunda, 1. sınıflardan 104, 2. sınıflardan 77, 3. sınıflardan 93 ve 4. sınıflardan 72 olmak üzere toplam 346 örnekleme araştırma tamamlanmıştır.

3.3.1. Örnekleme Dâhil Edilme ve Örneklemden Dışlanma Kriterleri

Örnekleme dâhil edilme kriterleri arasında Sakarya Üniversitesi Lisans Hemşirelik Bölümü öğrencisi olmak ve çalışmaya katılmaya engel görsel veya mental sorunu olmamak yer almaktadır. Çalışmaya katılmak gönüllülük esasına dayanmakta ve gönüllü olmayan ya da çalışma esnasında katılmaktan vazgeçen bireyler araştırmadan dışlanmıştır.

3.4. ARAŞTIRMA SORULARI

Bu çalışma, Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü öğrencileri için aşağıdaki soruları yanıtlamak üzere tasarlanmıştır:

1. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları demografik özelliklerine göre farklılaşmakta mıdır?

2. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin bazı demografik özelliklerinin hemşirelik mesleğine ilişkin tutumlarına etkisi var mıdır?
3. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile hemşirelik mesleğine ilişkin tutumları arasında ilişki var mıdır?

3.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın verileri, Sakarya Üniversitesi Hemşirelik Bölümünde okuyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 346 öğrenci ile sınırlıdır. Araştırmanın yalnızca bir kurumda yapılmış olması nedeniyle sonuçlar genellenemez.

3.6. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma verileri Kişisel Bilgi Formu, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği aracılığı ile toplanmıştır.

3.6.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama formunda öğrencilere ait tanımlayıcı bilgileri içeren toplam 14 soru bulunmaktadır.

3.6.2. Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği

Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilmiş ve geçerlilik, güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Bireylerin toplumsal cinsiyet algılarını ölçmek üzere geliştirilen ölçekte, toplam 25 madde bulunmaktadır. Maddelerin 10'u olumlu, 15'i olumsuz olarak yazılmıştır. Beşli likert tipinde olan ölçek, “Tamamen Katılıyorum (5), Katılıyorum (4), Kararsızım (3), Katılmıyorum (2), Tamamen Katılmıyorum (1) olmak üzere beş derecede değerlendirilmektedir. Olumsuz maddeler tersten hesaplanmaktadır (2, 4, 6, 9, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24 ve 25. maddeler tersten puanlanmıştır.). Buna göre, ölçekten alınabilecek en düşük puan 25, en yüksek puan 125'tir. Ölçeğin cronbach alfa değeri 0,872 olarak bildirilmiştir (Altınova ve Duyan, 2013). Bu çalışmada cronbach alfa değeri 0,917 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2).

3.6.3. Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği

Çoban ve Kaşıkçı tarafından 2010 yılında geliştirilmiştir (Çoban ve Kaşıkçı 2010). Ölçek “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri”, “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” ve “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” alt boyutlarını içeren toplam 40 sorudan oluşmaktadır. Likert tipi ölçekteki her bir ifade 1’den 5’e kadar puanlanmıştır. Olumlu sorular için “Hiç Katılmıyorum” yanıtına “1”, “Az Katılıyorum” yanıtına “2”, “Orta Derecede Katılıyorum” yanıtına “3”, “Çok Katılıyorum” yanıtına “4” ve “Tamamen Katılıyorum” yanıtına “5” puan verilmiştir. HMTÖ’nün tersten puanlanacak maddeleri ise 21, 23, 25, 26, 28, 30, 34 ve 38. maddeleridir. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. maddeler “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” alt boyutunu oluşturmaktadır. 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31. maddeler “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” alt boyutunu ve 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40. maddeler “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna Yönelik Tutum” alt boyutunu oluşturmaktadır. Ölçekten alınan puan yükseldikçe hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutum yükselir. Ölçekten en az 40, en fazla 200 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan 120’nin üzerinde ise kişilerin olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” alt boyutundan 54 puan ve üzeri, “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” alt boyutundan 39 puan ve üzeri, “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” alt boyutundan 27 puan ve üzeri puan alanların alt boyuta ilişkin olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Ölçeğin cronbach alfa değeri 0,91 olarak bildirilmiştir (Çoban ve Kaşıkçı 2010). Bu çalışmada cronbach alfa değeri 0,918 olarak hesaplanmıştır (Tablo 2).

3.7. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın verileri 13.05.2024 ile 31.05.2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmaya Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde okuyan öğrencilerden örneklem seçim kriterlerine uyanlar ve çalışmaya katılmayı kabul edenler dâhil edilmiştir.

Öğrencilere çalışma öncesinde araştırma hakkında bilgi verilmiş, aydınlatılmış onam formu imzalatılmıştır. Anket uygulaması yaklaşık 15 dakika sürmüş ve doldurulan anketler öğrencilerden toplanmıştır.

3.8. VERİLERİN ANALİZİ

Sürekli değişkenlerin tanımlayıcı istatistiklerinde ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum değerler; kategorik değişkenlerin tanımlanmasında ise frekans (n) ve yüzde (%) değerleri verilmiştir. Değişkenlerin normallik varsayımları Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Normal dağılım göstermeyen sürekli değişkenlerin iki grup arasında karşılaştırılmasında Mann–Whitney U testi, üç ve üzeri gruplar arasında karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Normallik varsayımının karşılandığı durumlarda ise ikili gruplarda Bağımsız Örneklemelerde t test (Independent samples t test), üç ve üzeri gruplarda ise tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişkiler ise normallik varsayımlarının karşılandığı durumda Pearson (Pearson's product-moment correlation) korelasyon analizi ile, normallik varsayımları karşılanmıyor ise Spearman (Spearman's rho) korelasyon analizi ile incelenmiştir. Bütün analizlerde IBM SPSS.25 programı kullanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ değeri kabul edilmiştir.

3.9. ARAŞTIRMANIN ETİK BOYUTU

Araştırmanın uygulanması için Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünden yazılı izin etik açıdan uygunluğunun değerlendirilmesi için başvuru yapılmış ve Sakarya Üniversitesi Etik Komisyonundan etik kurul izni (17.04.2024 tarihli ve 68 sayılı) alınmıştır (Ek 1). Ayrıca Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığından gerekli izin alınmıştır (Ek 2). Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmıştır. Katılımcılara, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına sahip oldukları ve kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı bilgisi verilmiştir.

4. BULGULAR

4.1. İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Sürekli değişkenlerin tanımlayıcı istatistiklerinde ortalama, standart sapma, medyan, minimum ve maksimum değerler; kategorik değişkenlerin tanımlanmasında ise frekans (n) ve yüzde (%) değerleri verilmiştir. Değişkenlerin normallik varsayımları Kolmogorov Smirnov testi ile incelenmiştir. Normal dağılım göstermeyen sürekli değişkenlerin iki grup arasında karşılaştırılmasında Mann–Whitney U testi, üç ve üzeri gruplar arasında karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Normallik varsayımının karşılandığı durumlarda ise ikili gruplarda Bağımsız Örneklemelerde t test (Independent samples t test), üç ve üzeri gruplarda ise tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. Sürekli değişkenler arasındaki ilişkiler ise normallik varsayımlarının karşılandığı durumda Pearson (Pearson's product-moment correlation) korelasyon analizi ile, normallik varsayımları karşılanmıyor ise Spearman (Spearman's rho) korelasyon analizi ile incelenmiştir. Bütün analizlerde IBM SPSS.25 programı kullanılmış ve anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ değeri kabul edilmiştir.

4.2. ÖĞRENCİLERİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE AİT BULGULAR

Çalışmaya dâhil edilen öğrencilerin medikal ve demografik özellikleri Tablo 4.1'de gösterilmiştir. Tablo 4.1'de gösterildiği gibi çalışmaya yaş aralığı 18 ile 37 arasında değişen ($20,88 \pm 1,87$) toplam 346 öğrenci dâhil edilmiştir. Katılımcıların sınıf ortalaması $2,38 \pm 1,12$ olarak bulunmuştur. Katılımcıların %85'i kadın, %15'i erkektir. Katılımcıların %30,1'i 1. sınıfta, %22,3'ü 2.sınıfta, %26,9'u 3.sınıfta ve %20,7'si ise 4.sınıfta öğrenim görmektedir. Çalışmada yer alan kişilerin %55,8'i il/şehir merkezinde yaşamaktadır. Katılımcıların %98,6'sı bekârdır. Katılımcıların %85,3'ü çekirdek aile yapısına sahiptir, %74'ünün gelir düzeyi gidere denktir. Anne ve babalarının eğitim düzeylerine bakıldığında %42,8 oranında anne eğitim düzeyi

ilköğretim, %30,1 oranında baba eğitim düzeyi ilköğretim ve lisedir. Katılımcıların %84,1'inin sosyal güvencesi bulunmakta, %61,8'i şu anda devlet yurdunda kalmaktadır. %91'inin kronik hastalığı bulunmamaktadır. Bireylerin %64,2'si hemşirelik bölümünü isteyerek tercih etmiştir ve %74'ü toplumsal cinsiyet ile ilgili herhangi bir eğitim almamıştır.

Tablo 4.1 Çalışmaya Katılan Bireylerin Medikal ve Demografik Özelliklerinin Dağılımı

	Tanımlayıcı İstatistikler	
	Ort. $\pm$ SS.	Medyan (Min.-Maks.)
Yaş	20,88 $\pm$ 1,87	21,00 (18,00 - 37,00)
Sınıf	2,38 $\pm$ 1,12	2,00 (1,00 - 4,00)
	Frekans	Yüzde
Sınıf		
1	104	30,1
2	77	22,3
3	93	26,9
4	72	20,7
Cinsiyet		
Kadın	294	85,0
Erkek	52	15,0
Yaşanılan yer		
Köy	30	8,7
İlçe	123	35,5
İl/Şehir merkezi	193	55,8
Medeni durum		
Bekâr	341	98,6
Evli	5	1,4
Aile tipi		
Çekirdek aile	295	85,3
Geniş aile	50	14,4
Diğer	1	0,3
Aile gelir düzeyi		
Gelir giderden az	24	6,9
Gelir gidere denk	256	74,0
Gelir giderden fazla	66	19,1
Anne eğitim		
Okuryazar değil	13	3,8
Okuryazar	17	4,9
İlköğretim	148	42,8
Ortaokul	63	18,2
Lise	82	23,7
Lisans ve üzeri	23	6,6
Baba eğitim		
Okuryazar değil	3	0,9
Okuryazar	6	1,7
İlköğretim	104	30,1
Ortaokul	67	19,3
Lise	104	30,1
Lisans ve üzeri	62	17,9

Tablo 4.1. Çalışmaya Katılan Bireylerin Medikal ve Demografik Özelliklerinin Dağılımı(devam)

	Tanımlayıcı İstatistikler	
	Ort. $\pm$ SS.	Medyan (Min.-Maks.)
Yaş	20,88 $\pm$ 1,87	21,00 (18,00 - 37,00)
Sınıf	2,38 $\pm$ 1,12	2,00 (1,00 - 4,00)
	Frekans	Yüzde
Baba eğitim		
Okuryazar değil	3	0,9
Okuryazar	6	1,7
İlköğretim	104	30,1
Ortaokul	67	19,3
Lise	104	30,1
Lisans ve üzeri	62	17,9
Sosyal güvence		
Evet	291	84,1
Hayır	55	15,9
Şu an yaşanılan yer		
Devlet yurdu	214	61,8
Özel yurt	42	12,1
Ailesiyle evde	59	17,1
Arkadaşlarıyla evde	16	4,6
Yalnız evde	14	4,1
Diğer	1	0,3
Kronik hastalık durumu		
Var	31	9,0
Yok	315	91,0
Toplumsal cinsiyet eğitimi alma durumu		
Evet	90	26,0
Hayır	256	74,0
Bölümü isteyerek tercih etme durumu		
Evet	222	64,2
Hayır	124	35,8

Tablo 4.2’de ise çalışmada kullanılan ölçeklerin ortalama ve standart sapma değerleri gösterilmiştir. TCAÖ toplam puan ortalaması 104,50 $\pm$ 14,43 olarak bulunmuştur. HMTÖ “Hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puan ortalaması 78,92 $\pm$ 9,45, “Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut puan ortalaması 46,59 $\pm$ 8,88, “Hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puan ortalaması 34,21 $\pm$ 3,38 ve toplam puan ortalaması 159,73 $\pm$ 17,68’dir.

Ölçeklerin cronbach alfa değeri incelendiğinde ise TCAÖ cronbach alfa 0,917 olarak bulunmuştur. HMTÖ “Hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut cronbach alfa değeri 0,925, “Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut cronbach alfa değeri 0,872, “Hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut

cronbach alfa değeri 0,515 ve toplam puan cronbach alfa değeri 0,918 olarak hesaplanmıştır.

4.3. ÖLÇEKLERE AİT BULGULAR

Tablo 4.2. TCAÖ ve HMTÖ Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	n	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	Cronbach Alfa
Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği toplam puan	346	104,50 ± 14,43	107,00 (48,00 - 125,00)	0,917
HMTÖ- Hemşirelik mesleğinin özellikleri	346	78,92 ± 9,45	81,00 (25,00 - 90,00)	0,925
HMTÖ- Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu	346	46,59 ± 8,88	47,00 (13,00 - 65,00)	0,872
HMTÖ- Hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum	346	34,21 ± 3,38	35,00 (20,00 - 41,00)	0,515
HMTÖ toplam puanı	346	159,73 ± 17,68	162,00 (82,00 - 195,00)	0,918

Tablo 4.3'te öğrencilerin medikal ve demografik özelliklerine göre TCAÖ puanlarının karşılaştırılması gösterilmiştir.

Kadınların TCAÖ puan ortalamaları erkeklere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p<0,001$).

Sosyal güvencesi olan öğrencilerin TCAÖ puan ortalamaları sosyal güvencesi olmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p<0,001$). Buna karşın Tablo 3'te belirtilen diğer değişkenlere göre TCAÖ puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 4.3. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre TCAÖ Puanlarının Karşılaştırılması

	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Sınıf*			0,405
1	106,39 ± 12,78	109,00 (71,00 - 124,00)	
2	103,36 ± 14,47	104,00 (54,00 - 125,00)	
3	102,56 ± 16,32	106,00 (55,00 - 125,00)	
4	105,50 ± 13,91	108,50 (48,00 - 125,00)	
Cinsiyet**			<0,001
Kadın	161,03 ± 17,31	165,00 (82,00 - 195,00)	
Erkek	90,04 ± 16,81	86,50 (48,00 - 119,00)	
Yaşanılan yer*			0,897
Köy	105,10 ± 12,12	105,00 (78,00 - 125,00)	
İlçe	105,17 ± 13,72	107,00 (54,00 - 125,00)	
İl/Şehir merkezi	103,98 ± 15,23	108,00 (48,00 - 125,00)	
Medeni durum**			0,194
Bekâr	104,69 ± 14,25	107,00 (48,00 - 125,00)	
Evli	92,00 ± 22,66	86,00 (69,00 - 121,00)	
Aile tipi*			0,222
Çekirdek aile	105,05 ± 14,08	108,00 (54,00 - 125,00)	
Geniş aile	101,50 ± 16,24	104,00 (48,00 - 124,00)	
Diğer	94,00 ± .	94,00 (94,00 - 94,00)	
Aile gelir düzeyi*			0,848
Gelir giderden az	104,92 ± 13,40	109,50 (74,00 - 121,00)	
Gelir gidere denk	104,48 ± 13,98	107,00 (54,00 - 125,00)	
Gelir giderden fazla	104,45 ± 16,60	108,00 (48,00 - 125,00)	
Anne eğitim*			0,352
Okuryazar değil	95,77 ± 23,19	100,00 (48,00 - 119,00)	
Okuryazar	105,35 ± 14,92	111,00 (79,00 - 125,00)	
İlköğretim	104,64 ± 12,93	106,00 (71,00 - 125,00)	
Ortaokul	106,56 ± 11,88	109,00 (78,00 - 123,00)	
Lise	105,61 ± 15,19	109,00 (54,00 - 125,00)	
Lisans ve üzeri	98,39 ± 18,61	105,00 (55,00 - 124,00)	
Baba eğitim*			0,385
Okuryazar değil	97,67 ± 18,04	99,00 (79,00 - 115,00)	
Okuryazar	93,83 ± 17,37	88,00 (78,00 - 116,00)	
İlköğretim	104,93 ± 13,63	106,50 (55,00 - 125,00)	
Ortaokul	106,91 ± 13,13	109,00 (48,00 - 125,00)	
Lise	104,59 ± 13,65	107,50 (56,00 - 125,00)	
Lisans ve üzeri	102,40 ± 17,42	106,00 (54,00 - 125,00)	
Sosyal güvence**			0,001
Evet	105,82 ± 13,41	108,00 (54,00 - 125,00)	
Hayır	97,55 ± 17,51	98,00 (48,00 - 125,00)	
Şu an yaşanılan yer*			0,201
Devlet yurdu	105,57 ± 13,97	108,00 (54,00 - 125,00)	
Özel yurt	102,40 ± 14,32	104,00 (55,00 - 124,00)	
Ailesiyle evde	105,32 ± 13,22	108,00 (69,00 - 125,00)	
Arkadaşlarıyla evde	99,69 ± 15,71	104,50 (74,00 - 118,00)	
Yalnız evde	98,36 ± 21,50	104,50 (48,00 - 119,00)	
Diğer	78,00 ± .	78,00 (78,00 - 78,00)	
Kronik hastalık durumu**			0,439
Var	104,58 ± 18,15	112,00 (54,00 - 123,00)	
Yok	104,50 ± 14,05	106,00 (48,00 - 125,00)	

Tablo 4.3. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre TCAÖ Puanlarının Karşılaştırılması(devam)

	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Toplumsal cinsel eğitim alma durumu**			0,197
Evet	106,30 ± 13,40	108,00 (56,00 - 125,00)	
Hayır	103,87 ± 14,75	106,00 (48,00 - 125,00)	
Bölüm isteği**			0,771
Evet	104,98 ± 13,43	108,00 (54,00 - 125,00)	
Hayır	103,65 ± 16,09	106,00 (48,00 - 125,00)	

*Kruskal Wallis test; **Mann Whitney Test

Tablo 4.4'te ise öğrencilerin medikal ve demografik özelliklerine göre HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puanlarının karşılaştırılması gösterilmiştir.

Kadınların HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puan ortalaması erkeklere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0,001).

Sosyal güvencesi olan öğrencilerin HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puan ortalaması sosyal güvencesi olmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0,001).

Bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puan ortalaması bölümü isteyerek tercih etmeyen öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0,001).

Buna karşın Tablo 4.4'te belirtilen diğer değişkenlere göre HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyut puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 4.4. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

	HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” Alt Boyutu		
	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Sınıf*			0,676
1	79,03 ± 8,54	80,50 (41,00 - 90,00)	
2	78,95 ± 8,40	81,00 (48,00 - 90,00)	
3	77,88 ± 11,13	80,00 (31,00 - 90,00)	
4	80,10 ± 9,44	81,50 (25,00 - 90,00)	
Cinsiyet**			0,001
Kadın	79,93 ± 7,92	82,00 (41,00 - 90,00)	
Erkek	73,25 ± 14,30	77,00 (25,00 - 90,00)	
Yaşanılan yer*			0,310
Köy	80,70 ± 8,07	83,00 (51,00 - 90,00)	
İlçe	78,48 ± 9,10	80,00 (25,00 - 90,00)	
İl/Şehir merkezi	78,93 ± 9,87	82,00 (31,00 - 90,00)	
Medeni durum**			0,316
Bekâr	79,01 ± 9,37	81,00 (25,00 - 90,00)	
Evli	73,00 ± 13,73	75,00 (54,00 - 88,00)	
Aile tipi*			0,544
Çekirdek aile	78,82 ± 9,71	81,00 (25,00 - 90,00)	
Geniş aile	79,70 ± 7,83	81,00 (54,00 - 90,00)	
Diğer	72,00 ± .	72,00 (72,00 - 72,00)	
Aile gelir düzeyi*			0,974
Gelir giderden az	77,29 ± 14,13	81,00 (25,00 - 90,00)	
Gelir gidere			
denk	78,95 ± 9,22	81,00 (31,00 - 90,00)	
Gelir giderden			
fazla	79,44 ± 8,25	81,00 (54,00 - 90,00)	
Anne eğitim*			0,124
Okuryazar değil	77,77 ± 9,53	79,00 (54,00 - 90,00)	
Okuryazar	75,59 ± 10,37	72,00 (57,00 - 90,00)	
İlköğretim	78,65 ± 9,84	81,00 (25,00 - 90,00)	
Ortaokul	81,51 ± 7,18	84,00 (51,00 - 90,00)	
Lise	78,88 ± 9,48	81,50 (41,00 - 90,00)	
Lisans ve üzeri	76,91 ± 10,75	80,00 (45,00 - 90,00)	
Baba eğitim*			0,289
Okuryazar değil	77,67 ± 4,16	79,00 (73,00 - 81,00)	
Okuryazar	73,17 ± 13,04	71,00 (57,00 - 90,00)	
İlköğretim	80,18 ± 8,33	81,00 (31,00 - 90,00)	
Ortaokul	80,45 ± 7,47	82,00 (63,00 - 90,00)	
Lise	78,37 ± 9,37	81,00 (46,00 - 90,00)	
Lisans ve üzeri	76,73 ± 12,27	80,50 (25,00 - 90,00)	
Sosyal güvence**			0,001
Evet	79,70 ± 8,84	82,00 (25,00 - 90,00)	
Hayır	74,82 ± 11,40	76,00 (31,00 - 90,00)	
Şu an yaşanılan yer*			0,967
Devlet yurdu	79,00 ± 9,54	81,00 (31,00 - 90,00)	
Özel yurt	79,21 ± 6,98	80,50 (58,00 - 89,00)	
Ailesiyle evde	79,17 ± 9,12	82,00 (51,00 - 90,00)	
Arkadaşlarıyla			
evde	78,63 ± 9,47	83,00 (57,00 - 90,00)	
Yalnız evde	76,36 ± 15,54	80,50 (25,00 - 88,00)	
Diğer	76,00 ± .	76,00 (76,00 - 76,00)	

Tablo 4.4. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması(devam)

	HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri” Alt Boyutu		
	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	Ort. ± SS.
Kronik hastalık durumu**			0,430
Var	80,39 ± 7,93	82,00 (54,00 - 90,00)	
Yok	78,78 ± 9,58	81,00 (25,00 - 90,00)	
Toplumsal cinsiyet eğitimi alma durumu**			0,473
Evet	79,31 ± 9,57	81,00 (41,00 - 90,00)	
Hayır	78,79 ± 9,42	81,00 (25,00 - 90,00)	
Bölümü isteyerek tercih etme durumu**			<0,001
Evet	80,50 ± 8,07	82,00 (41,00 - 90,00)	
Hayır	76,10 ± 10,99	77,00 (25,00 - 90,00)	

*Kruskal Wallis test; **Mann Whitney U Test

Tablo 4.5’te ise öğrencilerin medikal ve demografik özelliklerine göre HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut puanlarının karşılaştırılması gösterilmiştir.

Kadınların HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut puan ortalaması, erkeklere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0,018).

Bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut puan ortalaması, bölümü isteyerek seçmeyen öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p<0,001).

Tablo 4.5’te belirtilen diğer değişkenlere göre HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 4.5. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

HMTÖ “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” Alt Boyutu			
	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Sınıf*			0,105
1	47,23 ± 9,14	47,00 (13,00 - 65,00)	
2	44,61 ± 9,17	45,00 (17,00 - 61,00)	
3	47,77 ± 8,63	47,00 (31,00 - 63,00)	
4	46,26 ± 8,29	47,00 (19,00 - 65,00)	
Cinsiyet**			0,018
Kadın	47,06 ± 8,98	47,00 (13,00 - 65,00)	
Erkek	43,92 ± 7,84	44,50 (28,00 - 59,00)	
Yaşanılan yer*			0,267
Köy	47,43 ± 8,31	47,50 (33,00 - 61,00)	
İlçe	45,55 ± 10,13	46,00 (13,00 - 65,00)	
İl/Şehir merkezi	47,12 ± 8,06	47,00 (26,00 - 65,00)	
Medeni durum**			0,799
Bekâr	46,58 ± 8,80	47,00 (13,00 - 65,00)	
Evli	47,60 ± 14,59	49,00 (28,00 - 65,00)	
Aile tipi*			0,752
Çekirdek aile	46,45 ± 8,98	47,00 (13,00 - 65,00)	
Geniş aile	47,34 ± 8,37	47,50 (29,00 - 63,00)	
Diğer	50,00 ± .	50,00 (50,00 - 50,00)	
Aile gelir düzeyi*			0,280
Gelir giderden az	44,17 ± 11,25	46,50 (13,00 - 61,00)	
Gelir gidere denk	46,97 ± 8,77	47,00 (17,00 - 65,00)	
Gelir giderden fazla	46,00 ± 8,29	46,00 (28,00 - 62,00)	
Anne eğitim*			0,158
Okuryazar değil	46,38 ± 9,55	47,00 (32,00 - 63,00)	
Okuryazar	42,24 ± 11,32	46,00 (13,00 - 53,00)	
İlköğretim	45,93 ± 8,92	46,00 (17,00 - 65,00)	
Ortaokul	47,76 ± 8,41	48,00 (25,00 - 65,00)	
Lise	47,94 ± 8,86	48,00 (24,00 - 63,00)	
Lisans ve üzeri	46,22 ± 6,69	46,00 (34,00 - 60,00)	
Baba eğitim*			0,498
Okuryazar değil	47,33 ± 10,97	51,00 (35,00 - 56,00)	
Okuryazar	42,50 ± 8,38	45,00 (32,00 - 53,00)	
İlköğretim	47,00 ± 9,68	47,00 (13,00 - 65,00)	
Ortaokul	46,51 ± 9,27	47,00 (17,00 - 63,00)	
Lise	47,40 ± 8,54	47,00 (25,00 - 63,00)	
Lisans ve üzeri	45,00 ± 7,51	45,00 (26,00 - 61,00)	
Sosyal güvence**			0,325
Evet	46,80 ± 8,84	47,00 (17,00 - 65,00)	
Hayır	45,51 ± 9,07	46,00 (13,00 - 63,00)	
Şu an yaşanılan yer*			0,291
Devlet yurdu	46,63 ± 8,95	47,00 (13,00 - 65,00)	
Özel yurt	48,55 ± 7,64	48,00 (30,00 - 63,00)	
Ailesiyle evde	46,08 ± 9,79	46,00 (17,00 - 65,00)	
Arkadaşlarıyla evde	46,94 ± 6,38	47,00 (36,00 - 59,00)	
Yalnız evde	42,50 ± 9,10	40,50 (24,00 - 58,00)	
Diğer	38,00 ± .	38,00 (38,00 - 38,00)	

Tablo 4.5. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması(devam)

HMTÖ “Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu” Alt Boyutu			
	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Kronik hastalık durumu**			0,910
Var	46,42 ± 8,69	47,00 (28,00 - 65,00)	
Yok	46,61 ± 8,91	47,00 (13,00 - 65,00)	
Toplumsal cinsiyet eğitimi alma durumu**			0,485
Evet	47,16 ± 8,12	47,00 (28,00 - 63,00)	
Hayır	46,39 ± 9,14	46,00 (13,00 - 65,00)	
Bölümü isteyerek tercih etme durumu**			<0,001
Evet	50,44 ± 6,96	50,00 (29,00 - 65,00)	
Hayır	39,71 ± 7,73	39,00 (13,00 - 57,00)	

*One-Way ANOVA; **Bağımsız örneklemelerde t test

Tablo 4.6’da ise öğrencilerin medikal ve demografik özelliklerine göre HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puanlarının karşılaştırılması gösterilmiştir.

Öğrencilerin eğitim aldığı sınıfa göre HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puanlarının anlamlı olarak değiştiği bulunmuştur (p=0,049). Post-Hoc Dunn’s testi 3. Sınıf öğrencilerinin HMTÖ hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puanlarının 1. sınıf (p=0,031) ve 4. sınıf (p=0,010) öğrencilerine göre anlamlı olarak daha düşük olduğunu göstermiştir.

Bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puanları bölümü isteyerek tercih etmeyen öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0,001).

Tablo 4.6’da belirtilen diğer değişkenlere göre HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puan ortalamalarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 4.6. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

HMTÖ “Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” Alt Boyutu			
	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Sınıf*			0,049
1	34,57 ± 2,98	35,00 (27,00 - 39,00)	
2	34,23 ± 3,40	35,00 (24,00 - 41,00)	
3	33,43 ± 3,65	34,00 (20,00 - 40,00)	
4	34,67 ± 3,42	36,00 (21,00 - 40,00)	
Cinsiyet**			0,119
Kadın	34,40 ± 3,07	35,00 (24,00 - 41,00)	
Erkek	33,12 ± 4,66	34,00 (20,00 - 41,00)	
Yaşanılan yer*			0,116
Köy	34,80 ± 2,96	36,00 (27,00 - 39,00)	
İlçe	33,79 ± 3,30	34,00 (21,00 - 40,00)	
İl/Şehir merkezi	34,38 ± 3,48	35,00 (20,00 - 41,00)	
Medeni durum**			0,840
Bekâr	34,22 ± 3,36	35,00 (20,00 - 41,00)	
Evli	33,60 ± 4,77	34,00 (27,00 - 39,00)	
Aile tipi*			0,169
Çekirdek aile	34,18 ± 3,34	35,00 (20,00 - 41,00)	
Geniş aile	34,54 ± 3,49	35,00 (25,00 - 41,00)	
Diğer	27,00 ± .	27,00 (27,00 - 27,00)	
Aile gelir düzeyi*			0,471
Gelir giderden az	34,17 ± 4,31	35,00 (21,00 - 41,00)	
Gelir gidere denk	34,11 ± 3,29	35,00 (20,00 - 41,00)	
Gelir giderden fazla	34,61 ± 3,37	36,00 (25,00 - 41,00)	
Anne eğitim*			0,289
Okuryazar değil	34,62 ± 4,09	35,00 (25,00 - 41,00)	
Okuryazar	33,59 ± 3,45	33,00 (27,00 - 40,00)	
İlköğretim	34,16 ± 3,25	35,00 (20,00 - 40,00)	
Ortaokul	34,87 ± 2,97	36,00 (27,00 - 39,00)	
Lise	34,10 ± 3,66	35,00 (24,00 - 41,00)	
Lisans ve üzeri	33,30 ± 3,77	35,00 (23,00 - 37,00)	
Baba eğitim*			0,330
Okuryazar değil	37,33 ± 3,51	37,00 (34,00 - 41,00)	
Okuryazar	33,67 ± 3,44	32,00 (31,00 - 39,00)	
İlköğretim	34,68 ± 3,02	35,00 (20,00 - 40,00)	
Ortaokul	34,25 ± 3,16	35,00 (24,00 - 40,00)	
Lise	33,88 ± 3,35	35,00 (25,00 - 41,00)	
Lisans ve üzeri	33,81 ± 4,11	35,00 (21,00 - 41,00)	
Sosyal güvence**			0,063
Evet	34,38 ± 3,20	35,00 (21,00 - 41,00)	
Hayır	33,27 ± 4,13	34,00 (20,00 - 41,00)	
Şu an yaşanılan yer*			0,767
Devlet yurdu	34,22 ± 3,27	35,00 (20,00 - 41,00)	
Özel yurt	34,69 ± 2,84	35,00 (27,00 - 41,00)	
Ailesiyle evde	34,32 ± 3,48	36,00 (24,00 - 40,00)	
Arkadaşlarıyla evde	34,00 ± 4,07	35,00 (25,00 - 39,00)	
Yalnız evde	32,29 ± 5,01	34,00 (21,00 - 38,00)	
Diğer	35,00 ± .	35,00 (35,00 - 35,00)	

Tablo 4.6. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması (devam)

HMTÖ“Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum” Alt Boyutu			
	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Kronik hastalık durumu**			0,802
Var	34,45 ± 3,21	35,00 (26,00 - 40,00)	
Yok	34,18 ± 3,40	35,00 (20,00 - 41,00)	
Toplumsal cinsiyet eğitimi alma durumu**			0,216
Evet	34,59 ± 3,31	35,00 (24,00 - 41,00)	
Hayır	34,07 ± 3,40	35,00 (20,00 - 41,00)	
Bölümü isteyerek tercih etme durumu**			0,001
Evet	34,66 ± 3,05	35,50 (23,00 - 41,00)	
Hayır	33,40 ± 3,78	34,00 (20,00 - 41,00)	

*Kruskal Wallis test; **Mann Whitney Test

Tablo 4.7’de ise öğrencilerin medikal ve demografik özelliklerine göre HMTÖ toplam puanlarının karşılaştırılması gösterilmiştir.

Kadınların HMTÖ toplam puanları erkeklere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0,002).

Sosyal güvencesi olan öğrencilerin HMTÖ toplam puanları, sosyal güvencesi olmayan öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p=0,022).

Bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerin “Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” toplam puanları, bölümü isteyerek seçmeyen öğrencilere göre anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (p<0,001).

Tablo 4.7’de belirtilen diğer değişkenlere göre HMTÖ toplam puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 4.7. Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ Toplam Puanlarının Karşılaştırılması

	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Sınıf*			0,419
1	160,83 ± 16,79	162,50 (104,00 - 190,00)	
2	157,79 ± 16,50	159,00 (120,00 - 189,00)	
3	159,09 ± 19,87	161,00 (86,00 - 190,00)	
4	161,03 ± 17,31	165,00 (82,00 - 195,00)	
Cinsiyet*			0,002
Kadın	161,39 ± 16,03	163,00 (104,00 - 195,00)	
Erkek	150,29 ± 23,08	155,00 (82,00 - 182,00)	
Yaşanılan yer*			0,106
Köy	162,93 ± 16,53	165,00 (111,00 - 186,00)	
İlçe	157,82 ± 18,25	156,00 (82,00 - 195,00)	
İl/Şehir merkezi	160,44 ± 17,45	165,00 (86,00 - 190,00)	
Medeni durum*			0,754
Bekâr	159,81 ± 17,48	162,00 (82,00 - 195,00)	
Evli	154,20 ± 30,85	155,00 (120,00 - 190,00)	
Aile tipi*			0,573
Çekirdek aile	159,45 ± 18,03	162,00 (82,00 - 195,00)	
Geniş aile	161,58 ± 15,61	164,50 (120,00 - 189,00)	
Diğer	149,00 ± .	149,00 (149,00 - 149,00)	
Aile gelir düzeyi*			0,969
Gelir giderden az	155,63 ± 25,48	158,50 (82,00 - 184,00)	
Gelir gidere denk	160,03 ± 17,30	161,50 (86,00 - 195,00)	
Gelir giderden fazla	160,05 ± 15,79	162,50 (120,00 - 187,00)	
Anne eğitim*			0,168
Okuryazar değil	158,77 ± 19,32	156,00 (125,00 - 189,00)	
Okuryazar	151,41 ± 21,47	155,00 (104,00 - 179,00)	
İlköğretim	158,74 ± 17,79	161,00 (82,00 - 195,00)	
Ortaokul	164,14 ± 14,94	166,00 (111,00 - 190,00)	
Lise	160,91 ± 17,97	163,00 (114,00 - 189,00)	
Lisans ve üzeri	156,43 ± 17,31	160,00 (104,00 - 184,00)	
Baba eğitim*			0,285
Okuryazar değil	162,33 ± 18,45	167,00 (142,00 - 178,00)	
Okuryazar	149,33 ± 23,67	147,50 (121,00 - 179,00)	
İlköğretim	161,87 ± 17,00	165,00 (86,00 - 195,00)	
Ortaokul	161,21 ± 16,57	166,00 (120,00 - 190,00)	
Lise	159,65 ± 17,43	160,50 (111,00 - 190,00)	
Lisans ve üzeri	155,53 ± 19,34	158,50 (82,00 - 185,00)	
Sosyal güvence*			0,022
Evet	160,88 ± 16,73	163,00 (82,00 - 195,00)	
Hayır	153,60 ± 21,21	155,00 (86,00 - 183,00)	
Şu an yaşanılan yer*			0,616
Devlet yurdu	159,86 ± 17,66	160,50 (86,00 - 195,00)	
Özel yurt	162,45 ± 13,80	162,50 (129,00 - 184,00)	
Ailesiyle evde	159,58 ± 18,87	164,00 (111,00 - 190,00)	
Arkadaşlarıyla evde	159,56 ± 16,61	163,00 (132,00 - 183,00)	
Yalnız evde	151,14 ± 23,81	154,00 (82,00 - 182,00)	
Diğer	149,00 ± .	149,00 (149,00 - 149,00)	
Kronik hastalık durumu*			0,783
Var	161,26 ± 15,15	163,00 (120,00 - 190,00)	
Yok	159,57 ± 17,93	162,00 (82,00 - 195,00)	

Tablo 4.7 Öğrencilerin Medikal ve Demografik Özelliklerine Göre HMTÖ Toplam Puanlarının Karşılaştırılması (devam)

	Ort. ± SS.	Medyan (Min.-Maks.)	p
Toplumsal cinsiyet eğitimi alma durumu*			0,381
Evet	161,06 ± 16,35	163,50 (114,00 - 190,00)	
Hayır	159,26 ± 18,13	161,00 (82,00 - 195,00)	
Bölümü isteyerek tercih etme durumu*			<0,001
Evet	165,60 ± 14,66	167,00 (104,00 - 195,00)	
Hayır	149,21 ± 17,81	151,50 (82,00 - 178,00)	

*Mann Whitney Test

4.4. ARAŞTIRMA SORULARINA AİT BULGULAR

Tablo 4.8’de TCAÖ ile HMTÖ alt boyutları, yaş ve sınıf arasındaki korelasyon katsayıları gösterilmiştir. TCAÖ ile HMTÖ hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu ($r=0,331$, $p<0,001$), hemşirelik mesleğini tercih etme durumu alt boyutu ($r=0,203$, $p<0,001$), hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum ($r=0,317$, $p<0,001$) ve HMTÖ toplam puan ($r=0,333$, $p<0,001$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Buna karşın TCAÖ ile yaş ve sınıf arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.8. “TCAÖ” ile “HMTÖ” Alt Boyutları, Yaş ve Sınıf Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği*	
1.HMTÖ Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri	r	0,331
	p	<0,001
2.HMTÖ Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu	r	0,203
	p	<0,001
3.HMTÖ Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna İlişkin Tutum	r	0,317
	p	<0,001
4.HMTÖ Toplam Puan	r	0,333
	p	<0,001
5.Yaş	r	-0,074
	p	0,171
6.Sınıf	r	-0,032
	p	0,558

*Spearman rho korelasyon analizi

Tablo 4.9’da ise TCAÖ’yü öngören değişkenlerin belirlenmesine yönelik yapılan çok değişkenli regresyon analizi sonuçları verilmiştir. Tablo 4.9’da gösterildiği gibi,

“Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği”ni HMTÖ ölçeği “Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyutu ile ($p=0,031$) ve “HMTÖ toplam puan” ($p=0,001$) anlamlı olarak öngörmektedir (Adj. $R^2=0,181$).

Tablo 4.9. TCAÖ’yü Öngören Değişkenler

	B	β	t	%95 CI		p
				LL	UL	
HMTÖ Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu	-0,319	-0,196	-2,162	-0,610	-0,029	0,031
HMTÖ Hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum	0,620	0,145	1,737	-0,082	1,322	0,083
HMTÖ toplam puan	0,350	0,429	3,424	0,149	0,551	0,001
Adj. $R^2=0,181$						

Not: Çok değişkenli regresyon analizi yapılmıştır. HMTÖ Hemşirelik mesleğinin özellikleri değişkenleri varsayımlar karşılanmadığı için modelden çıkarılmıştır.

Tablo 4.10’da gösterildiği gibi toplumsal cinsiyet algısının HMTÖ alt boyutlarını ve toplam puanını anlamlı olarak öngörüp ön görmediğini belirlemek amacıyla regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular gösterilmiştir.

Toplumsal cinsiyet algısının HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri”alt boyutu puanını yordama özellikleri için oluşturulan model anlamlı bulunmuş $F(1,344)=61,013$, $p<0,001$ ve varyansın %14,8’ini açıklamıştır (Adj. $R^2=0,148$). Modele eklenen bağımsız değişken toplumsal cinsiyet algısı, HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri”alt boyutunu anlamlı olarak öngörmüştür ($p<0,001$).

Toplumsal cinsiyet algısının HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durum” alt boyut puanını yordama özellikleri için oluşturulan model anlamlı bulunmuş $F(1,344)=14,369$, $p<0,001$ ve varyansın %3,7’sini açıklamıştır (Adj. $R^2=0,037$). Modele eklenen bağımsız değişken toplumsal cinsiyet algısı, HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu”nu anlamlı olarak öngörmüştür ($p<0,001$).

Toplumsal cinsiyet algısının HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutumu” alt boyutu puanını yordama özellikleri için oluşturulan model anlamlı bulunmuş $F(1,344)=60,744$, $p<0,001$ ve varyansın %14,8’ini açıklamıştır (Adj. $R^2=0,148$). Modele eklenen bağımsız değişken toplumsal cinsiyet algısı HMTÖ

“hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum”u anlamlı olarak öngörmüştür ($p<0,001$).

Toplumsal cinsiyet algısının, HMTÖ toplam puanını yordama özellikleri için oluşturulan model anlamlı bulunmuş $F(1,344)=58,770$, $p<0,001$ ve varyansın %14,3’ünü açıklamıştır (Adj. $R^2=0,143$). Modele eklenen bağımsız değişken toplumsal cinsiyet algısı HMTÖ toplam puanını anlamlı olarak öngörmüştür ($p<0,001$).

Tablo 4.10. HMTÖ’yü Öngören Değişkenler

	B	β	t	%95 CI		p
				LL	UL	
DV: HMTÖ-Hemşirelik mesleğinin özellikleri						
IV: Toplumsal Cinsiyet Algısı	0,254	0,388	7,811	0,190	0,318	<0,001 Adj. $R^2=0,148$
DV: HMTÖ- Hemşirelik mesleğini tercih etme durumu						
IV: Toplumsal Cinsiyet Algısı	0,123	0,200	3,791	0,059	0,187	<0,001 Adj. $R^2=0,037$
DV: HMTÖ-Hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum						
IV: Toplumsal Cinsiyet Algısı	0,091	0,387	7,794	0,068	0,114	<0,001 Adj. $R^2=0,148$
DV: HMTÖ toplam puan						
IV: Toplumsal Cinsiyet Algısı	0,468	0,382	7,666	0,348	0,588	<0,001 Adj. $R^2=0,143$
DV: Bağımlı Değişken	IV: Bağımsız Değişken					

5. TARTIŞMA

Toplumsal cinsiyet, bireylerin yaşamları boyunca karşılaştıkları farklı toplumsal ve kültürel etkilerle şekillenen ve toplumun bireylere atfettiği çeşitli boyutlarda rol, davranış ve beklentileri içeren bir kavramdır (Saygan ve Uludağı 2021). Bu beklentilerle ilişkili olarak kadın ve erkeğe atfedilen nitelikler farklılık göstermektedir. Bu bağlamda toplumsal cinsiyetin baskıcı yönü bireylerin meslek seçimlerinden günlük yaşam pratiklerine kadar geniş bir yelpazede etkili olmaktadır. Hemşirelik mesleği de toplumsal cinsiyet etkisi ile bakım verme sorumluluğu ile ilişkilendirildiği için, toplumsal olarak kadınsı bir görev olarak algılanmaktadır. Ancak geleneksel düşüncenin aksine hemşirelik mesleği her iki cinsiyet tarafından icra edilebilecek ve multidisipliner çerçevede hizmet veren profesyonel bir meslek grubudur. Mesleğin, çağın sağlık ihtiyaçlarına yanıt verebilecek bir konuma ulaşabilmesi için, toplumsal cinsiyet temelli kalıplaşmış yargılardan arındırılması büyük önem taşımaktadır (Zeren ve Köşgeroğlu 2020).

Üniversite yıllarını da içine alan gençlik döneminde cinsel kimlik arayışı ile birlikte toplumsal cinsiyet ile ilgili algılar da şekillenmektedir. Eğitim ve sosyal çevre ile birlikte bireylerin bakış açıları da değişmektedir. Mezun olduklarında toplumda en fazla etki yaratabilecek genç bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine dair sahip oldukları algıların eşitlikçi temellerde gelişmesi büyük önem taşımaktadır (Alabaş, Akyüz ve Kamer 2019). Bu yönüyle üniversite öğrencileri, hem mesleki rollerini biçimlendirme sürecinde hem de toplumda dönüşüm yaratma potansiyeli açısından önemli bir konumdadır. Bu nedenle hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının ve mesleklerine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi, eğitimsel ve politik müdahaleler açısından büyük önem taşımaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan çalışmada elde edilen veriler, literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Yapılan bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinden aldıkları puan ortalaması değerlendirildiğinde öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının eşitlikçi olduğu söylenebilir. Toplam puan düzeyinin yüksek çıkması, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarının olumlu yönde geliştiğine işaret ettiğinden bu sonuç istenen ve olumlu bir bulgu olarak kabul edilmektedir. Elde edilen bulgular, toplumsal cinsiyet algısını inceleyen literatürdeki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Kılınç ve Türkoğlu 2023, Ekrem ve Küçükkaya 2025, Bilgin 2019; Güleç, Orak, Gümüş ve Tunç 2018).

Ünüvar Ünlüoğlu ve Demiray'ın (2024) Türkiye'deki üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdikleri araştırmanın sonuçları da çalışmamız ve literatürle uyumlu şekilde toplumsal cinsiyet algıları bakımından eşitlikçi olarak bulunmuştur. Bizim çalışmamızdan farklı olarak Avustralya'da hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışma, hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini benimsediğini ortaya koymaktadır (Andrew, Robinson, Dare and Costello 2023). Çalışmada özellikle kadın öğrencilerin annelik, ev işleri ve fedakârlık gibi rollerle kendilerini özdeşleştirdikleri görülmüştür. Bu farklılıkların birkaç temel nedeni olabileceği düşünülmektedir. Burada özellikle örneklem profilinin farklı olması önemli bir etkidir. Kültürel faktörlerin de etkisi ile Türkiye'de özellikle son yıllarda genç kuşaklar arasında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik farkındalığın artmasının, bireylerin bu yönde daha eşitlikçi bir tutuma sahip olmalarına katkı sağladığı düşünülebilir.

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin HMTÖ'den elde ettikleri yüksek puan ortalaması, öğrencilerin mesleğe karşı genel olarak olumlu bir tutum sergilediklerini ortaya koymaktadır. Çoban ve Kaşıkçı (2011) tarafından geliştirilen HMTÖ'de de ifade edildiği gibi, ölçekten elde edilen yüksek puanlar bireylerin mesleğe yönelik olumlu bir tutum içerisinde olduklarını belirtmektedir. Çalışmamızda elde edilen bulgular, hem Türkiye'de hem de farklı ülkelerde gerçekleştirilen güncel araştırmalarla büyük ölçüde örtüşür niteliktedir (Sümen ve ark. 2022, Zencir ve Eşer 2016; Tarhan ve ark. 2016; Çeçen, Lafçı ve Yıldız 2020; Karamanoğlu, Devenci Koçbilek, Turan ve Özkan 2022). Yapılan bir araştırmada hemşirelik öğrencilerinin

mesleğe yönelik tutumları ile imaj algıları arasındaki ilişki incelenmiş ve bu doğrultuda bireylerin tutumlarının olumlu olduğu sonuçlanmıştır (Seval ve Sönmez 2020). Erenoğlu (2022) tarafından yapılan araştırmada da çalışmamız ile benzer şekilde öğrencilerin mesleğe yönelik olumlu tutum sergiledikleri rapor edilmiştir.

Hemşirelik öğrencilerinin HMTÖ alt boyutlarından en yüksek alt boyut puanının “hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutum” olduğu görülmektedir. Literatürde yapılan çalışmalarda, benzer bir şekilde en yüksek alt tutum puanı “hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutum” alt boyutu olarak hesaplanmıştır (Özdemir ve Kaya 2023, Sümen ve ark. 2022, Erenoğlu 2022). Bulgular, hemşirelik mesleğinin temel işlevleri, mesleki değerleri ve insani yönüne ilişkin katılımcılarda olumlu bir tutumun geliştiğini göstermektedir. Hemşirelik eğitiminde benimsenen felsefi yaklaşımın öğrenciler tarafından içselleştirilmesi, mesleğin değer ve işlevlerine yönelik olumlu tutumların gelişimini teşvik etmektedir (Elmalı 2020, Karadağlı 2016). Nightingale ile birlikte gelişen modern hemşirelik anlayışı günümüzde hemşirelik eğitiminin temel felsefesini oluşturmaktadır. Bu bağlamda yalnızca bilimsel ve teknik anlamda beceriler ile sınırlı kalmayıp aynı zamanda etik ve insani boyutlar da hemşirelik eğitiminde ön plana çıkmaktadır (Yılmaz ve Kuşuoğlu 2024). Özellikle mesleğin insani yönünün eğitim müfredatında vurgulanması, öğrencilerin hemşirelik mesleğini anlamlı, yardım odaklı ve topluma katkı sağlayan bir alan olarak görmesini kolaylaştırmaktadır (Leternaou, Goudreau and Cara 2024).

Bu çalışmada kullanılan TCAÖ ile HMTÖ’ye ilişkin yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda elde edilen cronbach alfa katsayıları, her iki ölçeğin de yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve çalışmada kullanılmaya uygun, güvenilir ölçme araçları olduğunu ortaya koymaktadır. Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen TCAÖ’nün orijinal çalışmasında ve literatür ile paralel olarak çalışmamızda da cronbach alfa katsayısı yüksek olarak bulunmuştur (Esen, Öztürk ve Siyez 2018; Devrim ve Beydağ 2022, Orhan ve Yüksekol 2022; Alabaş ve ark. 2019). HMTÖ’nün toplam cronbach alfa değeri yüksek olarak bulunmuştur. Ancak ölçeğin alt boyutlarına ilişkin cronbach alfa değerleri incelendiğinde hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum alt boyutu puanı güvenli referans aralığının altında olarak bulunmuştur.

Literatürde benzer şekilde düşük alfa değeri elde edilen çalışmalarda, alt boyutlara ait madde sayısının az olması ya da katılımcıların konuya ilişkin farkındalık düzeylerinin değişkenlik göstermesi gibi faktörlerin etkili olduğu vurgulanmaktadır (Coşkun ve Akgün 2017). Bu bulgu, hemşirelik mesleğine ilişkin genel tutumların toplumun farklı kesimlerinde farklı şekillerde algılanabildiğini; bu farklılığın ise mesleğin sosyal itibarı, finansal getirileri ve çalışma koşulları gibi faktörlerden etkilendiğini düşündürmektedir. Ayrıca çalışmada iki farklı ölçek kullanılması ve “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyutuna ait maddelerin ölçek sonunda yer alması, katılımcıların dikkat düzeyinin azalmış olabileceğini düşündürmektedir. Araştırmalarda, anketin uzunluğunun özellikle son bölümlerde dikkat dağınıklığı, yanıtlayıcı yorgunluğu ve düşük yanıt kalitesi gibi olumsuzluklara neden olabileceği ifade edilmektedir. Nitekim O'Reilly-Shah (2017); anketin süresi, içeriğin niteliği, soru formatı ve karmaşıklığının, katılımcıların yanıt verme motivasyonunu ve dikkat düzeyini etkileyen temel unsurlar olduğunu belirtmiştir.

Çalışmada kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları, erkek öğrencilere kıyasla daha olumlu olarak bulunmuştur. Bu bulgu, toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik daha duyarlı ve farkındalığı yüksek bir tutumun kadın öğrencilerde daha belirgin olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonucu, literatürdeki araştırmalarla da örtüşmektedir (Özpuat 2017, Geçer, Kartopu ve Hacıkeleşoğlu 2018; Kul Uçtu ve Karahan 2016, Alabaş ve ark. 2019; Özdemir, İkiatlı Başhan, Demir Bozkurt ve Karaşahin 2023; Gençtürk 2023). Bu durum, toplumda erkeklerin sosyal, kamusal, politik ve medeni alanlarda daha fazla özgürlük ve ayrıcalıkla konumlandırılmasının bir sonucu olabilir. Erkeklerin bu ayrıcalıklı rolleri çoğu zaman sorgulamadan kabullendikleri, dolayısıyla toplumsal cinsiyet eşitliğine dair farkındalıklarının sınırlı kalabildiği düşünülmektedir. Kadınların ise daha eşitlikçi tutumlar geliştirmesi, toplumsal cinsiyete dayalı kalıplardan kurtularak yaşamın her alanında erkeklerle eşit hak ve fırsatlara sahip olma arzusuyla ilişkilendirilebilir. Bu durum, kadın bireylerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık ve duyarlılık geliştirmelerine de zemin hazırlamaktadır (Uzun ve Özkan 2020). Aynı zamanda araştırma sonuçları, hemşirelik mesleğinin tarihsel süreçte “kadın işi” olarak konumlandırılmasının ve toplumsal cinsiyet rollerinin kadınlar lehine bu meslek özelinde daha kolay içselleştirilmesinin bir yansıması olarak

değerlendirilebilir. Hemşirelik mesleği, tarih boyunca kadınlara atfedilen şefkat, bakım ve duygusal destek sağlama gibi rollerle özdeşleştirilmiş ve bu bağlamda uzun süre “kadın mesleği” olarak değerlendirilmiştir (Zeren ve Köşgeroğlu 2020).

Araştırmanın bir diğer bulgusu ise sosyal güvencenin, toplumsal cinsiyet algısı üzerinde anlamlı bir farklılık yaratmasıdır. Sosyal güvencesi olan öğrencilerin sosyal güvencesi olmayan öğrencilere göre toplumsal cinsiyet algıları daha olumlu olarak bulunmuştur ($p<0,001$). Bu bağlamda araştırma sonucu, sosyal güvenceye sahip olmanın toplumsal cinsiyet algıları üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Çalışma bulgularımızla benzer şekilde yürütülen bir araştırmada, sosyal güvencesi olan erkeklerin, olmayanlara göre daha olumlu toplumsal cinsiyet algılarına sahip oldukları belirlenmiştir (Karaaslan 2020). Başka bir araştırma bulgusunda da sosyal güvencesi olan evli kadınların olumlu toplumsal cinsiyet algısına sahip oldukları görülmüştür (Demir 2019). Sosyal güvence, bireyin yalnızca sağlık ve ekonomik açıdan korunmasını değil, aynı zamanda toplumsal yaşam içinde kendini güvende ve desteklenmiş hissetmesini sağlayan çok boyutlu bir sistemdir (Öçal ve Boyacıoğlu 2018). Bu sağlanan güvenlik ortamı bireylerin eğitim olanaklarına ve bilgiye ulaşmalarını kolaylaştırmakta, aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Eğitim düzeyinin artması ve bireylerin sosyal haklardan daha eşit koşullarda yararlanabilmesi ise toplumsal cinsiyet rolleri konusunda farkındalık gelişimini desteklemekte, bireylerin bu rollere yönelik daha eleştirel ve sorgulayıcı bir tutum geliştirmelerine olanak tanımaktadır (Suleman and Shaibu 2024). Bu bağlamda, araştırma sonucunda sosyal güvenceye sahip bireylerin toplumsal cinsiyet algılarının daha olumlu olmasının, onların eğitim ve sosyal kaynaklara erişimlerinin artmasıyla ilişkili olabileceğini göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre, katılımcıların hemşirelik mesleğinin özelliklerine ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Kadın katılımcıların, erkek katılımcılara kıyasla hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir ($p=0,001$). Bu bağlamda, kadınların hemşirelik mesleğinin özelliklerine ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Benzer bir şekilde Yazıcıoğlu’nun (2023) hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada da erkek

öğrencilere kıyasla kız öğrencilerin “hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutum” düzeyinin anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan başka bir araştırmada da cinsiyet ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyutu arasında anlamlı bir fark saptanmış ve kadınların bu anlamda daha olumlu tutum sergiledikleri belirtilmiştir (Yılmaz ve Kurtgöz 2023). Toplumda kadınlara atfedilen bakım verme, empati kurma ve duygusal destek sağlama gibi nitelikler, hemşirelik mesleğinin temel değerleriyle örtüşmektedir. Bu paralellik, kadınların hemşirelik mesleğini daha anlamlı, kendilerine uygun ve tatmin edici bir meslek olarak görmelerine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda kadınlar, hemşirelik mesleğinin insani ve toplumsal yönlerini daha fazla ön plana çıkarabilmektedir (Zeren ve Köşgeroğlu 2020). Çalışmadan farklı olarak literatürde Zencir ve Eşer’in (2016) hemşirelik öğrencileriyle yaptığı çalışmada, öğrencilerin hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu ancak cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı belirtilmiştir. Bu bağlamda örneklem özelliklerinin ve kültürel faktörlerin etkisi söz konusu olabilir. Literatürde erkeklerin hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutumlarının kadınlardan daha olumlu olduğunu belirten spesifik bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Bu çalışmada, sosyal güvencesi bulunan öğrencilerin hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutumlarının, sosyal güvencesi olmayan öğrencilere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha olumlu olduğu saptanmıştır ($p=0,001$). Sosyal güvence, bireyde aidiyet duygusunu ve algılanan toplumsal desteği artırarak sorumluluk düzeyi yüksek olan hemşirelik mesleğine ilişkin daha olumlu tutumların gelişimini destekleyebilir. Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi kuramı doğrultusunda, bireyin güvenlik ihtiyacının karşılanması, daha üst düzey ihtiyaçlara -aidiyet duygusu, kendini gerçekleştirme ve mesleki doyum gibi- yönelimin ön koşuludur. Bu bağlamda, sosyal güvence gibi yapısal destek unsurlarının bireylerin mesleki kimlik gelişimi ve mesleğe yönelik tutumlarının şekillenmesinde temel belirleyicilerden biri olduğu ileri sürülebilir (McLeod 2007). Literatürde bu çalışmanın bulgularını doğrudan destekleyen benzer bir çalışmaya rastlanmamıştır.

HMTÖ “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyutuna ilişkin olarak bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerde, isteyerek tercih etmeyen öğrencilere kıyasla daha olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır ($p=0,001$). Bu bulgular, hemşirelik mesleğine yönelik tercihi bilinçli ve istekli şekilde yapan bireylerin, mesleki değerlere ve sorumluluklara karşı daha olumlu yaklaştığını göstermektedir. Literatürde yapılan araştırmalar da çalışma bulgumuzu destekler niteliktedir (Gürel 2024; Çalışkan, Kargın ve Ersöğütçü 2021; Göl 2018). Saygın’ın (2023), yapmış olduğu çalışmada da mesleği isteyerek tercih edenlerde bu alt boyutta istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlılığın olduğu görülmektedir ($p<0.005$). Bir diğer çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelik tercihi arasındaki ilişki incelenmiş ve mesleği isteyerek seçen öğrencilerin mesleki tutumları daha olumlu olarak bulunmuştur ($p<0.005$) (Zencir ve Eşer 2016). Bu sonuç, bireylerin meslek seçiminde gönüllü ve bilinçli tercihlerde bulunmalarının, mesleğin temel değerlerine, rollerine ve sorumluluklarına yönelik daha olumlu bir bakış açısı geliştirmelerini sağladığını düşündürmektedir. Hemşirelik gibi insan hayatına doğrudan temas eden yüksek düzeyde empati, sabır ve şefkat gerektirmesi geren bir meslekte bu durum çok daha önem kazanmaktadır (Tosunöz, Eskimez ve Öztunç 2019). Nitekim alan yazında, mesleğin gönüllü olarak tercih edilmesinin bireyin mesleki motivasyonunu artırdığı ve meslekle daha güçlü bir özdeşim geliştirmesine katkı sağladığı vurgulanmaktadır (Akuzun, 2019; Tosunöz ve ark. 2019). Bu bağlamda, hemşirelik mesleği yalnızca iş olanakları veya dışsal motivasyonlar nedeniyle değil, aynı zamanda bireyin mesleğe yönelik içten isteği temelinde tercih edilmesi gereken bir meslek olduğu ifade edilebilir (Elkoca ve Özcan 2019).

HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyut puan ortalaması kadınlarda erkeklere göre daha olumlu olarak bulunmuştur ($p=0,018$). Erenoğlu’nun (2022) yaptığı çalışmada da kadınların bu alt boyuta ilişkin tutumları daha olumlu sonuçlanmıştır. Benzer şekilde Çeçen ve arkadaşlarının (2020) yapmış olduğu çalışmada, kadın öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme durumu alt boyutunda daha olumlu tutum sergiledikleri belirtilmiştir. Hemşirelik mesleğinin tarihsel süreçte kadınlara özgü bir meslek olarak şekillenmesi ve kültürel kalıplar, kadın bireylerin hemşirelik mesleğini daha doğal ve uygun bir kariyer tercihi olarak görmelerine neden

olmaktadır (Zeren ve Köşgeroğlu 2020). Çalışma bulgumuzun aksine Gürel'in (2022) çalışmasında erkek öğrencilerin tutumları daha olumlu olarak bulunmuştur. Bu durum, çalışmaların yapıldığı örneklemeler arasında sosyokültürel yapı farklılığı olabileceğini düşündürmektedir. Aynı zamanda bu farklılığın nedenlerinden biri, erkek öğrencilerin hemşireliği daha bilinçli ve kariyer odaklı bir tercih olarak yapmaları olabilir. Erkek öğrencilerin daha fazla desteklendiği veya pozitif ayrımcılıkla teşvik edildiği bir eğitim ortamında, bu öğrencilerin mesleğe olan bağlılıkları daha güçlü hâle gelebilmektedir. Literatürde, bazı erkek öğrencilerin hemşireliği prestijli ve geleceği olan bir meslek olarak görerek tercih ettikleri, dolayısıyla mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu gelişebileceği belirtilmektedir (Cerit, Ayyıldız ve Öztürk 2018).

Araştırma bulgularına göre, hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin, HMTÖ “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyutuna ilişkin tutumları daha olumlu olarak bulunmuştur ($p<0,001$). Bu anlamda yüksek puana sahip olan öğrencilerin hemşirelik mesleğini isteyerek kendi tercihleri doğrultusunda ve olumlu duygularla seçmiş olabileceği düşünülebilir. Literatürde yapılan araştırmalarda bireylerin “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyutuna yönelik olarak puanlarına bakıldığında çalışmamız ile paralellik olduğu görülmektedir (Cinemre 2022, Tarhan ve ark. 2016, Seval ve Sönmez 2020, Tozak 2014, Özşenoğlu 2020). Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışma incelendiğinde bu alt boyuta ilişkin tutum, bölümü isteyerek seçmiş olan öğrencilerde daha olumlu olarak bulunmuştur (Yazıcıoğlu 2023). Ülkemizde yapılan çeşitli araştırmalarda hemşirelik mesleğinin birey tarafından isteyerek ve bilinçli bir tercihle seçilmesinin mesleki motivasyon ve bağlılık üzerinde olumlu bir etkisi olduğu vurgulanmaktadır (Merih ve Arslan 2012, Yurttaş ve Çilenti 2023; Aylaz, Aydoğmuş ve Yayan 2017). Hastanede çalışan hemşirelerle yapılan bir çalışmada mesleği severek, isteyerek yapan hemşirelerin genel, içsel ve dışsal doyum ortalamalarının önemli şekilde yüksek olduğu bulunmuştur (Aylaz ve ark. 2017). Hemşirelik mesleğine yönelik eğitim sürecinde bulunan öğrencilerin bu mesleği isteyerek ve bilinçli bir tercihle seçmeleri, yalnızca bireysel ve mesleki gelişimlerini değil, aynı zamanda sunacakları sağlık hizmetlerinin niteliğini artırma potansiyeli açısından da önemli bir kazanım olarak düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyut puanlarında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır ($p=0,049$). Yapılan testlerle elde edilen sonuçlar, 3. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin genel durumu hakkındaki tutumlarının diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilere göre daha olumsuz olduğunu göstermektedir. Bu alt boyutta hemşirelik mesleğinin toplumdaki yeri, itibarı, mesleki statüsü ve genel işleyişi hakkında sahip oldukları düşünce ve tutumlara ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır. Özellikle üçüncü sınıf düzeyindeki hemşirelik öğrencilerinin, yoğun klinik uygulamalara aktif olarak katılım sağladıkları bu dönemde mesleğe yönelik algıları da yeniden şekillenmektedir. Bu durum, mesleği daha önce idealize etmiş olan öğrencilerde mesleği gerçek anlamıyla tanımalarını sağlamakta ve meslekle ilgili eleştirel bir tutum sergilemelerine yol açabilmektedir. Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama süreçlerinde deneyimledikleri olumsuz duyguların çok boyutlu etkiler yaratabildiği çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur (Öner ve Karabudak 2021, Hammonds 2014; Ching, Cheung, Hegney and Rees 2021). Klinik uygulamaların yalnızca bilgi ve beceri kazanımı sağlamakla kalmayıp öğrencilerin mesleki tutumlarının şekillenmesinde de önemli bir rol oynadığı ifade edilebilir. Bu bağlamda bakıldığında öğrencilerin sağlık kurumlarındaki iş yükü, kurumlardaki personel yetersizliği, rol karmaşası ve hemşirelik mesleğine yönelik toplumsal birtakım ön yargıları gözlemleyebilmeleri dolayısıyla mesleğe ilişkin daha farklı bir değerlendirmede olabilecekleri düşünülebilir (Bozkul ve ark. 2022).

Okuyan, Çağlar ve Erden (2020) çalışmasında, öğrencilerin ekip çalışmalarına yönelik tutumları, profesyonel değerleri ve bunları etkileyen faktörler araştırılmıştır. Bu çalışmada, çalışmamıza benzer bir biçimde öğrencilerin sınıf seviyeleri ile profesyonel değerler ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Özellikle 3.sınıfa devam eden öğrencilerin bu anlamda puanlarının daha düşük olması dikkat çekicidir. Yapılan bir diğer çalışmada öğrencilerin sınıf düzeyi ile hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanları arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gürel 2024). Araştırmamızdan farklı bir sonuca ulaşmış Miligi ve Selim’in (2014) çalışmasında, hemşirelik öğrencilerinin sınıf düzeyleri ile mesleki tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Burada bulunan farklı sonucun

kültürel ve coğrafi birtakım farklılıklardan kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir. Öğrencilerin mesleğe ilişkin algıları, toplumun mesleğe ilişkin bakış açısına göre değişebilmekte ve bu durum bireylerin tutumunu etkileyebilmektedir (Şimşek ve Alpar 2019).

HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyutu incelendiğinde hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin isteyerek seçmeyen öğrencilere kıyasla daha olumlu bir tutum sergiledikleri görülmüştür ($p=0,001$). Karamanoğlu ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada da benzer şekilde bu alt boyutta mesleği gönüllü olarak tercih eden öğrencilerin tutumları daha olumlu olarak bulunmuştur (Karamanoğlu ve ark. 2022). Başka bir çalışmada ise hemşireliği tercih etmiş öğrencilerin mesleğe karşı tutumları ile meslek tercihi arasındaki ilişki araştırılmış ve bu bağlamda mesleği isteyerek seçme durumunun bireylerin tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Zencir ve Eşer 2016). Hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum alt boyutu öğrencilerin mesleği toplumsal ve mesleki anlamda nasıl konumlandıklarını yansıtan bir bulgudur. Bu doğrultuda elde ettiğimiz sonuçlar hemşirelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin mesleğe dair genel değerlendirmelerinin olumlu olduğu yönündedir. Burada bireylerin mesleği isteyerek seçmelerinin yalnızca mesleki ilgi anlamında değil, aynı zamanda mesleğin toplumsal imajına ilişkin tutumlarının şekillenmesinde bir etken olabileceği düşünülebilir.

Araştırmamız sonucunda, kadın öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları erkek öğrencilere kıyasla daha olumlu olarak bulunmuştur ($p=0,002$). Literatürde bu çalışmanın bulgusunu destekler nitelikte öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğunu belirleyen çok sayıda araştırma yer almaktadır (Yılmaz ve Kurtgöz 2023, Karabulut et al 2021, Yavaş, Sümen ve Öncel 2023). Bu noktada erkek öğrencilerin mesleğe yönelik daha olumsuz tutumlar sergilemesinin altında yatan olası birçok neden bulunmaktadır. İlk olarak mesleğin toplumsal bağlamda kadınsı özellikler ile özdeşleştirilen bir meslek olması nedeniyle kadın öğrencilerin mesleğe daha fazla aidiyet geliştirmiş olabileceği düşünülebilir. Toplumsal cinsiyet rolleri ve bu roller ile ilişkili stereotipler, erkek hemşirelerin mesleğe yönelik olumsuz

tutum geliştirmelerine neden olmuş olabilir. Nitekim literatürde yapılan çeşitli araştırmalarda, erkek hemşirelerin toplum tarafından yeterince kabul görmediklerini hissettikleri belirtilmiştir (Yılmaz ve şen 2014, Kahraman ve ark. 2015, Zeren ve Köşgeroğlu 2020). Meslek seçim nedenleri de mesleēe yönelik tutumların farklılaşmasında etkili olabilmektedir. Hemşirelikte meslek seçimine ilişkin yapılan araştırmalarda, erkek hemşirelerin mesleki tercihlerinde çoğunlukla iş güvencesi ve ekonomik nedenler ön plana çıkmaktadır. Bu dışsal motivasyonun da erkek öğrencilerin mesleēe yönelik tutumlarını olumsuz etkileyebileceēi vurgulanmaktadır (Özdelikara ve ark. 2016; Özveren, Gülnar ve Özden 2017; Temel, Bilgiç ve Çelikkalp 2018). Bizim çalışmamızın aksine Hindistan’da yapılan bir araştırmada, erkek hemşirelerin kadınlara kıyasla daha olumlu bir tutuma sahip oldukları bulunmuştur (Murry et al 2019). Bu durumda hem katılımcı grubunun farklı olması hem de çalışmanın yapıldıēı ülke olarak kültürel bağlamda bir farklılığın bulunması olası bir neden olarak düşünölebilir.

Çalışmada sosyal güvenceye sahip olan öğrencilerin hemşirelik mesleēine yönelik tutumları daha olumlu olarak bulunmuştur ($p=0,022$). Bireylerde sosyal güvenceye sahip olmanın getirdiēi güven hissi, mesleklerin toplumsal saygınlık ve uzun vadeli sürdürölebilirliēi aēısından önemli bir faktör olarak yer almaktadır. Saēlık alanı gibi doērudan hizmet odaklı mesleklerde ise çok daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim literatürde yapılan bir çalışmada, bu bulguyu destekler nitelikte ekonomik anlamda güvenceye sahip bireylerin kariyer planlamasında daha öz güvenli ve tutarlı karar alabildikleri ortaya konmuştur (Shi, 2024). Başka bir çalışmada ise sosyal güvenceye sahip olmanın ekonomik anlamda bireylere saēladıēı yarar haricinde aynı zamanda mesleki olarak iş doyumunu, tükenmişlik düzeyi ve dolayısıyla mesleki tutum üzerinde etkili bir faktör olabileceēi vurgulanmıştır (Munyon, Carnes, Lyons and Zettler 2020). Çalışmamızda kullanılan ölçek ile yapılan başka bir araştırmada, hemşirelik bölümü öğrencilerinin öz güven düzeyleri ile mesleki tutumları arasındaki ilişki incelenmiş ve bu bağlamda sosyal güvencesi olan öğrencilerin hemşirelik mesleēine yönelik tutumları sosyal güvencesi olmayan öğrencilere göre daha olumlu bulunmuştur (Cinemre 2023). Yazıcıoğlu’nun (2023) yapmış olduēu çalışmada sosyal güvenceye sahip olmanın mesleki tutum anlamında anlamlı bir fark olmadıēı

belirtlmifltir. Çalışmanın pandemiyi kapsayan yıllarda yapılmış olması çalışmamız ile farklılık oluşturmaktadır. Pandemi sürecinde hem sosyal güvenceye sahip bireyler hem de sosyal güvenceye sahip olamayan bireyler benzer düzeyde sağlık tehdidi, psikolojik baskı ve geleceğe dair belirsizliklerle karşı karşıya kalmıştır. Bu ortak kriz durumu, sosyal güvencenin sağlayabileceği olumlu katkıyı glgelemifl ve her iki grubun hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarını benzer hâle getirmifl olabilir.

Çalışma sonuçlarına göre, hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrenciler, hemşirelik mesleğine yönelik daha olumlu tutumlara sahip olarak bulunmuştur ($p<0,001$). Literatürde yapılan araştırmalar hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin, mesleğe yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğunu güçlü biçimde desteklemektedir (Efteli, Yaman ve Kavak 2023; Ayaz-Alkaya ve Terzi 2022, Midilli ve Durgun 2017, Erbuğa ve Karakurt 2024). Mesleği isteyerek seçen bireylerin daha olumlu tutumlar sergilemesi bireysel motivasyon ve mesleki aidiyet gibi kavramlarla alan yazında ifade edilmektedir. Bu bağlamda gönüllü meslek tercihi, özellikle öğrencinin mesleki görevlerini daha anlamlı bulmasına ve mesleğine olumlu tutum geliştirmesine katkıda bulunmaktadır. Mesleği yalnızca bir geçim kaynağı olarak görmemekte ve mesleki özdeşleşme ile anlamlı bir meslek olduğuna inanmaktadırlar (Ten Hoove, Castelein, Jansen, Jansen and Roodbol 2016; Efteli, Yaman ve Kavak 2023). Bu bulgunun aksine, yani isteyerek tercih etmeyen öğrencilerin mesleğe yönelik daha olumlu tutum sergilediğini gösteren bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmada elde edilen bulguya göre, TCA ile “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=0,331$, $p<0,001$). Bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine dair daha eşitlikçi ve olumlu bir algıya sahip olmalarının, hemşireliğin mesleki özelliklerine yönelik daha olumlu bir tutum ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Hemşirelik mesleğinin özellikleri alt boyutu içerik olarak mesleğin sabır isteyen bir meslek oluşu, sürekli okumayı ve teknolojiyi takip etmeyi; yardımseverlik, fedakârlık ve anlayış gibi kişilik özelliklerini gerektirmesi vb. ifadeleri kapsamaktadır. Toplumsal cinsiyet temelli kalıplaşmış yargılardan uzaklaşan bireyler, hemşirelik

mesleğini yalnızca kadınlara özgü bir iş olarak değil; bilimsel bilgiye dayalı, insani değerler ve etik sorumluluk gerektiren bir meslek olarak değerlendirmektedirler. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir araştırmanın sonuçları, bireylerin sahip oldukları toplumsal cinsiyet kalıplarının mesleğe yönelik görüşlerini ve mesleklerle cinsiyetleri ilişkilendirme biçimlerini etkileyebileceğini göstermiştir (Gönç 2016). Çalışma bulgumuza paralel olarak Harmancı (2023), yaptığı nitel çalışmada, toplumsal cinsiyet eşitliği algısı eşitlikçi olan öğrencilerin hemşirelik mesleğine daha olumlu, profesyonel ve cinsiyetten bağımsız bir tutumla yaklaştığını ortaya koymuştur. Bazı öğrenciler, mesleği seçerken toplumsal kalıplardan etkilendiklerini ancak zamanla hemşireliğe olan olumlu tutumlarının arttığını ve bu durumun cinsiyet eşitliği farkındalığı ile desteklendiğini ifade etmişlerdir. Yabancı literatürde yapılan bir araştırmada, bireylerin gelecekteki mesleki rollerini algılamalarını değerlendirmek amacı ile bireylerden hemşirelikte kendilerini nasıl gördüklerini çizimleri beklenmiştir (Prosen, 2022). Araştırma sonucunda, kadın öğrencilerin gelecekteki mesleki rolleri ile ilişkili çizimleri, mesleğin fedakârlık ve merhamet gerektiren insani yönleri ile tasvir ederken erkek öğrencilerin daha çok teknik yönüne odaklanan bir çizim yaptıkları görülmektedir. Bu bağlamda farklılık, öğrencilerin hem mesleğe hem de toplumsal cinsiyet rollerine dair algılarını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, çalışmamızda toplumsal cinsiyet algısının hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutumlarla pozitif yönde ilişkili olduğu bulgusu ile paralellik göstermektedir. Her iki araştırma da cinsiyet algısının bireylerin mesleki kimlik geliştirme sürecinde etkili bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmamızda elde edilen sonuçlara göre, TCAÖ ile “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,203$, $p<0,001$). Bu sonuç bireylerin toplumsal cinsiyete dair daha eşitlikçi tutumlar geliştirdikçe hemşirelik mesleğini tercih etmeye daha açık hâle gelebildiklerini ve mesleğe yönelik olumlu tutum geliştirmelerini sağlayabildiğini ortaya koymaktadır. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının meslek seçimine etkisinin araştırıldığı bir çalışmada, eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip öğrencilerin hemşirelik mesleğini kişilik özellikleriyle daha uyumlu gördükleri ve isteyerek tercih ettikleri ifade edilmiştir. Aynı şekilde, geleneksel cinsiyet rolü ile

“yaşamsal nedenler” alt boyutu arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Bayır ve ark. 2023). Benzer şekilde, Turan ve arkadaşlarının (2021) Türkiye’de gerçekleştirdiği nitel bir çalışmada, hem kadın hem erkek hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik görüşlerinin toplumsal cinsiyet normlarından etkilendiği ortaya konmuştur. Çalışma bulgusu ile paralel olarak geleneksel toplumsal cinsiyet normları, hemşireliğin algılanış biçimini ve meslek olarak benimsenmesini önemli ölçüde yönlendirmekte olduğu belirtilmiştir. Başkale ve Serçekuş’un (2015) çalışmasında, toplumsal cinsiyet kalıplarını sorgulayan bireylerin hemşirelik mesleğini daha kolay benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, araştırmamızda elde edilen verilerle örtüşmekte ve toplumsal cinsiyet algısının mesleki tutumlar üzerindeki etkisini desteklemektedir. Çalışmamızın aksine, bazı çalışmalarda bireylerin toplumsal cinsiyet algıları ile hemşirelik mesleğini tercih etmeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Örneğin Ergün ve Güzel’in (2016) çalışmasında hemşirelik mesleğini tercih etme nedenlerinin başında “işsizlik sorununun olmaması” ve “insanlara yardım etme arzusu” gibi ekonomik ve insani motivasyonlar yer alırken toplumsal cinsiyet algısına dair belirgin bir yönlendirme saptanmamıştır. Söz konusu çalışmada toplumsal cinsiyet algısının etkisiz görünmesinin nedeni öğrencilerin tercihlerini büyük ölçüde pragmatik gerekçelere dayandırmalarıdır. Bunun da cinsiyet temelli kalıpların geri planda kalmasına neden olmuş olabileceği düşünülmektedir. Bangladeş’teki bir çalışmada da hemşirelik tercihinde cinsiyetin belirleyici olmadığı, daha çok dinî inançlar, ebeveyn mesleği ve gelir düzeyinin etkili olduğu bulunmuştur (İslam 2021). Bangladeş gibi geleneksel toplumlarda meslek tercihlerinde dinî değerlere uygunluk önemli olabilir. Çalışmaya göre öğrenciler hemşireliği “hizmet” ve “yardım” mesleği olarak görmektedir. Bangladeş’te ekonomik beklentiler, dinî değerler ve aile etkisi gibi faktörler, toplumsal cinsiyet algısından daha güçlü etki yaparak hemşirelik mesleğine yönelimi belirlediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu da kültürel bağlamın meslek tercihlerinde ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre TCAÖ ile HMTÖ “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0,317$, $p<0,001$). Bu bağlamda bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri konusundaki farkındalığı ve eşitlikçi tutumu yükseldikçe hemşirelik mesleğinin genel durumu

hakkındaki tutumun da daha olumlu hâle geldiği ifade edilebilir. Bu tutum boyutu, hemşirelik mesleğinin toplumdaki saygınlığı, imajı ve statüsüne ilişkin değerlendirmeleri içermektedir. Yavaş ve ark. (2023) tarafından yürütülen çalışmada, toplumsal cinsiyet konulu bir dersin hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı, eşitlik ve rollerine yönelik tutumlarında anlamlı bir iyileşme sağladığı belirtilmiştir. Bu bulgu, öğrencilerin toplumsal cinsiyete dair farkındalık kazandıklarında, sosyal rollere ve bireysel değerlerine dair tutumlarının da olumlu yönde değişebileceğini ortaya koymaktadır. Benzer şekilde Turan, Aydın and Toker (2017) tarafından yürütülen çalışmada da “Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği” dersinin öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısına pozitif katkı sağladığı belirlenmiştir. Eğitim öncesi ve sonrası uygulanan TCAÖ sonuçlarına göre, dersin öğrencilerin cinsiyet algısını anlamlı düzeyde artırdığı saptanmıştır ($p<0.01$). Toplumsal cinsiyet farkındalığı oluşturmaya yönelik eğitimlerin hem bireysel hem de mesleki düzeyde olumlu etkiler yaratabileceği söylenebilir. Literatürde bu bulgularla çelişen çalışmalar da bulunmaktadır. Neumbe, Ssenyonga, Soita, Iramiot and Nekaka (2023) Uganda’da gerçekleştirdiği çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğunun mesleğe karşı pozitif tutumlar sergilediği belirtilmiş olsa da aynı bireylerin hemşirelik mesleğine ilişkin algılarının olumsuz olduğu vurgulanmıştır. Öğrenciler, hemşireliği düşük prestijli, zayıf ücretlendirilmiş ve toplumsal olarak kadınlara atfedilen bir meslek olarak değerlendirmiştir. Bu durum, toplumsal cinsiyet algısındaki dönüşümün, mesleki tutuma doğrudan yansımayaabileceğini ortaya koymaktadır (Neumbe et al 2023).

Çalışma bulgularına göre, TCAÖ toplam puanları ile HMTÖ toplam puanları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ve toplumsal cinsiyet algısının HMTÖ toplam puanını anlamlı olarak öngördüğü saptanmıştır (Tablo 4.8 ve Tablo 4.10). Bu bulgu, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi ve duyarlı bir algıya sahip olmalarının, hemşirelik mesleğine yönelik daha olumlu tutumlar geliştirmeleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Prosen (2022), yaptığı çalışmada benzer şekilde hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarının, meslekle kurdukları özdeşimde belirleyici rol oynadığını vurgulamaktadır. Literatürde toplumsal cinsiyete ilişkin algıların, meslek seçimi ve mesleğe yönelik tutumlar

zerindeki etkisinin, özellikle toplumsal olarak kadınlarla ilişkilendirilen hemşirelik gibi mesleklerde daha görünür hâle gelebildiği belirtilmektedir (Bayır ve ark. 2023; Aca, Kırcal-şahin, zdemir ve Kaymakçı 2025). Araştırma bulguları, hemşireliğin yalnızca kadınlara özgü geleneksel bir meslek olmaktan çıkarılıp profesyonel kimlik kazandırılması gerektiğine yönelik akademik yaklaşımlarla örtüşmektedir (Sabancıoğulları ve Doğan 2012, Prosen 2022). Toplumsal cinsiyet bilincinin geliştirilmesi yalnızca bireylerin tutumlarını dönüştürmekle kalmamakta, aynı zamanda mesleki yapıların daha eşitlikçi bir anlayışla yeniden inşasına da katkı sunmaktadır. Bu bağlamda yapılacak olan eğitim ve politik müdahaleler için yol gösterici olma potansiyeline sahiptir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarına etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirdiğimiz çalışmamızda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Çalışmaya katılan bireylerin %85'ini kadınlar, %15'ini ise erkekler oluşturmaktadır. Katılımcıların %30,1'i birinci sınıf, %22,3'ü ikinci sınıf, %26,9'u üçüncü sınıf ve %20,7'si dördüncü sınıf öğrencisidir.
- Katılımcıların TCAÖ toplam puan ortalaması $104,50 \pm 14,43$ olarak belirlenmiştir.
- HMTÖ alt boyut puan ortalamalarına bakıldığında “hemşirelik mesleğinin özellikleri” alt boyutunda $78,92 \pm 9,45$, “hemşirelik mesleğini tercih etme durumu” alt boyutunda $46,59 \pm 8,88$ ve “hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum” alt boyutunda ise $34,21 \pm 3,38$ puan elde edilmiştir. Ölçeğin toplam puan ortalaması ise $159,73 \pm 17,68$ olarak saptanmıştır.
- TCAÖ'ye ilişkin sonuçlar değerlendirildiğinde, kadın öğrencilerin puan ortalamalarının erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($p<0,001$), aynı şekilde sosyal güvencesi bulunan öğrencilerin puan ortalamalarının sosyal güvencesi olmayanlara göre anlamlı biçimde daha yüksek olduğu ($p<0,001$) saptanmıştır.
- HMTÖ'ye ilişkin sonuçlara bakıldığında, kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere kıyasla hemşirelik mesleğinin özelliklerine ($p=0,001$), mesleği tercih etme durumuna ($p=0,018$) ve genel tutuma ($p=0,002$) ilişkin puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur.
- Sosyal güvencesi bulunan öğrencilerin, sosyal güvencesi olmayanlara kıyasla hemşirelik mesleğinin özellikleri ($p=0,001$) ve mesleğe genel tutum ($p=0,022$) açısından daha yüksek puanlar aldığı saptanmıştır.

- Hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin, hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutumları ($p=0,001$), mesleği tercih etme durumları ($p<0,001$), genel tutumları ($p=0,001$) ve toplam tutum puanları ($p<0,001$) açısından, bölümünü isteyerek seçmeyen öğrencilere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek puanlara sahip oldukları belirlenmiştir.
- Öğrencilerin sınıf düzeyine göre yalnızca mesleğin genel durumuna ilişkin tutum alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür ($p=0,049$). Sonuçlara göre 3. sınıf öğrencilerinin puanları, 1 ($p=0,031$) ve 4. sınıf ($p=0,010$) öğrencilerine göre anlamlı olarak daha düşüktür.
- TCAÖ puanları ile HMTÖ alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonlar saptanmıştır. Toplumsal cinsiyet algısı; hemşirelik mesleğinin özelliklerine yönelik tutum ($r=0,331$, $p<0,001$), mesleği tercih etme durumu ($r=0,203$, $p<0,001$), mesleğin genel durumuna ilişkin tutum ($r=0,317$, $p<0,001$) ve toplam tutum puanı ($r=0,333$, $p<0,001$) ile istatistiksel olarak anlamlı şekilde ilişkili bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları ile mesleğe yönelik tutumları arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğunun (%74) toplumsal cinsiyet konularında herhangi bir eğitim almamış olması, mesleki tutumların toplumsal cinsiyet temelli kalıp yargılardan etkilenme olasılığını artırmaktadır. Bu doğrultuda, hemşirelik lisans programlarının müfredatına toplumsal cinsiyet eşitliği, cinsiyet temelli ön yargılar ve profesyonel rol bilinci konularında içerikler entegre edilmesi önerilmektedir.
- Hemşirelik mesleğine yönelik olumlu tutumların, bölümü isteyerek tercih eden öğrencilerde daha yüksek bulunması, meslek seçiminin bilinçli yapılmasının mesleki tutum üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle lise döneminden itibaren doğru bilgilendirme ve mesleki rol modellerle desteklenen rehberlik faaliyetlerinin artırılması önerilmektedir.
- 3. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin genel durumuna ilişkin tutum puanlarının diğer sınıflara kıyasla anlamlı düzeyde düşük olması, bu dönemde

motivasyon düzeylerinde azalma yaşandığını göstermektedir. Bu durum, klinik uygulamaların yoğunlaştığı bu eğitim döneminde öğrencilere yönelik destek kaynaklarının sağlanması gerektiğine işaret etmektedir. Öğrencilerin stresle başa çıkabilmeleri ve mesleki kimlik gelişimlerini sağlıklı bir şekilde sürdürebilmeleri amacıyla psikososyal destek sistemlerinin güçlendirilmesi gerekmektedir.

- Araştırma bulguları, sosyal güvenceye sahip olmanın hem toplumsal cinsiyet algısı hem de hemşirelik mesleğine yönelik tutum üzerinde anlamlı ve olumlu etkiler yarattığını ortaya koymuştur. Özellikle ekonomik güçlük yaşayan öğrencilere yönelik burs olanaklarının artırılması ve destek mekanizmalarının yaygınlaştırılması önerilmektedir.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği temelli eğitimler ile erkek öğrencilerin önyargılarla baş etme ve mesleki aidiyet geliştirme süreçleri desteklenmelidir. Rol model olarak erkek hemşirelerin görünürlüğü artırılmalı, motivasyon seminerleri ve mentörlük programları ile öğrenciler güçlendirilmesi önerilmektedir

KAYNAKLAR

- Abiç A, Sekizler ET, Yılmaz DV. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile flört şiddeti arasındaki ilişki. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3): 235-246.
- Aca Z, Kırcal-Şahin A, Özdemir A, Kaymakçı YS. (2025). Gender stereotypes and professional experiences of female nurses in Türkiye. *Frontiers In Public Health*, 13: 1538517. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2025.1538517>
- Acaroğlu R. (2014). Revize edilen hemşirelerin mesleki değerleri ölçeği Türkçe formunun güvenirlik ve geçerliği. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22(1): 8-16.
- Açıkgöz G, Baykal Ü. (2023). Hemşirelerin mesleki rolleri ve özerkliğini destekleyen yasal düzenlemeler. *İstanbul Kent University J Health Sciences*, 2(1): 29-34.
- Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Özkan DS. (2011). Mesleki profesyonellik ve bir meslek mensupları olarak hemşireler örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 9(2): 235-260.
- Ak B. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel tutumları ve etkileyen faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(4): 232-242.
- Akgün E. (2016). Okul öncesi öğretmen adaylarının “çocuk” ve “okul öncesi öğretmeni” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1): 53-70.
- Akkaya, B, Pınar ŞE. (2025). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile flört şiddetine yönelik tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 9(1): 49-60.
- Aktan M, Sarı YP, Çilci S, Şentürk A. (2023). Kadın okul yöneticilerinin liderlik rollerinin öğretmen görüşleri bağlamında incelenmesi. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 1(1): 110-127.
- Akuzun H. (2019). Hemşirelerin İş Motivasyonlarını Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi ve Bir Örnek Uygulama. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Master's Thesis, (Danışman: Birol Topçu).

- Al Jarrah IAT. (2013). Associate nursing students' perceptions toward nursing profession in Jordan. *European Scientific Journal*, 9(6): 147-66.
- Alabaş R, Akyüz Hİ, Kamer ST. (2019). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(44): 429-448.
- Albarracin D, Shavitt S. (2018). Attitudes and attitude change. *Annual review of psychology*, 69(1): 299-327.
- Alhas, F. (2020). Kadınların üst düzey yönetici olmasına engel olan nedenler cam uçurum, cam yürüyen merdiven ve cam asansör arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2): 101-113.
- Altınova HH, Duyan V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2): 9-22.
- Altıok HÖ, Üstün B. (2014). Profesyonellik: kavram analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(2): 151-155.
- Altuntaş S, Yetginler Ş. (2020). Hemşirelerin mesleki derneklere bakış açıları. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 1(7): 40-51.
- Andrew L, Robinson K, Dare J, Costello L. (2023). Nursing students doing gender: Implications for higher education and the nursing profession. *Nursing Inquiry*, 30(1): e12516.
- Avcı E, Başer M. (2019). Klinik karar verme sürecinde hemşirelerin liderlik özellikleri. *ERÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 6(2): 1-5.
- Ayaz-Alkaya S, Terzi H. (2022). Predictors of attitudes towards nursing profession and peer caring behaviors of the nursing students: A cross-sectional study. *Nurse education today*, 116: 105467.
- Ayçiçek V. (2020). Kadınlarda toplumsal cinsiyet algısı, psikolojik iyi oluş ve benlik saygısı arasındaki ilişkiler. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Aydemir T. (2021). Öğretmen adaylarının özgecilik davranışları, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve öğretme motivasyonları arasındaki ilişki. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.

- Aydoğdu F. (2017). Toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimi ve cinsel eğitim. *Çocuk gelişimi*, 2.
- Aylaz R, Aydoğmuş N, Yayan EH. (2017). Hemşirelerin iş doyumunu düzeylerinin belirlenmesi. *Annals of Health Sciences Research*, 6(1): 12-17.
- Bağçeci B, Çetin B, Ünsal S. (2013). Öğretmenlerin mesleki imaj ölçeği occupational image scale of teachers. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(1): 34-48.
- Baker MJ, Fisher MJ, Pryor J. (2022). Potential for misinterpretation: An everyday problem male nurses encounter in inpatient rehabilitation. *International Journal of Nursing Practice*, 28(1): e12985.
- Bardakçı ř, Oğlak S. (2022). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği endeksi ve Türkiye. *Toplumsal Politika Dergisi*, 3(1): 71-90.
- Başar, F. (2012). *Türkiye’deki hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey))
- Başkale H, Serçekuş P. (2015). Nursing as career choice: Perceptions of Turkish nursing students. *Contemporary Nurse*, 51(1): 5-15. <https://doi.org/10.1080/10376178.2015.1025469>
- Bayat İ, Baykal B. (2021). Toplumsal cinsiyet ayrımcılığının yarattığı engeller: Çalışma yaşamında varolmaya çalışan kadın. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(3), 745-762.
- Bayır B, Ay BN, Özcihan H. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının meslek seğıimine etkisinin belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 5(2): 107-114.
- Bilgen FG, Korkmaz AÇ. (2024). Hemşirelerin mesleki profesyonel tutumlarının meslektaş dayanışması üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2): 714-726.
- Bilgin NÇ. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile aile planlaması tutumları arasındaki ilişki. *Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi/Electronic Journal of Social Sciences*, (5): 109-125.
- Bilgin Z, Kocabey MY, Yeşilyurt G, Öztürk D. (2017). Ebelerde örgütlenme ve iş doyumunun belirlenmesi. *HSP*, 4(1): 105-110.

- Bozdoğan ŞN, Demirci B, Ceylan E, İnkaya, BV. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin hemşirelik mesleği imaj algısının değerlendirilmesi. *Journal of Academic Research in Nursing*, 7(1): 10-8.
- Bozkul G, Karakul A, Andı S, Düzkaya DS, Eren NB, Çamcı G. (2022). Mesleğin Başında Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Algıları: Nitel Bir Çalışma. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(2): 587-602.
- Bölüktaş RP, Özer Z, Yıldırım D. (2018). Uluslararası hemşirelik and'ının mesleki değerler açısından incelenmesi. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(13): 83-98.
- Brown L, Green P. (2020). Gender perceptions and professional attitudes in nursing students. *Journal of Nursing Education*, 59(4): 215-225.
- Bulut T, Basfıncı C. (2021). Farklı sektörlerdeki belirli mesleklere ilişkin toplumsal cinsiyet kalıp yargıları: Doğrudan ve dolaylı ölçüm yöntemlerine ilişkin bir araştırma. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 7(2): 327-356.
- Can R. (2017). Hemşirelerde Profesyonellik Durumu ve Tükenmişlik Sendromu Düzeyi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (Danışman Doç. Dr. Kemal Macit Hisar).
- Can Ş, Acaroğlu R. (2015). Hemşirelerin mesleki değerlerinin bireyselleştirilmiş bakım algıları ile ilişkisi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 23(1): 32-40.
- Cerit B, Ayyıldız EB, Öztürk E. (2018). Erkek öğrenci hemşirelerin meslek seçimini etkileyen faktörlerin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 20(3): 241-249.
- Ching SSY, Cheung K, Hegney D, Rees CS. (2020). Stressors and coping of nursing students in clinical placement: a qualitative study contextualizing their resilience and burnout. *Nurse Educ Pract*, 42:102690.
- Cinemre Ş. (2022). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin özgüven düzeyleri ile mesleki tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi / Investigation of the relationship between self-confidence levels and professional attitudes of nursing students Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kars, (Danışman: Doç, Dr. Rukiye Türk Delibalta).

- Coşkun R, Akgün A. (2017). Ölçek geliştirme çalışmalarında karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 23-35. <https://doi.org/10.26466/opus.33569>
- Crawford J, Brandt A, Kramer M, Ristock J, Schultz A. (2024). Gender inclusive and affirming practices across undergraduate nursing curriculum: A scoping review. *Nurse Education Today*, Volume 141.
- Çakı EF, Sönmez M. (2020). Hastanede çalışan hemşirelerin meslekte profesyonel tutum düzeylerinin belirlenmesi. *Turkish Journal of Science and Health*, 1(2): 58-69.
- Çalışkan E, Kargın M, Ersöğütçü F. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde covid-19 korkusu ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum arasındaki ilişki. *STED*, 30(3): 170-180.
- Çayır YM, Kurtgöz A. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin kişilik özellikleri ile hemşirelik mesleğine yönelik tutum ve algıları arasındaki ilişki. *Artuklu International Journal of Health Sciences*, 3(2): 188-195. <https://doi.org/10.58252/artukluder.1285920>
- Çeçen S, Lafçı D, Yıldız E. (2020). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 7(3): 169-174.
- Dağcı S, Kavaklıoğlu AB, Kızılay V, Elarslan S, Demirci LN, Sertbaş Y, Özdi K. (2023). Türk toplumunda erkek hemşire algısı: İstanbul ili örneği. *Bosphorus Medical Journal/Boğaziçi Tıp Dergisi*, 10(4).
- Daştan B, Can AA, Demirağ H, Hintistan S. (2023). Hemşirelerin profesyonel değerler algısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 10(1): 16-23.
- Daştan B, Hintistan S. (2018). Dahiliye kliniklerinde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumlarının belirlenmesi: kırsal bölge örneği. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 1(1): 1-9.
- Demir S, Kocaman Yıldırım N. (2014). Psikiyatri hemşirelerinin profesyonel davranışlarının belirlenmesi. *Journal of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemşireleri Derneği*, 5(1).

- Demir S, Yıldırım NK. (2014). Psikiyatri hemşirelerinin profesyonel davranışlarının belirlenmesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 5(1): 25-32.
- Demir Sarier, M. (2020). Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları ile İş Yaşam Dengesi ve Motivasyonları Arasındaki İlişki. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Demir, D. (2019). Kadına Yönelik Şiddete Toplumsal Cinsiyet: Evli Kadın ve Erkeklerde Algı, Tutum ve Yaşantıların İncelenmesi, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Master's Thesis, (Danışman: Aysun Babacan Gümüş).
- Deniz A. (2020). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum, Akademik Öz-Yeterlik ve Akademik Güdülenme Düzeylerinin İncelenmesi: Bir Vakıf Üniversitesi Örneği. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Master's thesis, İstanbul.
- Devrim SB, Beydağ KD. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının flört şiddeti tutumuna etkisi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 413-423.
- Dikici E. (2017). Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet (s. 10-11). In: O. Tire ve E. Dikici (Eds.), *Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet*. Eğitim Yayınevi.
- Dikmen M, Öner İ. (2024). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerinin mesleki seçimlerine etkisinin incelenmesi. *International Journal Of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(56).
- Dikmen Y, Yılmaz DK, Usta YY. (2016). An analysis of nurses' autonomy levels in terms of certain variables. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 8: 72-87
- Dikmen Y, Yönder M, Yorgun S, Usta YY, Umur S, Aytekin A. (2014). Hemşirelerin profesyonel tutumları ile bunu etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3), 158-164.
- Dikmen Y. (2016). Hemşirelerde profesyonel değerler ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 25(5), 197-204.

- Doğan ES, Cin A, Demirağ H, Uçan MF. (2021). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 612-622.
- Doğan SD, Karaçay SY, Arslan S, Yurtseven Ş, Nazik E, Yüksekaya SE. (2019). Bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2): 39-45.
- Dost A, Bahçecik AN. (2015). Hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği geliştirilmesi. *JAREN*, 1(2): 51-59.
- Dündar T, Özsoy S, Topbaş B, Aksu H. (2019). Hemşirelikte mesleki değerler ve etkileyen faktörler. *EGEHFD*, 35(1):11-19
- Ecevit Y. (2021). *Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Temel Kavramları*. CEİD Yayınları, Ankara, s. 12, 13. Erişim adresi: <https://ceidizler.ceid.org.tr/Toplumsal-Cinsiyet-Esitliginin-Temel-Kavramlari-i218>
- Efteli E, Yaman A, Kavak HO. (2023). Determining the attitudes of nursing students towards the nursing profession. *Turkish Journal of Health Science and Life*, 6(1): 1-7.
- Ekrem EC, Küçükaya B. (2025). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısı ile evlilik dışı cinsel yakınlığa yönelik tutumlarının belirlenmesi: Kesitsel çalışma. *TOĞÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1): 13-25.
- Elkoca A, Özcan H. (2019). Hemşirelik mesleğinin geliştirilmesinde hemşirelik öğrencilerinin görüşleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2): 19-26.
- Elmalı H. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algılarının belirlenmesi. *JAREN*, 6(1): 125-31.
- Engin E, Güler C, Şimşek M, Polat N, Dağlı B. (2022). COVID-19 Pandemisi döneminde üniversite öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı ve ilişkili faktörler: kesitsel bir araştırma. *Türkiye Klinikleri J Nurs Sci*, 14(4): 1099-106.
- Eraslan L, Çakıcı D. (2011). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 427-438.

- Erbuğa E, Karakurt P. (2024). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve klinik uygulamaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1): 1-22.
- Erden D. (2024). Do nursing students' attitudes to clinical practice training affect the levels of vocational motivation?. *Work*, 79(1), 381-391.
- Erenoğlu R. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer iyimserliği ve uyumluluğu üzerine etkisi. *Jaren*, 8(3): 156-165.
- Ergezen Y, Ergezen FD. (2024). Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin bilinçli farkındalık düzeyleri ve mesleğe yönelik imaj algıları: Kesitsel, tanımlayıcı bir araştırma. *OneHealth Plus Journal*, 2(1): 54-62.
- Ergün G, Güzel A. (2016). Analysis of the factors affecting the choice of profession of the first and last students at nursing department in school of health. *Journal of New Results in Science*, 13: 1271-1284.
- Erim SE, Çevirme A. (2018). Hemşirelikte kişisel ve profesyonel değerlerin farkındalığı önemli mi?. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(4): 279-284.
- Erişen MA, Akman Dömbekçi H, Güzel Ş. (2019). Örgütsel bağlılık ve iş tatmini arasındaki ilişki, *International Social Sciences Studies Journal*, 5(51): 6909-6915.
- Esen E, Öztürk B, Siyez DM. (2018). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeği ergen formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 6(12): 144-173.
- Esen E, Soylu Y, Siyez DM, Demirgürz G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1): 46-63, DOI: 10.19160/5000197327
- Eşer İ, Orkun N, Çetin P. (2017). Hemşirelik imajı ve 1950'li yıllarda bir seri ilan. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(4), 275-278.
- Faul F, Erdfelder E, Lang AG, Buchner A. (2007). G* Power 3: A flexible statistical power analysis program for the social, behavioral, and biomedical sciences. *Behavior Research Methods*, 39(2): 175-191.

- Gassas R, Salem O. (2022). Factors affecting nurses' professional values: A comprehensive integrative review. *Nurse Education Today*, 118: 105515.
- Gauci P, Luck L, O'Reilly K, Peters K. (2023). Workplace gender discrimination in the nursing workforce-An integrative review. *Journal of Clinical Nursing*, 32(17-18): 5693-5711.
- Geçer H, Kartopu S, Hacikeleşoğlu H. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi: Gümüşhane Üniversitesi Örneği, Uluslararası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu (3-5 Kasım 2017) Bildirileri, (Ed.: A. Yakıcı), Bandırma, s. 202-215.
- Gedük EA (2018). Hemşirelik mesleğinin gelişen rolleri. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(2): 253-258.
- Gençtürk Z. (2023). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algısının kadınların çalışmasına yönelik tutumları üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 7(2): 256-278.
- Girvin J. (1996). Leadership and nursing: part three: Traditional attitudes and socialisation. *Nursing management (Harrow, London, England: 1994)*, 3(3): 20-22.
- Gordon S, Nelson S. (2005). An end to angels. *AJN The American Journal of Nursing*, 105(5): 62-69.
- Göçmen Baykara Z. (2010). Hemşirelik bakımında hemşirenin mesleki özerkliğinin değerlendirilmesi: Niteliksel bir çalışma. (Danışman: Doç. Dr. Serap ŞAhinoğlu).
- Gökcan M, Kavas AB. (2018). Meslek seçiminde toplumsal cinsiyetin rolü: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1): 48-67.
- Gökçora İH. (2005). Toplumsal yaşamımızda ve Türk bilim-dünyasında “profesyonel ve profesyonellik” kavramlarına değin. *Bilgi Dünyası*, 6(2): 237-250.
- Göl İ. (2018). Nursing students' attitudes towards the nursing profession in relation to their altruism levels. *International Journal of Caring Sciences*, 11(2): 663-671.

- Gönç T. (2016). Hemşireliğin geleceği mesleğin cinsiyetsizleşmesini vadediyor mu? Erkek ve kadın hemşirelik öğrencilerinin meslek ve toplumsal cinsiyeti ilişkilendirme eğilimlerinin sosyolojik analizi. *Fe Dergi*, 8(1): 143-167.
- Gönç T. (2016). Kadın Yoğun Meslekleri Erilleştirmeye Yönelik Stratejiler: Türkiye’de Erkek Hemşireler Örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 19(1): 96-144.
- Göriş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. (2014). Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 5(3), 137-142.
- Güleç S, Orak O, Gümüş K, Tunç E. (2018) hemşirelik öğrencilerinin lezbiyen ve gaylere yönelik tutumları ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki (The Relationship Between Communal Gender Perceptions and Attitudes Towards Lesbians-Gays of.) 1. Uluslararası 4. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi (21-24 Ekim 2017), Şanlıurfa.
- Gürel TY (2024). Farklı kuşaklardaki hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları. *Social Sciences Studies Journal (Sssjournal)*, 8(97): 1361-1368.
- Hader R. (2005). Salary survey 2005. *Nursing Management*, 36(7): 18-27.
- Hammonds C, Cadge W. (2014): Strategies of emotion management: not just on, but off the job. *Nurs Inq*, 21:162-70.
- Harmancı P. (2023). Attitude of Nursing Students in the Context of Societal Gender Equality: A Qualitative Study. *Journal of Nursology*, 26(4): 238-245.
- Hendekci A. (2020). Cerrahi ve dahili servislerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonellik tutumları ve bakım rollerine oryantasyonlarının belirlenmesi. Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ordu, (Danışman: Nurgül Bölükbaş).
- Horntvedt MET, Nordsteien A, Fermann T, Severinsson E. (2018). Hemşirelik eğitiminde kanıta dayalı uygulamayı öğretme stratejileri: tematik bir literatür incelemesi. *BMC tıp Eğitimi*, 18: 1-11.
- Hoseini F, Rahmani H, Tatari M, Kashani E, Modanloo M. (2022). Relationship between professional commitment and turnover intention among nurses working in intensive care units. *Journal of Research Development in Nursing and Midwifery*, 6-9.

- Hung CA, Wu PL, Liu NY, Hsu WY, Lee BO, Pai HC. (2019). The effect of gender-friendliness barriers on perceived image in nursing and caring behaviour among male nursing students. *Journal of clinical nursing*, 28(9-10): 1465-1472.
- İncesu O. (2024). Hemşirelik Eğitiminde Etik: Tarihçesi, Gelişimi ve Önemi. In N. Turan & A. Aydın (eds.), *Hemşirelik ve Etik* (pp. 571-587). İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
<https://doi.org/10.26650/B/CH17CH24.2024.002.28>
- İpek Çoban G, Kaşıkçı M. (2011). Development of the attitude scale for nursing profession. *International Journal of Nursing Practice*, 17(5): 518-524.
- İslam A, Shafique KMA, İslam T, Rajib SI. (2020). Perception of college students towards nursing as a career choice. *Asian Journal of Research in Nursing and Health*, 3(3): 1-9.
- İşçi N, Altuntaş S. (2019). Hemşirelerde tıbbi hata yapma eğilimi üzerinde profesyonellik düzeyinin etkisi. *FNJN Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 27(3): 241-252.
- Jain V. (2014). 3D model of attitude. *International journal of advanced research in management and social sciences*, 3(3), 1-12.
- Kahraman AB, Tunçdemir NO, Özcan A. (2015). Toplumsal cinsiyet bağlamında hemşirelik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin mesleğe yönelik algıları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18(2): 108-144.
- Kahveci Ceylan B, Mete M. (2023). Kanıta dayalı hemşirelik kavramı ve kanıt niteliği oluşturan durumlar. *Akşehir Meslek Yüksekokulu Sosyal Bilimler Dergisi*, 15: 121-132.
- Kalan ÖG. (2010). Reklamda çocuğun toplumsal cinsiyet teorisi bağlamında konumlandırılışı: 'Kinder' reklam filmleri üzerine bir inceleme. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi | Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 1(38): 75-89.
- Kaplan S, Gürler M, Var EÇ. (2020). Hemşirelik erkek öğrencilerinin kadın sağlığı klinik öğrenme alanlarında yaşadıkları deneyimler: nitel bir çalışma. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(1): 149-160.

- Karaaslan S. (2020). Aile İçi Şiddete Yönelik Erkeklerin Görüşleri ve Toplumsal Cinsiyet Algısının Etkisi. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doctoral Dissertation, Doktora Tezi, İstanbul, (Danışman: Prof. Dr. Sevim Buzlu).
- Karabekmez S, Yıldırım RG, Akamca GÖ, Ellez AM, Üner ANB. (2018). Okul öncesi dönemde mesleklere ilişkin toplumsal cinsiyet algısı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2): 469-512.
- Karabey T, Gürsoy Z, Yıldırım G. (2020). Türkiye’deki ulusal hemşirelik derneklerinin etkinliklerine bir bakış. *Lokman Hekim Dergisi*, 10(3): 384-391. <https://doi:10.31020/mutftd.738958>
- Karabulut N, Yaman Aktaş Y, Gürçayır D, Bulut G, Kara A, Yıldız B. (2021). The effect of perceived stress and personality types of nursing college students on attitudes towards nursing profession during Covid-19 pandemic. *Vulnerable Children and Youth Studies*. 16(4): 345-57. DOI: 10.1080/17450128.2021.1954738
- Karadağlı F. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algıları ve etkileyen faktörler. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2): 81-91.
- Karadeniz H, Durmuş A, Gündüz CS, Bilgiç G, Gurkan OC. (2022). COVID-19 pandemisinin hemşirelerin mesleki imaj algısına etkisi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 255-261.
- Karakuyu A. (2024). Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarının mesleki profesyonelliklerini yordama gücü. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 7(1): 17-37.
- Karaman F, Çakmak S. ve Yerebakan AN. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algıları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İGÜ Sağlık Bilimleri Dergisi (IGUSABDER)*, 217–229. <https://doi.org/10.38079/igusabder.674554>
- Karamanoğlu AY, Koçbilek ZD, Turan İ, Özkan R. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin genel erteleme davranışları ile mesleğe yönelik tutum ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 38(3): 203-215. <https://doi.org/10.53490/egehemsire.1101650>

- Kaya N, Turan N, Öztürk A. (2011). Türkiyede erkek hemşire imgesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 16-30.
- Kaya P. (2011). İstanbul'un bir ilçesinde kamu ve özel sektörde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin belirlenmesi. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Danışman: Prof Dr. Halim İşsever).
- Keçeci A, Çelik Durmuş S, Oruç D, Öner Kapısız Ö. (2014). The society's view of nursing in Turkey. *Hospital topics*, 92(2): 36-43. <https://doi.org/10.1080/00185868.2014.906838>
- Kılınç NÖ, Türkoğlu N. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algılarının belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 5(1): 10-15. <https://doi.org/10.5152/atakad.2023.22020>
- Kızılcık-Özkan Z, Ünver S, Avcıbaşı İM, Semerci R, Yıldız-Fındık Ü. (2017). Bir grup hemşirelik öğrencisinin mesleğe yönelik imaj algısı. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(1): 38-47.
- Kocabaş D, Erdem R. (2019). Hemşirelik mesleğine yönelik kalıpyargılar üzerine bir derleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(25), 650-657.
- Koçak F, Demirsoy BY, Bayraktar DD, Çatal E. (2023). Cerrahi hemşireliği intörn öğrencilerinin mezuniyet öncesi ve sonrası hemşirelik imaj algılarının karşılaştırılması. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, 2(2), 47-54.
- Kontaş Z, Özen F. (2024). Toplumsal cinsiyet algısının kadın yöneticilere karşı tutumlara etkisi: Eğitim örgütleri örneği. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 2(1): 35-62.
- Korkmaz ÖGDF. (2011). Meslekleşme ve ülkemizde hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(2): 59-67.
- Köksal S, Çiftçi E. (2023). Müzik öğretmenlerinin iş doyum ve mesleğe yönelik tutum düzeylerinin devlet ve özel okul bağlamında incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 253-288.
- Köse A. (2020). Hemşirelerin ahlaki duyarlılıklarının profesyonellik davranışlarına etkisinin belirlenmesi. Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ordu, (Danışman: Nurgül Bölükbaş).

- Kul Uçtu A, Karahan N. (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyet algısı ve şiddet eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8): 2882-2905. <https://doi.org/10.15869/itobiad.267086>
- Küçük N. (2016) . Psikiyatri Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Profesyonel Benlik Algıları ile İş Doyumları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Mersin, (Danışmanın: Doç. Dr. Mualla Yılmaz).
- Leaper C, Friedman CK. (2007). The Socialization of Gender. In: *The Handbook of Socialization: Theory and Research*. J. Grusec & P. Hastings(Eds.), New York: Guilford, pp. 561-587.
- Létourneau D, Goudreau J, Cara C. (2022). Nursing students and nurses' recommendations aiming at improving the development of the humanistic caring competency. *Canadian Journal of Nursing Research*, 54(3): 292-303.
- Limon S, Kara NO, Antalyalı ÖL. (2018). Yönetim literatüründe stereotip (kalıpyargı) kavramı: Ulusal ve uluslararası alandaki yönetim araştırmaları üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(23): 195-211.
- McLeod S. (2007). Maslow's hierarchy of needs. *Simply psychology*, 1: 1-18.
- MEB (2023). https://sgb.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=508. Erişim tarihi: 31.01.2025
- Merih YD, Arslan H. (2012). Hemşire ve ebelerin mesleki bilinç-örgütlenmeye yönelik görüşlerinin ve iş doyumlarının belirlenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 9(3): 40-46
- Midilli TS, Durgun N. (2017). Nursing students' attitudes toward the nursing profession in western Turkey and affecting factors. *Nurs Health Sci*, 6(1): 55-60.
- Miligi E, Selim A. (2013). Saudi Nursing student's attitudes towards the nursing profession. *European Journal of Business and Management*, 6(29): 197-208.
- Mokk MWNKA, Grave WSD, Was V, O'Sullivan H, Zwaveling JH, Schuwirth LW. (2009). Professionalism: Evolution of the concept. *European Journal of Internal Medicine*, 20: 81-84.

- Moradi M, Khatoon M, Jahani HH, Zeighami R, Sheikh M. (2013). Relationship between professional commitment and job satisfaction in Qazvin's public educational hospital nurses.
- Mousavizadeh SN, Mohtashami J. (2018). Correlation between professional autonomy and evidence-based practice in nurses. *Medical Science*, 22(94): 514-517.
- Munyon TP, Carnes AM, Lyons LM, Zettler I. (2020). All about the money? Exploring antecedents and consequences for a brief measure of perceived financial security. *Journal of Occupational Health Psychology*, 25(3): 159.
- Murry LL, Tirwa, M, Das S, Devi YS, TK A, Chandel K. (2019). Male nurses' attitude as a nursing professional and attitude of female colleagues towards male nurses, at aiims, New Delhi. *Nursing Journal of India*, 110(2): 77-82.
- Neumbe IM, Ssenyonga L, Soita DJ, Iramiot JS, Nekaka R. (2023). Attitudes and perceptions of undergraduate nursing students towards the nursing profession. *PLoS One*, 18(7): e0280700.
- O'Connor T. (2015). Men choosing nursing: Negotiating a masculine identity in a feminine world. *The Journal of Men's Studies*, 23(2): 194-211.
- O'Lynn C, Tranberger R. (2006). *Men in Nursing: History. Challenges and Opportunities* (New York: Springer).
- Okuyan CB, Çağlar S, Erden Ç. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin ekip çalışmasına yönelik tutumları, profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler: Tanımlayıcı bir çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(4): 324-332.
- Olgun S, Kaptan G. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imajı algılarının belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 32(1): 159-166.
- O'Reilly-Shah VN. (2017). Factors influencing healthcare provider respondent fatigue answering a globally administered in-app survey. *PeerJ*, 5: e3785. <https://doi.org/10.7717/peerj.3785>
- Orhan İ, Yükseköl ÖD. (2022). Gençlerde toplumsal cinsiyet algısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Göbeklitepe Medical Science Journal*, 5(7): 245-253.
- Oruç C, Tecim E ve Özyürek H. (2011). Okul öncesi dönem çocuğunun kişilik gelişiminde rol modellik ve çizgi filmler, *Ekev Akademi Dergisi*, 48: 281-296.
- Ozga JT, Lawn MA. (2017). *Teachers, Professionalism And Class: A Study Of Organized Teachers*. Routledge.

- Öçal, M., & Boyacıoğlu, N. (2018). Sosyal güvenlik hizmetlerinin finansman yöntemleri: türkiye’de ve dünyada sosyal güvenliğin finansmanına kısa bir bakış - financing methods of social security services: Social security financing in the world and turkey a brief overview. *Mehmet Akif Ersoy University Journal Of Social Sciences Institute*, 10(26): 910-923. <https://doi.org/10.20875/Makusobed.477514>
- Öner H, Karabudak SS. (2021). Orjinal Makale Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalar sırasında yaşadıkları olumsuz duygular ve baş etme deneyimleri: Odak grup görüşmesi. *Odak Grup Görüşmesi*, 60: 57-73.
- Öner S, Utkualp N. (2024). Erkek Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleki Algılama Stilleri ve Deneyimleri: Nitel Bir Çalışma. *Gevher Nesibe Tıp ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3): 357–362. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13623479>.
- Öngen B, Aytaç S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (48): 1-18.
- Öz M. (2015). Cerrahi Hemşirelerinin Mesleki Profesyonellik ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar, (Danışman: Doç. Dr. Pakize Özyürek). YOKTEZ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonuc>.
- Özçelik T, Koyuncu Şahin M. (2023). Erken Çocukluk Dönemi Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Şekillenmesinde Aile Tipi, Kardeş ve Arkadaşların Rolü. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 10(2): 57-67.
- Özdelikara A, Ağaçdiken S, Aydın E. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2): 83-88.
- Özdemir C, Kaya A. (2023). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Sağlık Profesyonelleri Araştırma Dergisi*, 5(3): 152-158.
- Özdemir L, Batga B, Uçar B. (2019). Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarını etkileyen demografik niteliklerin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 10(24): 212-228.

- Özdemir S, İkiatlı Başhan B, Demir Bozkurt F, Karaşahın KE. (2023). The relationship between gender perception and entrepreneurship characteristics in nursing students: Gender perception and entrepreneurship. *Gevher Nesibe Journal of Medical And Health Sciences*, 8(3): 553-562
- Özpulat F. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin şiddet eğilimleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişki. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(2): 151-161
- Özşenoglu T. (2020) Birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hemşirelerde çocuk sevmeye tutumları, mizah tarzları ve mesleğe ilişkin tutumlar ilişkisi. İstanbul Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Gülümser Dolgun). file:///C:/Users/saynur/Downloads/697133.pdf
- Özveren H, Gülnar E, Özden D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 8(2): 57-64.
- Park S, Kwon DW, Kim D, Kim SH. (2019). Influences of gender-related perceptions and experiences on nursing professionalism: A cross-sectional study. *Nursing & Health Sciences*, 21(4): 515-522.
- Pekmezci FB, Ertaş BD. (2024). Pre-service teachers in Türkiye in the framework of attitude towards the teaching profession, school belonging, and motivation. *Teaching and Teacher Education*, 142, 104514.
- Petges N, Sabio C. (2020). Perceptions of male students in a baccalaureate nursing program: A qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 48: 102872.
- Polat F, Ardıç K, Özdemir Y. (2016). Bireysel kariyer planlamada etkili olan faktörlerin belirlenmesine yönelik bir araştırma sakarya devlet okulları örneği. *İşletme Bilimi Dergisi*, 4(1), 29-65.
- Prosen M. (2022). Nursing students' perception of gender-defined roles in nursing: a qualitative descriptive study. *BMC nursing*, 21(1): 104. <https://doi.org/10.1186/s12912-022-00876-4>
- Ramaci T, Pellerone M, Ledda C, Presti G, Squatrito V, Rapisarda V. (2017). Genderstereotypes in occupational choice: A cross-sectional study on a group of Italian adolescents. *Psychology Research and Behavior Management*, 10: 109-117.

- Sabancıoğulları S, Doğan S. (2012). Profesyonel kimlik gelişimi ve hemşirelik. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(4): 275-282.
- Saraç, H. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerde toplumsal cinsiyetin inşası: Niloya örneği. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı, İstanbul.
- Saygan B B, Uludağlı N P. (2021). Yaşam boyu toplumsal cinsiyet rollerinin gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 13(2): 354-382.
- Saygın RH. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin yönetmelikte yer alan hemşirenin bağımsız, yarı bağımlı ve bağımlı rolleri hakkındaki bilgi düzeyi ve hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, (Danışman: Prof.Dr. Şerife Karagözoğlu).
- Seval M, Sönmez M. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğine yönelik tutumları ve imaj algıları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 5(1): 19-36.
- Shi J. (2024). How do financial stresses and concerns about future employment prospects influence the career aspirations of Chinese middle-class adolescents? *Interdisciplinary Humanities and Communication Studies*. <https://doi.org/10.61173/e72a6005>
- Soylu A, Esen Y. (2022). Öğretmenlik meslek seçimi ve meslek işlemlerinin kurulumunda toplumsal cinsiyetin rolü. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3): 1104-1123.
- Subaşı T, Güven GÖ. (2022). Hemşirelerin profesyonel değerleri ve etkileyen faktörler. *USCEH Dergisi*, 2(2): 20-27.
- Suleman BD, Shaibu JS. (2024). Perception of undergraduate students on the impact of social studies education in achieving the sustainable development goal 5 in Kogi State, Nigeria. *International Journal of Science and Research Archive*, 12(02): 1388-1398.
- Sümen A, Teskereci G, Aksoy S, Ergen Z, Ala M Mesut, Üzümlü F. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğinin imajına yönelik algılarının ve

- tutumlarının incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 5(1): 75-83. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.852072>
- Swisher LL, Page CG. (2005). *Professionalism in Physical Therapy*. St. Louis: St. Louis: Elsevier.
- Şahin M. (2019). Kültür Aktarımında Toplumsal Cinsiyetin Rolü. *Akademik Hassasiyetler*, 6(11): 233-249
- Şimşek AK, Alpar ŞE. (2019). Toplumun hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı: sistematik derleme. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 2(1): 32-46.
- Tanrıverdi H. (2017). Hemşirelerin profesyonel değerleri ile örgütsel vatandaşlık davranış düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 5(13): 183-204
- Tarhan G, Kılıç D, Yıldız E. (2016). Hemşirelerin mesleğe yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 58(4): 411.
- Taşkıran N, Kalı N, Kıvrak EN, Türkseven N, Yıldırım GÖ. (2020). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine, rollerine ve mesleğin geleceğine ilişkin görüşleri. *Hastane Öncesi Dergisi*, 5(1): 43-56.
- Temel M, Bilgiç Ş, Çelikkalp Ü. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde etkili faktörler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3): 480-487.
- Temiz Z, Cin FM. (2017). Okul öncesi eğitimde cinsiyet eşitliği üzerine betimsel bir çalışma. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 940-965.
- Ten Hoeve Y, Castelein S, Jansen W, Jansen G, Roodbol P. (2016). Predicting factors of positive orientation and attitudes towards nursing: A quantitative cross-sectional study. *Nurse education today*, 40: 111-117.
- Teresa-Morales C, Rodríguez-Pérez M, Araujo-Hernández M, Fera-Ramírez C. (2022). Current stereotypes associated with nursing and nursing professionals: An integrative review. *International journal of environmental research and public health*, 19(13): 7640.
- Terzioğlu F, Temel S, Uslu Şahan F. (2016). Hemşirelerin performans ve üretkenliğini etkileyen faktörler: Mesleki tutum, örgütsel adalet, örgüt kültürü ve mobbing. *Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 24(6): 735-744.

- Tosunöz İK, Eskimez Z, Öztunç G. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(2): 91-97.
- Tozak F, Demirtaş H, Aba G. (2024). Hemşirelikte Mesleki Örgütlenme: Türkiye’de ve Seçili Ülkelerde Mevcut Durum. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 15(42), 728-747.
- Tozak F. (2014). Hemşirelerin Meslek Algısı. Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Master's Thesis, (Danışman: Prof. Dr. Aytolan Yıldırım).
- Turan Z, Aydın Y, Toker E. (2017). Examination on the effect of gender perception of nursing students of “women’s health and diseases nursing course”“kadın sağlığı ve hastalıkları hemşireliği dersi” nin hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet algısına etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(3): 2677-2687.
- Turan Z, Öner Ö, Atasoy I. (2021). Male and female nursing students' opinions about gender and nursing as a career in Turkey: A qualitative study. *Nurse education in practice*, 53: 103078. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2021.103078>
- Tüfekçi FG, Sorucuoğlu AY. (2015). Çocuk hemşirelerinde mesleki profesyonel değerler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2): 105-109.
- Tülek Deniz H, Kaplan Ö, Başer M. (2023). Kadın doğum kliniklerinde uygulama yapan hemşirelik öğrencilerinin cinsiyet ve illere göre kadın algısı ve hemşirelik mesleğine yönelik imajı. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(3): 907-915. <https://doi.org/10.61399/ikcusbfd.1158915>
- Uğurlu Z. (2022). Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin çocuğa yansıması: Çocuk istismarı. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 160-174.
- Uslu Ö, Kızılkaya M. (2021). Hemşirelerin profesyonel değerlerinin belirlenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 8(2): 192-202.
- Uyar M, Güven Ş. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri ile otonomi düzeyleri arasındaki ilişki. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 7(3).
- Uzun YA, Özkan R. (2020). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet eşitliğine dair görüşleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 6(2): 163-184.

- Üner Z, Baykal Ü. (2024). Kanıta dayalı hemşirelik yönetimi. *Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(2): 439-446.
- Ünlü AS. (2017). *Toplumsal cinsiyet rolleri bakımından TRT çocuk kanalında yayımlanan çizgi filmler*. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Master's Thesis, Erzincan, (Danışman: Prof. Dr. Oğuzhan Yılmaz).
- Ünüvar Ünlüoğlu D, Demiray B. (2024). Perception of gender by university students in turkey. *Sexuality & Culture*, 28(5), 1963-1975.
- Yağan Güder S, Ay A, Saray F, Kılıç İ. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının izledikleri çizgi filmlerin toplumsal cinsiyet kalıp yargıları açısından incelenmesi: Niloya örneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(2): 96-111. [Online] www.enadonline.com DOI: 10.14689/issn.2148-2624.1.5c2s5m
- Yalçın GÇ, Bekar EÖ, Alan H. (2023). Sağlık Bakımı Alan Hastaların Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısı: Hekimler ve Hemşireler. *Sağlık ve hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 10(1):108-116.
- Yavaş G, Sümen A, Öncel S. (2023). Changes in attitudes towards gender perceptions, equality, and roles following a course on gender: A quasi-experimental study of nursing students. *International Journal of Caring Sciences*, 16(2): 986.
- Yavuz Karamanoğlu A, Deveci Koçbilek Z, Turan İ, Özkan R. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin genel erteleme davranışları ile mesleğe yönelik tutum ve akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 38(3), 203-215. <https://doi.org/10.53490/egehemsire.1101650>
- Yazıcıoğlu İ, Can G. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin covid-19 pandemisinde yaşadıkları korku ile hemşirelik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 10(3): 282-290.
- Yelekçi E, Kutlu AK. (2020). Lisansüstü eğitim alan hemşirelerin profesyonel değerlerinin almayanlarla karşılaştırılması. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(7): 261-270.

- Yılmaz D, Polatdemir E. (2020). Hemşirelik bölümü üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin profesyonel davranışlarının incelenmesi. *Online Turkish Journal of Health Sciences*, 5(2), 281-288.
- Yılmaz E, Çeçe D, Aslan, A, Kara H, Kızıl Toğaç H, Mutlu S. (2018). Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ve araştırma kullanımında algıladıkları engeller. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 15(4): 235-241.
- Yılmaz FT, Şen HT. (2014). Erkek hemşirelerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri. *Fırat sağlık Hizmetleri Dergisi*, 8(24).
- Yılmaz M, Gölbaşı Z, Türk KE, Hançer AT. (2019). Hemşire, hekim ve hastaların hemşirelik imajına ilişkin görüşleri. *Institute of Health Sciences Journal*, 4(2): 38-44.
- Yılmaz M, Kuşuoğlu S. (2024). Hemşirelik bilim felsefesinde paradigmalara önemi. *TOGÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1): 108-119.
- Yurtsever D, Duran S, Alan H. (2022). COVID-19 salgınında hemşirelerin mesleki imaj algısı: Bir kamu hastanesi örneği. *Medical Journal of Istanbul Kanuni Sultan Süleyman/İstanbul Kanuni Sultan Süleyman Tıp Dergisi*, 14(3).
- Yurtsever N, Angın DE. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(32), 354–368.
- Yurttaş A, Çilenti H. (2023). Kamu hastanelerinde çalışan hemşirelerin iş doyum düzeylerinin belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 33(1) 148-156.
- Zencir G, Eşer İ. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ile hemşirelik tercihi arasındaki ilişki: Türkiye örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(2): 30-37.
- Zeren F, Köşgeroğlu N. (2020). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin hemşirelik mesleğine yansımaları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3): 293-299.
- Zhou L, Godsey JA, Kallmeyer R, Hayes,T, Cai E. (2024). Public perceptions of the brand image of nursing: Cross-cultural differences between the United States and China. *Nursing Outlook*, 72(5): 102220.

EKLER

Ek - 1 ETİK KURUL ONAYI

KARAR

24. Saynır EŞİYOK'un " Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki " başlıklı çalışması görüşmeye açıldı.

Yapılan görüşmeler sonunda Saynır EŞİYOK'un " Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı ile Hemşirelik Mesleğine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki " başlıklı çalışmasının Etik açıdan **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verildi.

Ek - 2 ETİK KURUL KURUM İZNİ

Ek - 3 TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI ÖLÇEĞİ KULLANIM İZNİ

Ek - 4 HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ KULLANIM İZİNİ

Ek - 5 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Sınıf:

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

2. Cinsiyet:

- a) Kadın
- b) Erkek

3. Yaş:.....**4.Uzun Zamandır Yaşanılan yer:**

- a) Köy
- b) İlçe
- c) İl/Şehir merkezi

5. Medeni Durum:

- a) Bekâr
- b) Evli

6. Aile yapınız nasıl?

- a) Çekirdek aile
- b) Geniş
- c) Diğer:

6. Aile Gelir Düzeyi:

- a) Gelir giderden az
- b) Gelir gidere denk
- c) Gelir giderden fazla

7. Anne eğitim durumu:

- a) Okuryazar değil
- b) Okuryazar
- c) İlköğretim
- d) Ortaokul
- e) Lise

- f) Lisans ve üzeri

8. Baba eğitim durumu

- a) Okuryazar değil
- b) Okuryazar
- c) İlköğretim
- d) Ortaokul
- e) Lise
- f) Lisans ve üzeri

9. Sosyal Güvenceniz var mı?

- a) Evet
- b) Hayır

10. Şu anda yaşadığınız yer:

- a) Devlet yurdu
- b) Özel yurt
- c) Ailesiyle evde
- d) Arkadaşlarıyla evde
- e) Yalnız evde
- f) Diğer (Yazınız):.....

11. Ailenin yaşadığı il:.....**12. Kronik Hastalık:**

- a) Var
- b) Yok

13. Daha önce toplumsal cinsiyet**konusu hakkında bilgi / eğitim alma****durumu:**

- a) Evet
- b) Hayır

14.Bölümü isteyerek tercih etme**durumu**

- a) Evet
- b) Hayır

Ek - 6 TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI ÖLÇEĞİ

TOPLUMSAL CİNSİYET ALGISI ÖLÇEĞİ

Aşağıda yer alan ifadelere ne derece katıldığınızı “Kesinlikle katılmıyorum”, “Kısmen katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Kısmen katılıyorum”, “Kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden birini seçerek (x) işareti ile belirtiniz. Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız.

	Tamamen katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Evlilik, kadının çalışmasına engel olmaz.					
2. Kadın sadece ailesinin ekonomik sıkıntısı varsa çalışmalıdır.					
3. Çalışan kadın da çocuklarına yeterince zaman ayırabilir.					
4. Kadınlar anne olduktan sonra çalışmamalıdır.					
5. Kadın siyasetçiler de başarılı olabilir.					
6. Kadınlar evlendikten sonra çalışmamalıdır.					
7. Çalışma hayatı kadının ev işlerini aksatmasına neden olmaz.					
8. Çalışan bir kadın hayattan daha çok zevk alır.					
9. Kadınlar erkekler tarafından her zaman korunmalıdır.					
10. Kocasız kadın çalışmamalıdır.					
11. Kadınlar yönetici olabilir.					
12. Çalışan bir kadın kazandığı geliri eşine vermelidir.					
13. Çalışan bir kadın çocuklarına daha iyi anne olur.					
14. Erkekler de çamaşır, bulaşık gibi ev işlerini yapmalıdır.					
15. Kocasız kadın sahipsiz eve benzer.					
16. Bir ailenin gelirini erkekler sağlamalıdır.					
17. Kadınlar kendi başına ticarethane gibi yerler (kafe, market, emlakçı gibi) açmamalıdır.					
18. Kadınların birinci görevi ev işlerini üstlenmektir.					

	Hiç katılmıyorum	Az katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok katılıyorum	Tamamen katılıyorum
19. Bir kadın kocasından fazla para kazanmamalıdır.					
20. Erkek her zaman evin reisi olmalıdır.					
21. Toplumun liderliği genellikle erkeklerin elinde olmalıdır.					
22. Kız çocuklarına da erkek çocuklar kadar özgürlük verilmelidir.					
23. Bir kadın kendi haklarına sahip olabilmek için gerekirse kocasına karşı çıkabilmelidir.					
24. Kadın kocasından yaş olarak daha küçük olmalıdır.					
25. Ailedeki önemli kararları erkekler vermelidir.					

Ek - 7 HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ
HEMŞİRELİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Aşağıda hemşirelik mesleğine yönelik tutumları ifade eden maddeler yer almaktadır. Yazılan ifadelere katılıp katılmama durumunuza göre size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

HMTÖ Maddeleri	Hiç	Az katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Hemşirelik Mesleğinin Özellikleri					
1. Hemşirelik mesleği hata kabul etmez.					
2. Hemşirelik mesleği ancak çok sevilirse yapılabilir.					
3. İnsanlık var oldukça hemşirelik mesleği de var olacaktır.					
4. Hemşirelik sürekli okumayı, teknolojiyi takip etmeyi gerektiren bir meslektir.					
5. Hemşireliğin en sevdiğim yönü insanlara yardım etme olanağı sağlıyor olmasıdır.					
6. Hemşireliğin bilginin yanı sıra beceri gerektiren bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
7. Hemşireliğin vicdani boyutu önemli olan mesleklerin başında geldiğini düşünüyorum.					
8. Hemşireliğin çok sabır isteyen bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
9. Hemşireliğin manevi doyumunun maddi doyumundan daha önemli olduğunu düşünüyorum.					
10. Hemşirelik mesleğini tercih edenlerin merhametli olmaları gerektiğini düşünüyorum.					
11. Diğer mesleklere oranla daha çok empati yapmayı gerektirir.					
12. Hemşirelerin sağlık ekibinin vazgeçilmez üyesi olduklarını düşünüyorum.					
13. Hemşirelerin iyi insanlar olmaları gerektiğini düşünüyorum.					
14. Hemşirelikte iletişimin çok önemli olduğunu düşünüyorum.					
15. Hemşirelik doğrudan insana hizmet verdiği için ulvi/yüce bir meslektir.					
16. Hemşirelikte güler yüzlülük, anlayışlı olma, fedakârlık, yardımseverlik gibi kişisel özelliklerinin önemli olduğunu düşünüyorum.					
17. Hemşireliğin toplum için çok gerekli bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
18. Hemşireliğin soğukkanlılık gerektirdiğini düşünüyorum.					

Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu	Hiç	Az katılıyorum	Orta derecede katılıyorum	Çok katılıyorum	Tamamen katılıyorum
19. Hangi koşullar altında olursa olsun hemşirelik yaparım.					
20. Her zaman hemşirelik mesleğine hayranlık duymuşumdur.					
21. Çocuklarımla hemşire olmalarını istemem.					
22. Hemşirelik mesleğini seviyorum.					
23. Ben asla hemşirelik yapamam.					
24. Hemşirelik onur verici bir meslektir.					
25. Bence hemşirelik keyifli bir meslek değildir.					
26. Hemşirelik genellikle zorunlu kalınmadıkça tercih edilmeyen bir meslektir.					
27. Hemşirelik idealimdeki mesleğe çok yakın bir meslektir.					
28. Bu meslekten nefret ediyorum.					
29. Hemşireliğin gelecek vaat eden bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
30. Hemşirelik yapmaktansa işsiz kalmayı tercih ederim.					
31. Hemşireliğin benim için en uygun meslek olduğunu düşünüyorum.					
Hemşirelik Mesleğinin Genel Durumuna Yönelik Tutum					
32. Hemşireliğin fedakârlık isteyen bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
33. Herkesin hemşirelik yapamayacağını düşünüyorum.					
34. Hemşirelik mesleğinin çok yorucu olduğunu düşünüyorum.					
35. Hemşireliğin büyük sorumluluk isteyen bir meslek olduğunu düşünüyorum.					
36. Hastalarla en çok iletişim kuran sağlık ekibi üyelerinin hemşireler olduğunu düşünüyorum.					
37. Hemşirelikte iş bulma imkânının fazla olduğunu düşünüyorum.					
38. Hemşirelerin çalışma koşullarının çok ağır olduğunu düşünüyorum.					
39. Hemşirelik mesleğinin hak ettiği yerde olmadığını düşünüyorum.					
40. Bence bir toplumun sağlığı hemşirelere bağlıdır.					

ÖZGEÇMİŞ

